

Misjon i bank-krise

En bank-konkurs i Ecuador truer med å koste Misjonsalliansen om lag en million kroner. Dersom den ecuadorianske staten ikke tilbakebetaler pengene kan flere hundre av misjonens mikro-låntakere i havnebyen Guayaquil bli skadelidende. Arnt Jerpstad (bildet) leder Misjonsalliansens arbeid i Ecuador.

Side 4

FOTO: MISJONSALLIANSEN

Skeptisk til FN-sanksjoner

– Verdenssamfunnets håndtering av konflikten i Afghanistan kan knapt sies å få stående karakter, sier statssekretær i Utenriksdepartementet Raymond Johansen. Han er skeptisk til effekten av dagens sanksjoner og mener det er feil å legge all skyld på Taliban-regimet i Kabul.

Side 15

bistandsaktuelt

fagblad om utviklingssamarbeid • nr. 6 • 2001

Nytt mord i Mosambik

Bare få måneder etter mordet på redaktøren Carlos Cardoso, er Mosambik rammet av enda en mordsak – med mulige forgreninger til korrupsjon og organisert kriminalitet.

Side 9

NORAD satser 223 mill. på vann i Nepal

Side 14

Nordmann tiltalt for UNICEF-svindel

Side 6

Fredskorps i visum-trøbbel

Side 7

Afrikansk misjon til Europa

Side 17

Kan genmanipulerte organismer bidra til at denne indiske bonden og hennes datter i det tørkeherjede vest-India får mer og bedre mat? Bioteknologien har et enormt potensial, mener UNDP.

FOTO: GUNNAR ZACHRISEN

Gen-mat til verdens fattige!

FNs tro på bioteknologi møter skepsis i norske fagmiljøer

■ «Bioteknologien gir håp om vekster som gir større avlinger, er motstandsdyktige mot skadedyr og tørke, og har overlegne ernæringsmessige egenskaper», skriver FNs utviklingsprogram (UNDP) i årets Human Development Report. Rapporten vier stor plass til bioteknologien, som den mener har et enormt potensial til å gi verdens fattige bedre og mer miljøvennlig ernæring.

■ Men troen på genmanipulasjon for å bekjempe sult og fattigdom møter kritikk og skepsis i norske fagmiljøer. – Jeg er

overrasket over at UNDP gjør seg til talsmann for genmodifiserte produkter. En økt produksjon kommer ikke nødvendigvis de fattige til gode. Sult og matmangel kommer primært av feil fordeling, sier forskningsleder ved Noragric, Ruth Haug.

■ Haugs skepsis til UNDP-rapportens utsagn om bioteknologi får støtte av landbruksinnrettede bistandsorganisasjoner som Utviklingsfondet og Selskapet for Norges Vel.

■ Nordmannen Stein W. Bie, som er direktør ved det internasjonale landbruksforskningsinstituttet, ISNAR, i Nederland synes derimot at rapporten er «nøytral» og god, og oppfordrer til betydelig økt satsing på offentlig forskning rundt bioteknologi til bruk for fattige land. Han er kritisk til Vestens skepsis mot genmodifiserte produkter, fordi denne del av verden er «mett i magen» og har allerede et ødelagt miljø.

Side 12-13

De fattige i mellominntektsland

AV ATLE SOMMERFELDT,
KIRKENS NØDHJELP

DEBATT

BISTANDSAKTUELTS gjennomgang av volumet på frivillige organisasjoners arbeid i MUL-land (b-a, nr. 5/2001) gir god anledning til å ta opp igjen samtalen om forholdet mellom fattigdomsbekjempelse og Bistandskommisjonens tredelte verden, basert på BNI. Bistandskommisjonen delte som kjent verden i tre, primært basert på BNI (fattige land, mellominntektsland, rike land).

Kirkens Nødhjelp påpekte i sin kommentar til kommisjonen at denne inndelingen av verden må suppleres med den globaliserte verdens realitet: Det økende antall fattige som lever i land der BNI er midtveis eller høyt. For Kirkens Nødhjelp og de fleste frivillige organisasjonene er arbeidet orientert nedenfra i et samfunn, blant fattige og marginaliserte. Når Kirkens Nødhjelp for eksempel arbeider blant fattigfolk i Brasil eller Sør-Afrika eller Botswana, betyr dette at vi ødelegger en MUL-statistikk fordi landene har relativt høy BNI; men arbeidet er like fullt fattigdomsorientert, fordi det innrettes mot de fattige i disse landene. Det tilhører barnelærdommen at BNI sier lite om fordeling og levekårene for de fattige. Det er mye som taler for at når målet er global fattigdomsbekjempelse, bør frivillige organisasjoner *stimuleres til å prioritere disse landene*, mens både bilaterale og multilaterale statlige bistand sannsynligvis kan reduseres. I det følgende vil jeg gi noen synspunkter som belyser dette.

SÆRPREGET VED mellominntektslandene er at staten og eliten råder over betydelige økonomiske ressurser og har potensial til å råde over mer ved for eksempel å innføre effektiv beskatning. Store deler av befolkningen, ikke sjelden det store flertallet, lever imidlertid i den ytterste fattigdom. De får sjelden tilstrekkelig nytte av statlige programmer og vil derfor trenge organisasjoner i det sivile samfunn for å få oppfylt sine grunnleggende rettigheter. Disse organisasjonene kan yte tjenestene, men særlig organisere fattigfolk for at stat og marked oppfyller sine forpliktelser.

Det er veldokumentert at organisasjoner i det sivile samfunn får utnyttet sitt potensial bedre dersom staten i disse landene fungerer rimelig tilfredsstillende. De fleste av mellominntektslandene har en grunnleggende økonomisk og organisatorisk infrastruktur som oppfyller dette. Alt arbeid ved norske organisasjoner i mellominntektsland må skje som organisasjonssamarbeid med nasjonale organisasjoner. Programmene må implementeres av nasjonale organisasjoner i det sivile samfunn. Unntakene til dette kan være der politiske restriksjoner gjør det nødvendig for den utenlandske organisasjonen å implementere med lokale regjeringer fordi et uavhengig sivilt samfunn ikke finnes. Men de av oss som gjør dette, særlig i autoritære land i Asia (for

Kirkens Nødhjelps arbeid blant fattige i Brasil «ødelegger en MUL-statistikk», men arbeidet er like fullt fattigdomsorientert, understreker artikkelforfatteren.

FOTO: KEN OPPRANN/KIRKENS NØDHJELP

debatt

KNs del Laos og Vietnam), må hele tiden spørre oss selv om vi er med på utvikling i riktig retning, eller om vi sementerer autoritære styresett.

Forutsetningen for at disse komparative fortrinnene for organisasjoner i det sivile samfunn i mellominntektsland skal utnyttes, er at organisasjonene søker å endre nasjonale rammebetingelser dominert av stat og næringsliv, slik at marginalisering av fattigfolk stopper.

Internasjonal bistand til *enkeltstående* prosjekter for fattige er hyggelig, men bekjemper ikke fattigdom. Det er vanskelig å se at norske, statlige bistandsmidler skal brukes i slike prosjekter, og til støtte for slike organisasjoner. De norske organisasjonene må derfor utfordres til å dokumentere at organisasjonssamarbeidet inneholder utfordring til de rike og mektige i det gitte landet, både med hensyn til finansielle bidrag, kvalitetsbedring i statlig politikk, endret fordelingspolitikk og sikring av rettigheter for marginaliserte.

FORDI DET I mellominntektslandene ofte finnes et livskraftig sivilt samfunn med sterke organisasjoner, har vi sett en økende tendens fra statlige bistandsorganisasjoner, både bilaterale og multilaterale, til å etablere direkte relasjoner mellom seg selv og slike. Den internasjonale trenden er at myndighetene stiller kritiske spørsmål ved den merverdi organisasjonene i hjemlandet har i samarbeidet med frivillige organisasjoner i «motta-kerlandet».

Det er uten tvil nødvendig å stille dette spørsmålet til oss, men vi forutsetter at dette spørsmålet også stilles til andre aktører. Vi bør gjennomføre en mer konsekvent aktørentenking i bistandspolitikken slik at stat samarbeider med stat, organisasjoner i det sivile samfunn med hverandre og markedsaktører likedan. I en slik tenkning ligger det inne at sammenliknbare aktører i utgangspunktet er det foretrukne mønster. Spørsmålet om mer spesifisert merverdi kommer da primært opp når en bryter dette mønsteret og for eksempel som frivillige organisasjoner i Norge samarbeider di-

Bistandsaktuelt gjennomgang av volumet på frivillige organisasjoners arbeid i MUL-land finner du i Bistandsaktuelt nr. 5/2001, side 5, eller på www.bistandsaktuelt.com.

Frivillige organisasjoner bør stimuleres til å prioritere de fattigste i mellominntektslandene, mens statlig bistand sannsynligvis kan reduseres.

rette med lokale myndighetsstrukturer ute. De nye retningslinjene fra UD er et betydelig skritt i riktig retning og legger viktige premisser også for ambassaders relasjoner til nasjonale organisasjoner i det sivile samfunn.

I MELLOMINNTEKTSLAND er det særlig viktig med en stram praksis på dette området. Nettopp i mellominntektsland er det sivile samfunns kritiske og korrigerende rolle helt avgjørende for fattigdomsbekjempelse og økt rettferdighet. Deres legitimitet må forankres i brede folkelige bevegelser i egen nasjon, som har forbindelser internasjonalt. Utenlandske ambassader må ikke bli sett på som primæraktører. Ingen nasjon liker at andre nasjoner finansierer opposisjon og kritikk. I mellominntektsland, der nettopp konflikt om ressurser bør være det viktigste punkt på agendaen, er det avgjørende at aktørene i det sivile samfunn blir oppfattet som nasjonale aktører.

DEBATTEN OM mellominntektslandenes posisjon i norsk sør-politikk, inkludert bistandspolitikken, er viktig fordi en stor del av verdens fattige befolkning lever i disse landene. Svært mange av landene fører en politikk som gir utvikling for de relativt velstående og lar de store folkemasser sakke akterut, ikke sjelden etter råd fra de store finansinstitusjonene. Verken multilateral eller bilaterale statlige bistand er særlig godt posisjonert for å håndtere dette. Aktører i det sivile samfunn har potensial til å være de mest relevante aktørene. Dersom vi skal lykkes i global fattigdomsbekjempelse, må derfor norske, frivillige organisasjoner gis mandat og oppdrag til å fortsette sitt arbeid i mellominntektsland. Men vi må samtidig innse at prosjekter uten kobling til samfunnsendring gir for små bidrag til fattigdomsbekjempelse, og bør derfor fases ut. I alle fall bør vi ikke be om offentlige midler til dette.

Atle Sommerfeldt er generalsekretær i Kirkens Nødhjelp.

Prøv et søk i vårt internett-arkiv. Her finner du ca. 1000 artikler om bistands- og utviklingsspørsmål. www.bistandsaktuelt.com

bistands
aktuelt

Fagblad om utviklingssamarbeid
nr. 6/01 – 4. årgang

Ansvarlig redaktør:

Astrid Versto

Redaktør:

Gunnar Zachrisen
gunnar.zachrisen@norad.no

Redaksjonssekretærer:

Gro-Helene S. Henriksen

Journalister:

Odd Iglebæk
oddigle@online.no
Bibiana Dahle Piene
bibianapiene@hotmail.com
Liv Rønnebak
livrbj@online.no
Camilla Solheim
camsol@hotmail.com

Redaksjonsråd:

Kristin Havgar
Nils Haugstveit
Helge Rønning
Benedicte Bull

Internett:

www.norad.no/bistandsaktuelt
www.bistandsaktuelt.com

Postadresse:

Boks 8034 Dep., 0030 Oslo

Kontoradresse:

Ruseløkkv. 26 (6. etg.)

Telefon sentralbord:

22 24 20 30

Telefon redaksjon:

22 24 20 40 - 22 24 20 64

E-post redaksjon:

gunnar.zachrisen@norad.no

Telefon annonser:

22 24 20 40 - 22 24 20 41

E-post annonser:

gunnar.zachrisen@norad.no

Fax:

22 24 20 66

Design / produksjon:

ok design as, Larvik #2952-Fred

Trykk:

Media Øst Trykk AS,
Lillestrøm

Abonnement:

Bistandsaktuelt, NORAD,
boks 8034 Dep., 0030 Oslo.
Telefon: 22 24 20 59.
Fax: 22 24 20 66.
E-post:
adr-ba@norad.no

Abonnement kan også tegnes via internett:

www.bistandsaktuelt.com

Abonnementet er gratis.

Artikler i Bistandsaktuelt uttrykker ikke nødvendigvis et offisielt syn.

Utgiver:

NORAD

DIREKTORATET FOR
UTVIKLINGSSAMARBEID
NORWEGIAN AGENCY FOR
DEVELOPMENT COOPERATION

ISSN 1501-0201

Redaksjonen avsluttet:
Mandag 27. august 2001

Opplag - denne utgave:
9500 eksemplarer

MÅNEDENS SITAT:

«Hvis Høyre sitter med ansvaret og ser at vi kan bruke pengene på en god måte, kan det godt tenkes at nivået på bistanden vil være som i dag. Kanskje også høyere.»

KrF-inviterende valgkamp-utsagn fra Høyres nestleder Inge Lønning. NTB-melding, 20. juli.

Bistand i valkampen

LEIAR

Endeleg blei bistand tema i ein norsk valkamp. Me må truleg heilt tilbake til 70-talet og diskusjonen om Ny økonomisk verdsordning for å finne liknande engasjement frå eit breidt spekter av norske politikarar.

Det er befriande at me i dette vesle, rike landet lyfter blikket og dvelar ved noko anna enn vår eiga lommebok og handelslekkasjen til Sverige.

Vonaleg vil det politiske engasjementet rundt bistand også auke det folkelege engasjementet og føre til at endå fleire får forståing og interesse for utviklingssamarbeidet. For oss som arbeider med internasjonale spørsmål, er debatten om bistand gledeleg og etterlengta. Konstruktive og kritiske debattar er berre av det gode trass i at utgangspunktet for valdebatten denne gongen var Høgres framlegg om å kutte bistandsbudsjettet med over to milliardar kroner.

Me skal på denne plassen ikkje ta stilling til dei ulike partias haldning til bistand, men kastar oss meir enn gjerne inn i eit oppklarande ordskifte om innhald og innrettinga på utviklingssamarbeidet vårt. For det er vel ingen som er meir opptekne av at bistanden skal vera effektiv og gje resultat enn oss som til dagleg arbeider med desse spørsmåla.

Trass i det positive ved at me har fått til ein debatt, er det mindre konstruktivt at den i så stor grad dreiar seg om kroner og prosentar. Sjølv sagt er storleiken på bistanden vesentleg, men viktig er det også at politikarane maktar å sjå samanhengen i arbeidet vårt med å bekjempe fattigdommen.

Det ligg ingen motsetnad i eit høgt bistandsnivå og auka handel med den fattige delen av verda. Tvert i mot, det heng nøye saman. Ukritiske løyvingar er like meiningslause som påstandar om at auka handel aleine løser alle problema. Poenget er at storleiken på budsjetta, auka handel, gjeldslette, innrettinga på bistanden og kamp for menneskerettar heng saman.

Å ta ut eitt av desse elementa og gløyme dei andre fører til at heilskapen forsvinn og fare for at bistanden blir mindre effektiv.

Sjølv om valkampen så langt har handla om kroner og prosentar, er det å håpe at den har lagt grunnlaget for ein meir perspektivrik debatt etter 10. september. Debatten om Ny økonomisk verdsordning hadde i seg slike perspektiv. Det ville vera umåteleg positivt om politikarane i byrjinga av det nye tusenåret, syner ein aktiv vilje til å ta fatt på ein overordna debatt om Noregs internasjonale plikter.

AVE

bistandsaktuelt forbeholder seg retten til å lagre og utgi alt stoff i fagbladet i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg også retten til å forkorte innsendte manuskriptar.

På grunn av stor pågang av debattinnlegg, kronikker, reisebrev, og lignende vil mange artiklar ikkje komme på trykk.

Debattinnlegg honoreres ikkje.

Laila Nilssen kan fortelle om svært vanskelige arbeidsforhold for hjelpearbeidare i Nord-Korea. – Hver bevegelse du gjør blir overvåket, forteller hun. FOTO: LIV RØHNEBÆK

På jobb i lukket land

rett på sak

Hvem:
Laila Nilssen

Hva:
Sivilingeniør med master i vannressursforvaltning

Hvorfor:
Kom nylig tilbake fra Nord-Korea hvor hun har jobbet i seks måneder for UNICEF med vann og sanitær, via Flyktningerådets beredskapsstyrke.

– Ofte lurte vi på om hjelpen kom fram til de som trengte den, sier Laila Nilssen etter seks måneder på jobb i Nord-Korea for UNICEF.

• LIV RØHNEBÆK

Nord-Koreas befolkning er på anslagsvis 23 millioner mennesker. Siden 1995 har landet vært herjet av en rekke naturkatastrofer. Alvorlig avskoging, oversvømmede elver og et ineffektivt jordbruk har ført til matmangel. Anslaget på antall døde varierer fra to til tre millioner mennesker.

– Du jobbet for å bedre vann- og sanitærforholdene. I hvilken forfatning er disse?

– Nord-Korea har store utfordringer når det gjelder vann. Det er gjort svært lite siden Korea-krigen, og det er ikke foretatt noe vedlikehold de siste 30 årene. Det er gammelt, østeuropeisk utstyr, og adgangen til vann varierer fra at folk har vanntilgang et par ganger om dagen til ingen ting for store deler av befolkningen, forteller Laila Nilssen.

Hun forklarer at UNICEF i første rekke jobber for å bedre tilgangen til vann på 256 institusjoner som sykehus og barnehjem.

– Vi borer brønner og forsyner dem med vanntanker og klortabletter, slik at de får sikkert drikkevann på institusjonene. I tillegg bistår UNICEF med klor og nødvendig materiell i forsøk på å opprettholde driften på 150 vannverk.

Blir overvåket. Laila Nilssen kan fortelle om vanskelige forhold for hjelpearbeid i Nord-Korea.

– Flere organisasjoner, deriblant Oxfam og Leger Uten Grenser har trukket seg ut fordi de ikke kan jobbe under slike arbeidsforhold. Vi får for eksempel ikke lov av myndighetene til å ta prøver av vannet. Alt vi foretar oss blir overvåket av en lokal UNICEF-ansatt som er myndighetenes mann. Han fungerer som tolk og passer på at vi får se kun det vi skal. Når jeg skulle ha møter angående prosjektene, fikk jeg aldri møte dem som teknisk jobbet med å

utbedre vann- og sanitærforholdene – kun med direktøren, sier Nilssen.

Forbudte områder. – Hvordan var det å komme seg rundt i landet for å se på prosjektene?

– Det var svært vanskelig. Hjelpearbeidere har kun adgang til en tredel av landet. Forholdene i landet for øvrig vet vi svært lite om. Hver gang jeg skulle på feltbesøk, måtte jeg sende søknad om dette to uker på forhånd. Da hadde myndighetene god tid til å kunne «pynte på virkeligheten». Problemet vårt er at vi ikke vet hvor mye de pynter på den. Du får aldri vandre på egen hånd når du her på feltbesøk. Vil du bevege deg ut fra hotellet, må du spørre spørre din nasjonale UNICEF-ansatte tolk, som er myndighetenes mann, om han har lyst til å følge deg. Går du på egen hånd, blir du hentet tilbake, forteller hun.

”
Standardsvaret da vi ba om å få se varene de skulle ha kjøpt var «at han med nøkkelen ikke er her i dag»

– **Må stille krav.** Etter et halvt års arbeid i verdens mest lukkede land, i samarbeid med nordkoreanske myndigheter, er Laila Nilssen i tvil om hvor effektivt hjelpearbeidet blir.

– Det hele er en vanskelig balansegang. På sikt er kanskje tilstedeværelse viktig. Samtidig mener jeg det er viktig at man må stille krav. Når vi bevilger penger til prosjekter hvor myndighetene skal kjøpe inn utstyr, nytter det ikke at vi får som standardsvaret når vi skal se på utstyret at «han med nøkkelen ikke er her i dag». Det er ikke tvil om at folk i Nord-Korea trenger hjelp, men det er frustrerende å være tvil om at hjelpen faktisk når fram...

FAKTA:

I 2000 bidro Norge med i underkant av 30 millioner kroner i nødhjelp til Nord-Korea, og ifølge UD vil bistanden også i år ligge på mellom 20 og 30 millioner kroner.

Bank-kollaps rammer fattige

Misjonsalliansen kan tape én million kroner etter bank-konkurs i Ecuador

Den norske frivillige organisasjonen Misjonsalliansen risikerer å tape nærmere 1 million kroner på en bank-konkurs i Ecuador. Enda verre er det at bank-kollapsen kan ramme noen av landets aller fattigste.

• CAMILLA SOLHEIM

Den økonomiske og politiske situasjonen i Ecuador har vært turbulent de to siste årene. I begynnelsen av august gikk den statseide banken Filanbanco konkurs. Misjonsalliansen hadde i overkant av 100.000 dollar stående i banken – penger som skulle brukes til mikrolån til fattigfolk i havnebyen Guayaquil. Misjonsalliansens representant i Ecuador er likevel optimistisk med tanke på å få pengene tilbake.

– Jeg tror vi vil få ut pengene, spørsmålet er bare hvordan – om det blir i cash eller statsobligasjoner. For halvannet år siden gikk også mange banker konkurs, og den gang betalte staten ut alle pengene i statsobligasjoner. Etter kort tid var de bare verd 60 prosent av den opprinnelige verdien, sier Arnt Jerpstad til Bistandsaktuelt.

Skrev brev. Etter Filanbancos konkurs skrev han brev til landets president, finansminister, sosialminister og utenriksminister. – Jeg ba dem vurdere å betale ut disse pengene, som faktisk er bistandsmidler som går til de aller fattigste, forteller Jerpstad.

Ifølge Misjonsalliansens representant hadde banken 500.000 kunder. 400.000 av kundene hadde mindre enn 300 amerikanske dollar i banken, mens kun 500 kunder hadde mer enn 10.000 dollar.

– Det betyr at dette var en bank for fattige – og for noen ekstremt rike. Da banken gikk konkurs var 80-90 prosent av lånene forfalt og likviditeten ekstremt dårlig. Men bare to uker før banken gikk konkurs, så tilførte regjeringen nye 300 millioner dollar. Disse pengene var borte ved konkursen. Her er det noen som fyller lommene sine, det er helt sikkert, sier Jerpstad.

Han mener at en tilbakebetaling har med regjeringens troverdighet overfor mange giverland å gjøre.

Småsparerne i Misjonsalliansens lånefond har – i hvert fall foreløpig – tapt sparepengene sine.

FOTO: MISJONSALLIANSEN

Kunne ikke gå konkurs. – Banken har tapt ekstremt mange millioner dollar. Det er litt spesielt, fordi den banken gikk konkurs for halvannet år siden. Da tok staten over og tilførte frisk kapital. Siden den gang har folk hatt tillit til denne banken, fordi man ikke trodde at regjeringen ville la banken gå konkurs.

– Vi valgte ikke den beste banken, men den banken som hadde flest filialer og som er en folkelig bank. Det betydde mye for oss at våre låntakere ikke skulle være redd for å gå i banken, forteller Jerpstad.

Han forteller at Misjonsalliansen er opptatt av å bruke det nasjonale bankvesenet. – Selvfølgelig kunne vi ha hatt alle pengene våre i amerikanske eller internasjonale banker, men det er jo ikke noe mål. Ved å bruke de nasjonale bankene, hjelper vi det nasjonale finanssystemet. De er totalt avhengig av at man bruker det. Hvis alle hadde pengene

sine i amerikanske eller internasjonale banker, så ville det nasjonale finanssystemet aldri fungere, sier Jerpstad.

”

Her er det noen som fyller lommene sine, det er helt sikkert.

Arnt Jerpstad, Misjonsalliansens representant i Ecuador

– **Uheldig.** Misjonsalliansen har også tatt kontakt med den norske ambassaden i Chile som har sendt brev der de ber om at pengene må utbetales så raskt som mulig.

– Det var et krast brev til å komme fra diplomatiet, mener Jerpstad. Ambassadesekretær Sjur Holmsen ved ambassaden i Santiago bekrefter at de har gjort en henvendelse til myndighetene i Ecuador.

– En bank har gått konkurs, og midlene er frosset. Det er spesielt uheldig siden dette er bistandspenger som skulle kommet fattige mennesker til gode, sier Holmsen. Han mener det er vanskelig å si om hvor raskt dette kan løse seg.

– Ecuador er i en vanskelig situasjon, og det er ikke første bank som går inn. Dermed er det svært vanske-

lig å skulle ha en formening om hva som kan skje, sier Holmsen.

Foreløpig ingen konsekvenser. I midten av august ble Jerpstad innkalt til Utenriksdepartementet der han ble fortalt at de også hadde sendt brev til finansministeren om at pengene måtte utbetales.

– Problemet er at utenriksministeren ikke har noe sjekkhefte. De fortalte at finansministeren hadde fått frist til forrige fredag med å utbetale pengene. Det skjedde ikke, sier Jerpstad. Foreløpig har ikke bankkonkursen fått konsekvenser for Misjonsalliansens prosjekter.

– Vi har valgt å tro at det skal gå i orden, og derfor har vi ennå ikke justert budsjettet vårt. Men dersom det ikke har skjedd noe innen midten av oktober, så blir vi nødt til å gjøre noe drastisk, sier Jerpstad.

Misjonsalliansen har et budsjett på 11,3 millioner kroner (inkludert NORAD-midler) i Ecuador i år.

UNAIDS håper andre land vil følge etter

• LIV RØHNEBÆK

Norges gavepakke på én milliard norske kroner til FNs globale helsefond for bekjempelse av aids, blir mottatt med glede i FN-organisasjonen UNAIDS.

– Norges aids-milliard har satt en standard. Nå håper vi andre land vil følge etter, sier seniorrådgiver i UNAIDS, Ross Noble.

Det norske milliardbidraget – over fem år – kommer i tillegg til de 1,1 milliarder norske kroner regjeringen allerede bruker årlig på å bekjempe hiv/aids.

Økende giverglede. FNs generalsekretær Kofi Annan har anslått at det er nødvendig med mellom 60 og 90 milliarder norske kroner i året for å kunne bekjempe aids. Under G8-møtet i juli ga verdens rikeste industri-

land tilsagn om 11 milliarder kroner til fondet. Tidligere har Bill Gates lovet 930 millioner kroner fra sitt fond.

– Selv om det er langt fram til målet, ser vi at det går framover. Vi mottar penger både fra enkeltpersoner og grupper, og registrerer en økende giverglede. Dette til tross for at alle detaljene omkring fondet fremdeles ikke er på plass, sier Ross Noble.

– **Ikke konkurrent** UNAIDS-rådgiveren sier organisasjonen ikke ser på FNs globale helsefond som en konkurrent, til tross for at de nå må sloss med fondet for å få inn penger til bekjempelse av hiv/aids.

– Jeg tror opprettelsen av fondet er gjort av strategiske grunner. Det nye globale fondet virker mer til-

”

Norges aids-milliard har satt en standard. Nå håper vi andre land vil følge etter.

Ross Noble, seniorrådgiver i UNAIDS

trekkende på det private næringsliv. Det vil dessuten arbeide på landnivå. Men det er viktig at vi samarbeider og koordinerer oppgavene våre. I en overgangsperiode vil derfor en fra UNAIDS være representert i fondets styre. Også i fortsettelsen blir det viktig å sikre at UNAIDS' synspunkter kommer fram, sier Ross Noble.

Folkelig forankring. – Vår utfordring til regjeringen når det gjelder det globale aids-fondet er at man i forvaltningen av fondet må sørge for det ikke blir et topptungt system, men sikrer en folkelig forankring, sier generalsekretær i Kirkens Nødhjelp Atle Sommerfeldt.

Han mener den norske regjeringen har en god aids-strategi.

– Regjeringen har løftet aids-ar-

beidet opp til å være et gjennomgripende tema som involverer både utenriks- og handelspolitikken. Den ser at hiv/aids-problematikken må håndteres helhetlig som en del av den generelle fattigdomsbekjempelsen, sier Sommerfeldt.

TV-aksjon. Høstens tv-aksjon i regi av Kirkens Nødhjelp skal gå nettopp til bekjempelse av hiv/aids.

– Vi mener det er viktig å bygge opp organisasjoner i lokalsamfunnet som kan nyttiggjøre seg pengene. Vår erfaring er at når det kommer inn mange penger til et bestemt formål, må det skapes en organisk vekst i organisasjonene slik at de blir bærekraftige og klarer å bruke pengene fornuftig og langsiktig, sier Atle Sommerfeldt.

Fra delvis til full frys

Giverne strammer til – Zimbabwe ber om forklaring på norsk vedtak

Norge må nå forklare sin bistandsfrys overfor myndighetene i Zimbabwe som ser på tiltaket som en støtte til opposisjonen. Det opplyser ministerråd Kåre Stormark ved den norske ambassaden i Harare.

• ODD IGLEBÆK

Tidligere reaksjoner tyder på at myndighetene i Zimbabwe anser bi-

standsfrys som en støtte til opposisjonen. Dette kunne vi for eksempel lese i regjeringsorganet «The Herald» etter at Danmark vedtok frys den 16. august. Når den gjelder den norske frysen, som kom to dager senere, har den offisielle reaksjonen fra Zimbabwe vært å be om at Norge redegjør for saken i form av en note, forteller Kåre Stormark, ministerråd ved Den norske ambassaden i Harare.

– **Kjølig.** Reaksjonene mot Danmark har altså vært relativt harde. I

Utviklingsminister Anne Kristin Sydnes kutter enda mer i Zimbabwe-bistanden.

landets presse omtales forholdet til det nordiske landet nå på linje med Storbritannia. Det vil si at relasjonene er «frozy» eller kjølige. – Om vi får de samme reaksjonene i forhold til Norge, vil jeg ikke spekulere omkring. For Sveriges del var tilbakemeldingene mer begrenset, men Sverige var jo også langt tidligere ute med sin bistandsfrys, sier Kåre Stormark.

Med det norske vedtaket har tre nordiske land nå bestemt seg for å fryse stat-til-stat bistanden til Zimbabwe. Samtidig fortsetter de tre med bistand, som ikke går via statsapparatet, men gjennom det såkalte sivile samfunnet. I praksis vil det si via frivillige organisasjoner eller lokale myndigheter (på kommunenivå). Det skjer en omlegging i forhold til overføringskanaler, men det skjer også reduksjoner av volumet.

Nordiske nedskjæringer. Den samlede svenske bistanden til Zimbabwe er redusert fra 140 millioner svenske kroner i 1999 til samme beløp i 2000 og ned til anslagsvis 50 millioner for inneværende år. For Danmark er tallene 163 millioner danske kroner i 1999, 146 millioner i 2000 og anslagsvis 90 millioner i år. 70 av de 90 millionene er alt brukt. Planen er at de resterende pengene skal gå via frivillige organisasjoner.

Norsk bistand har gått fra 104 millioner kroner i 1999 til 86 millioner i 2000. For inneværende år vil summen trolig bli 55-60 millioner. Stat-til-stat bistanden har i samme periode blitt redusert fra 46 til 30 og til 15 millioner.

Bare to millioner. – For inneværende år prøver vi å redusere «stat-til-stat» til bare de to millionene, som alt er anvendt. Samtidig prøver vi å få til en ordning hvor vi kjøper medisiner for 11 av de budsjetterte millionene, delvis i et samarbeid med Verdensbanken. De siste to vil vi gjerne bruke til å avslutte et vannprosjekt i direkte samarbeid med provinssmynd-

digheter, forklarer utviklingsminister Anne Kristin Sydnes.

Fra delvis til full. – Men er det riktig å innføre bistandssanksjoner samtidig som fattigdommen i landet øker?

– Det er alltid et dilemma at de fattigste rammes i slike tilfeller, men samtidig er menneskerettighetsbruddene i Zimbabwe så grove at vi måtte markere, og det har vi gjort, fortsetter Sydnes.

Utenriksdepartementet mener at situasjonen i landet har forverret seg ytterligere den siste tiden. Både den politiske volden og trakasseringen av opposisjonen har tiltatt. Sydnes påpeker at de norske markeringene ikke har kommet plutselig, men gradvis, fra delvis frys av stat-til-stat bistand til Zimbabwe i mai i fjor til full frys nå i august.

Norsk opinion. – Stadig flere givere legger om til å sende bistand til Zimbabwe via frivillige organisasjoner. Er det nok NGO-er til å sikre en slik omlegging?

– Vi prøver også å bruke FN-apparatet. For eksempel ønsker vi at UNDP kan føre en dialog om landreformer, sier utviklingsministeren.

Hun innrømmer også at forholdet til den norske befolkningen er viktig, når regjeringen vedtar bistandskutt av denne typen. – Samtidig som vi sender signaler til Mugabe, sender vi også signaler her hjemme om at vi følger godt med, og at vi gjør noe, understreker Sydnes.

notis

Foreldreløse barn bekymrer Sydnes

• GUNNAR ZACHRISEN

Norge vil stille med en stor delegasjon under FNs barnetoppmøte i New York 19. til 21. september. Til sammen tre norske departementer vil være representert i delegasjonen, som skal ledes av utviklingsminister Anne Kristin Sydnes. Sosialminister Guri Ingebrigtsen og barne- og familieminister Karita Bekkemellem Orheim vil også delta.

– Sydnes vil ventelig legge hovedvekt på situasjonen for verdens foreldreløse barn, sier informasjonsleder Jon Mørland i Utenriksdepartementet.

Han viser til at det i dag finnes 30 millioner barn som er blitt foreldreløse som følge av den omsegripende aids-epidemien, hvorav de aller fleste i Afrika sør for Sahara. Tallet forventes å øke til 40 millioner innen år 2010.

– Det skal ikke mye fantasi til hva slags konsekvenser dette kan få for mennesker og samfunn – i form av barnesol-dater, kriminalitet, prostitusjon og sosiale problemer, sier Mørland.

Han forteller at møtet med barn som er ofre etter aids-epidemien i Kenya og Uganda også var det som gjorde det sterke inntrykket på utviklingsministeren da hun nylig besøkte de to østafrikanske landene sammen med representanter for regjeringens aids-forum.

ZIMBABWE

«Krigsveteranene» trapper opp sine aksjoner. Her ser vi landarbeidere ta med seg sine eiendeler og rømme fra en farm i øst-Mashonaland 24. august i år.

FOTO: SCANPIX/AR

Landvalg avklares i statsbudsjettet i oktober

Regjeringens forslag til Norges framtidige samarbeidsland for bistand vil komme i forbindelse med høstens forslag til statsbudsjettet.

• GUNNAR ZACHRISEN

Det bekreftet utviklingsminister Anne Kristin Sydnes overfor norsk ambassadører som var samlet til samråd i slutten av august.

Selv om det ennå er noen uker igjen til framleggelsen av budsjettet, lettet Sydnes litt på sløret rundt utvelgelsen av hvilke land som heretter skal vært prioriterte mottakere av norsk bistand

– Vi vil samarbeide med lavinntektsland som fører en fattigdomsrettet politikk og befinner seg i en relativt stabil politisk situasjon. Videre vil vi legge vekt på landets rolle i forhold til regional utvikling, og dessuten se nærmere på hvor det bør være særlige forutsetninger for et engasjement fra norsk side, fremholdt utviklingsministeren.

Hun røpet ikke om land som Nicaragua og Zambia (med tvilsomt bistandsrykte) med dette ville ryke ut

av «laget», slik det skjedde med Zimbabwe i fjor. Derimot gjentok hun sitt tidligere løfte om kutt i porteføljen.

Konsentrasjon. – Når vi nå konsentrerer innsatsen geografisk, betyr det at flere av de landene som i dag mottar stat-til-stat-bistand, fra neste år verken vil få status som hovedsamarbeidsland eller særskilt samarbeidsland, sa Sydnes.

Hun lovet imidlertid at disse landene vil få overgangsordninger.

Statsråden gjentok at regjeringen vil gjeninnføre begrepet «hovedsamarbeidsland».

– I dag har vi «prioriterte land» og «andre samarbeidsland», men skillet mellom dem er visket ut. Det skal bety noe spesielt å være hovedsamarbeidsland – vi skal satse større, bredere og dypere, sa Sydnes.

Samarbeid i WTO? – Samarbeidet må være bredere enn den tradisjonelle bistanden. Vi bør styrke det politiske og kommersielle samarbeidet med hovedsamarbeidslandene. Tilbud om samarbeid om handels-spørsmål, inntreden i WTO eller deltakelse i andre multilaterale for-

Flere av de landene som i dag mottar stat-til-stat-bistand, fra neste år vil verken få status som hovedsamarbeidsland eller særskilt samarbeidsland

handlingsprosesser er viktige utfordringer. Det må satses systematisk på å trekke på ressursene i norsk næringsliv, organisasjonsliv og fagmiljøer, sa Sydnes.

Hun understreket at utgangspunktet for bistanden må være et langsiktig arbeid for fattigdomsreduksjon.

Aids, utdanning og styresett. – Også i forhold til støtten til andre særskilte samarbeidsland må målet om fattigdomsreduksjon ligge til grunn. Samarbeidet må være langsiktig. Men vi vil i større grad innrette bistanden mot særskilte prioriterte satsingsområder og særlige regionale og subregionale utfordringer, sa Sydnes.

Hun mente at konsentrasjon om noen tema vil gjøre det mulig i større grad å knytte samme penger og dialog om faglige spørsmål.

– Her snakker vi om: høyt profilerte satsingsområder i norsk utviklingspolitikk, slik som aids, vaksine, tuberkulose, utdanning og godt styresett, støtte til konfliktdforebygging, fredstiltak og gjenoppbygging etter konflikt, sa Sydnes.

PARTNERE

Rettsdrama om bestiktelser

Norsk UNICEF-ansatt tiltalt for bestiktelser i millionklassen

Den 17. september starter rettssaken i Oslo Byrett mot en tidligere UNICEF-ansatt, som er tiltalt for å ha fått opptil fem millioner i bestiktelser for å dele ut lukrative kontrakter. Også sjefen for et norsk firma som fikk kontrakter står tiltalt. Begge nekter seg skyldige.

KORRUPSJON

• BIBIANA DAHLE PIENE

Den tiltalte, en 53 år gammel norsk statsborger, var innkjøpsansvarlig og senere leder for UNICEF Water and Sanitation Section (WATSAN) i København fra 1984 til 1996. Avdelingen har ansvar for innkjøp av utstyr til vannprosjekter over hele verden. UNICEF er verdens største hjelpeorganisasjon for barn.

En fem år lang etterforskning i over 15 land har avdekket at 53-åringen mottok bestiktelser fra minst sju selskaper fra flere land, deriblant Sverige, Norge, England og USA.

Store tap. Forholdet ble avslørt gjennom UNICEFs egen internkontroll i 1996. Den tiltalte ble øyeblikkelig avskjediget og varetektsfengslet i København. I 1998 ble ansvaret for etterforskningen overtatt av Økokrim i Norge.

- Vi anslår at UNICEF har tapt minst 30 millioner kroner på at tiltalte manipulerte anbudsrunderne og valgte dyrere løsninger, sier førstestatsadvokat Lars Stoltenberg ved Økokrim, som har tiltalt 53-åringen for grov økonomisk utroskap. Strafferammen er opptil seks års fengsel.

Stoltenberg betegner saken som en av de mest alvorlige korrupsjons-sakene i Økokrims historie. Rettssaken er beregnet å vare i hele 14 uker.

Nekter skyld. Den tiltalte 53-åringen nekter seg skyldig, og sier gjennom sin advokat Jan Blehr at saken bunner i at han forsøkte å løse problemer på ulike måter.

- Etterforskningen har hatt en betydelig slagside, hevder advokat Blehr.

- Blant annet har Økokrim ikke tatt høyde for at virkeligheten var noe annerledes enn det UNICEFs regelverk tok høyde for.

Ifølge UNICEFs regler skal anbud hentes inn fra minst tre leverandører, før man avgjør hvem som skal få kontrakten. Ved en rekke tilfeller skal 53-åringen, ifølge tiltalen, ha

I en rekke land sørger UNICEF for å gi barn rent vann. Korrupsjonssaken skal ha kostet organisasjonen 30 millioner kroner i økte utgifter til vannforsyningsleveranser.

ILLUSTRASJONSFOTO: SCANPIX/REUTERS

”

Økokrim har ikke tatt høyde for at virkeligheten var noe annerledes enn det UNICEFs regelverk tok høyde for.

Jan Blehr, tiltaltes advokat

unnlatt å følge reglene, for egen vinnings skyld.

Spenning. Det knytter seg stor spenning til utfallet av rettssaken i Oslo Byrett. Dersom de to tiltalte blir domfelt, kan dette føre til nye rettsaker i både Sverige og Danmark.

- Vi er svært spente på hva resultatet blir, sier statsadvokat Staffan Granerfelt ved Ekobrottsmyndigheten i Stockholm, som leder den svenske delen av etterforskningen.

I alt fem svensker, alle representanter for i alt tre svenske firmaer, er mistenkt for medvirkning til økonomisk utroskap. I sommer ble etterforskningen av disse overført

fra Danmark til Ekobrottsmyndigheten.

- Vi kommer til å starte opp med nye avhør av disse etter hvert, opplyser Granerfelt.

I Danmark er én person tiltalt i saken. Tiltalte var stedlig representant for et større amerikansk selskap, Hennessy International Inc., og var den som betalte bestikkelsene til nordmannen. Rettssaken mot ham vil imidlertid gå for lukkede dører, og visestatsadvokat Flemming Denker ønsker ikke å spekulere i hva utfallet blir.

- Men saken har stor prinsipiell betydning, sier han.

Tango for to

Det er ikke bare «hånden som tar» som må møte i Oslo Byrett den 17. september. Også «hånden som gir» står tiltalt i UNICEF-saken.

Daglig leder og styreformann for et av selskapene som er mistenkt for å ha bestukket den UNICEF-ansatte, det norske firmaet Petron AS, må møte i retten den 17. september, tiltalt for grov økonomisk utroskap. Ifølge tiltalen skal Petron-sjefen i perioden 1991-96 ha betalt over 876 000 kroner under bordet til UNICEFs avdelingsleder. Til gjengjeld fikk det nå nedlagte Oslo-firmaet

flere kontrakter om leveranser til UNICEF, verdt over 28 millioner kroner. Petron-sjefen risikerer opptil seks års fengsel.

Han er for øvrig også i tillegg tiltalt for flere brudd på skatteloven.

«Mangler bevis». - Min klient hevder at han ikke har bestukket noen, og erklærer seg ikke skyldig, sier hans advokat, høyesterettsadvokat Hans Stenberg-Nilsen.

- I tiltalen opererer påtalemyndigheten med svært eksakte beløp som de mener er brukt til bestiktelser?

MINST NI SELSKAPER INVOLVERT

Den over fem år lange etterforskningen i 15 land mener å ha avdekket at en rekke selskaper betalte bestiktelser til den utro UNICEF-tjeneren for å få kontrakter. Blant disse er:

■ **Ingersoll-Rand International Sales Inc.** (England). Selskapet fikk kontrakter om leveranser til UNICEF for 4,7 millioner dollar - eller rundt 42 millioner kroner. Selskapet skal ha betalt minst 1,8 millioner kroner i bestiktelser til den UNICEF-ansatte.

■ **Sheldan Int. Ltd** (England). Mot bestiktelser på minst 1,1 millioner kroner ble selskapet tildelt en rekke kontrakter, til en verdi av 2,7 millioner pund (om lag 34,5 millioner kroner)

■ **Hennessy International Inc** (USA). Selskapet ble tildelt en rekke kontrakter til en samlet verdi av minst 5,9 millioner dollar (rundt 53 millioner kroner). Fra selskapets representant skal den UNICEF-ansatte ha mottatt over én millioner kroner i bestiktelser.

■ **Hekla HF** (Island). Selskapet fikk en kontrakt på å levere fire kompressorer til UNICEF. Som bestikkelse fikk den UNICEF-ansatte en Mitsubishi Pajero, verdt over 150 000 kroner, hevdet aktoratet. Regningen for bilen skal videre ha blitt lagt til fakturaen som Hekla HF sendte til UNICEF.

■ **Geonova Int. AB, Welltech System AB, M M Markmätning AB** (Geonovagruppen) (Sverige). Ifølge tiltalen ble Geonovagruppen tildelt en rekke kontrakter på leveranser til UNICEF til en samlet verdi på minst 15,5 millioner svenske kroner, uten at gjeldende normer og anbudsprosedyrer ble fulgt. Den UNICEF-ansatte var selv medeier i hovedselskapet Geonova Int., med en aksjepost på 30 prosent. Han skal i tillegg ha sørget for at et av datterselskapene fikk uberettigede returprovisjer fra et fjerde selskap, ABEM Instruments AB, på i alt 258 000 svenske kroner.

■ **Petron AS** (Norge). Dette selskapet og dets fiktive nederlandske registrerte morselskap Petron BV skal ha fått kontrakter til en verdi av minst 28 millioner kroner, mot bestiktelser på over 870 000 kroner.

■ **Sollimex International AB** (Sverige). Ifølge aktoratet manipulerte den UNICEF-ansatte innkjøpsprosessen da dette selskapet fikk leveranser til UNICEF på i alt 63,3 millioner svenske kroner. Hva han skal ha fått i motytelse er imidlertid uklart.

- Beløpet er basert på ulike uttak fra min klients konti. Påtalemyndigheten har ikke bevis for at pengene ble brukt til bestiktelser.

Falske anbud. Petron-lederen er også tiltalt for å ha sendt inn falske anbud. I alt tre ganger sendte han tilbud til UNICEF fra det fiktive selskapet Scan Mud Corp., som han undertegnet med «Carl Berg».

- Dette skjedde helt unntaksvis. Men det har ikke ført til noe utroskap overfor UNICEF, sier Stenberg-Nilsen.

ANNONSE

Klær og tekstiler – messe i Bangladesh

11-12-13. november 2001

Bangladesh Apparel and Textile Exposition-2001 finner sted på Pan Pacific Sonargaon Hotel i hovedstaden Dhaka i ovennevnte tidsrom. Nærmere 100 av landets ledende produsenter og eksportører av konfeksjon (strikket og vevet) stiller ut på messen. I tillegg deltar mange produsenter innen bekleddings-tekstiler og tilbehør.

Messen gir således en god presentasjon, under samme tak, av landets ledende eksportindustri innen klær og tekstiler. Denne har utviklet seg til å bli en av landets viktigste, siden landet i kraft av sin MUL-status (Minst Utviklede Land) har tollfrihet på tekstilvarer.

NORAD
DIREKTORATET FOR
UTVIKLINGSSAMARBEID
NORWEGIAN AGENCY FOR
DEVELOPMENT COOPERATION

Fredskorpserne i visum-kø

Elden sier UDI-sommel skaper problemer for deltakere fra Sør

Det nye Fredskorpset opplever en enorm interesse både fra deltakere og partnere, men Utlendingsdirektoratets lange behandlingstid skaper problemer. – Til sommerkurs måtte vi bruke alle krefter på å skaffe visum og greide det med et skrik. Slik kan det ikke fortsette, sier generalsekretær i Fredskorpset Tor Elden.

• LIV RØHNEBÆK

Elden sier han har bedt UDI om å endre rutiner, men har foreløpig fått negativt svar.

I alt tolv deltakere fra ulike utviklingsland kom til Oslo i juni for å delta på universitetets sommerskole. Hensikten var å lære norsk og deretter jobbe hos ulike norske partnere. Deltakerne var fra Sør-Afrika,

Bangladesh, Tanzania, Kina, Malawi, Zimbabwe, Palestina, Kenya og Zambia.

– Vi sier at ting går langsomt i Afrika, men for de afrikanske deltakerne var dette en god lærdom om at alt heller ikke er perfekt i det norske samfunnet, sier Elden.

Fredskorpset har nå kontaktet Kommunal- og arbeidsdepartementet som har nedsatt en egen gruppe for å se nærmere på UDIs rutiner.

– Vi kommer ikke til å gi oss, men at vi skal måtte bruke alle krefter på å skaffe deltakerne arbeids- og oppholdstillatelse er misbruk av ressurser. I november kommer det nye deltakere fra Sør og vi har en utfordring med å skaffe dem visum i tide, sier Elden.

Stor suksess. Elden sier at interessen for Fredskorpset har vært betydelig større og mer variert enn forventet.

– En liste med partnere både fra næringslivet, miljøorganisasjoner,

boligbyggelag, de frivillige organisasjonene, mediebedrifter og høyskoler viser bredden i engasjementet. Etter Oslo er det Tromsø som har det mest offensive miljøet, forteller Elden.

Nylig underskrev fredskorpset nye samarbeidsavtaler. Disse inkluderer helseprosjekter i Tanzania, it-prosjekter i India og arbeid mot vold mot kvinner på Jamaica i regi av Kri- sesekretariatet for kvinner.

– Utviklingsfondet, Småbrukarlaget og Noragric er dessuten store på jord- og naturbruk i Sør, forteller Elden.

Den siste nye samarbeidsavtalen er med Norges Idrettsforbund som skal samarbeide med idrettsforbundet i det sørlige Afrika.

Utvexling innad. – Vi skal ha utveksling fra Nord til Sør, Sør til Nord og ikke minst innad i det sørlige Afrika. Samarbeid mellom landene i Sør for å bygge opp kapasiteten i det sivile samfunnet er viktig. Vi har valgt å prioritere Sør til Sør-samarbeid i Afrika, sier Elden.

Så langt har interessen fra Sør vært enorm, og Tor Elden sier utvekslingen fra Sør til Nord har gått raskere enn forventet.

– Vi har hatt like mange deltakere fra Sør til Nord som omvendt. I prosessen vil jeg gi en rose til de norske ambassadene – de har vært veldig gode partnere. Nå håper vi bare at UDI vil endre sine rutiner, slik at visumprosessen i framtiden vil gå enklere, sier generalsekretær Tor Elden.

Søker om mer penger. Fredskorpsets foreløpige «suksess» gjør at det

nå vil søke Stortinget om mer penger.

– Vil vil søke om en betydelig økning i budsjettet, sier Elden.

Totalt håper Fredskorpset på seks kurs årlig. I november vil det for første gang være deltakere fra Sør og Nord på samme kurs, med 15 personer fra Sør og 15 fra nord. Alle fredskorpsdeltakerne har en egen hjemmeside hvor de legger ut dagbok og bilder slik at folk som er interessert og partnere kan se hvordan utenlandsoppholdet arter seg.

– For oss nordmenn er disse hjemmesidene en unik mulighet til å se hva deltakerne fra Sør synes om oss og det å være i Norge, sier informasjonsansvarlig i Fredskorpset Veslemøy Lothe Salvesen.

”

...at vi skal måtte bruke alle krefter på å skaffe deltakerne arbeids- og oppholdstillatelse er misbruk av ressurser.

Tor Elden, generalsekretær i Fredskorpset

Mer informasjon om Fredskorpset finner du på www.fredskorpset.no

FAKTA

■ Det nye Fredskorpset skal koordinere, finansiere og kvalitetssikre utvekslingsprogrammer for partnerorganisasjoner i Norge og utviklingslandene. Partnerorganisasjonene skal sende ut eget personell.

■ 12 deltakere fra Sør har kommet til Norge, mens de første av i alt 15 norske deltakere har reist ut.

■ Hittil har Fredskorpset inngått 20 samarbeidsavtaler. Disse inkluderer 20 norske partnere og 30 partnere fra Sør.

■ For 2001 har Stortinget bevilget 27 millioner kroner til tiltaket.

FREDSKORPSET

UDI tilbakeviser kritikken

– Vi strekker oss så langt vi kan for deltakerne i Fredskorpset, og har behandlet søknader helt ned til kun noen få dager, sier informasjonskonsulent i UDI Menahem Paz.

– Dersom vi ikke får beskjed om at deltakerne er engasjert i Fredskorpset, tar det lenger tid. Vi har eksempler på at så snart vi har fått vite at søkerne er engasjert i Fredskorpset, så har vi fysisk gått og plukket disse sakene ut fra søknadsbunken for å kunne gi en rask behandling,

forteller Paz.

Utlendingsdirektoratet understreker at det er viktig at søknadene ikke kommer for sent inn til UDI.

– Det har hendt at søknadene har kommet inn veldig kort tid før arbeidsoppholdet starter, noe som har ført til at vi ikke alltid har klart denne fristen. Men jeg vil understreke at vi strekker oss maksimalt for disse søkerne og forsøker å prioritere disse sakene, sier Paz

Palestinsk producer læres opp i Oslo-firma

– Jeg vil lage dokumentar om hvordan en nybegynner ser på Oslo, sier journalist Tariq Suboh (29) fra Betlehem – på utveksling til Norge via Fredskorpset. Selv er han mest overrasket over at han kan gå over alt uten å bli spurt om identifikasjons-papirer.

• LIV RØHNEBÆK

I 15 måneder skal Tariq Suboh jobbe som producer for filmproduksjonsselskapet Rabalder Mediecompagni i Oslo. Mens han høster erfaringer fra oppholdet i Norge, vil tre norske journalistkolleger hospitere på Tariqs arbeidsplass i Betlehem, Al-Rouaah TV.

– Det jeg håper å lære fra oppholdet i Norge er blant annet hvordan producerne i Rabalder jobber og hvor de henter ideer fra. Fra Palestina er jeg vant til at vi produserer en film i løpet av én dag, mens vi her kan bruke tre dager for å lage en filmsnutt på fem minutter, sier han.

Filmene Tariq lager mens han jobber for Rabalder kan bli vist i hele den arabisktalende verden.

Ny i Oslo. – Foreløpig har jeg to ideer: Den ene om hvordan det er å være ny i Oslo, den andre å intervju nordmenn om deres syn på fortid og framtid. Jeg ønsker å få fram hvordan det norske samfunnet er og hva folk flest tenker om livet, sier Tariq.

Etter 2 måneder på Universitetet i Oslo sin sommerskole har han allerede tilegnet seg så mye norsk at han kan si både hvem han er, hvor han kommer fra og hva han jobber med. Han forteller at han også lærer norsk ved å se på barne-tv hver dag og ved å lese norsk teksting av engelsktalende filmer.

Stengt av begge parter. Hjemme i Betlehem har han kone og to barn

på to og et halvt år og sytten dager. Minstejenta har han ennå ikke sett. Han sier han uroer seg for de israelske angrepene, men slår fast: «Hva kan en gjøre? Det hele er et spill».

Selv om Tariq liker seg i Norge, kunne han ikke tenke seg å slå seg ned her.

– Jeg vil tilbake til Betlehem og jobbe for Al-Rouaah TV. Al-Rouaah trenger meg, og jeg ønsker å bidra med de kunnskapene jeg tilegner

”

Vi er blitt stengt åtte ganger.

Tariq Suboh, filmproducer.

meg her i Norge, sier han.

Al-Rouaah var den første lokale, palestinske tv-stasjonen da den ble etablert i 1993/94. Til sammen jobber det åtte journalister og 30 til 35 frivillige i tv-stasjonen, som er blitt berømt både i Palestina og i Jordan.

– Vi er blitt stengt åtte ganger av israelerne og én gang av de palestinske selvstyremyndighetene, sier Tariq Suboh.

Tariq Suboh vil bruke Oslo-oppholdet til å bli en bedre producer for den uavhengige palestinske tv-stasjonen Al-Rouaah.

FOTO: LIV RØHNEBÆK

Marshall-plan for Afrika?

De rike landene støtter Mbekis ambisiøse millenniumsplan

Thabo Mbekis storstilte millenniumsplan, som skal bringe det afrikanske kontinentet opp av depresjonen, ble godt mottatt på G8-møtet i Genova. For første gang i historien danner G8 en aksjonsgruppe på vegne av et fattig kontinent. Men kritikere kaller planen «en gammeldags tiggerbolle», og etterlyser konkrete handlinger.

• BIBIANA DAHLE PIENE

G8-MØTET I ly for demonstranter og anti-globalister rettet lederne for verdens åtte mektigste nasjoner oppmerksomheten mot et nytt afrikansk utviklingsinitiativ på årets G8-møte i Italia.

I forkant av møtet hadde Sør-Afrikas president Thabo Mbeki besøkt flere europeiske statsoverhoder for å samle støtte til sin storstilte plan - The Millennium African Recovery Programme (MAP), som skal få Afrika ut av den økonomiske og utviklingsmessige bakevja.

Og støtte fikk han. På møtet i Genova forpliktet G8-landene seg til å lage en egen aksjonsplan for MAP. Til dette skal det opprettes en egen aksjonsgruppe med representanter for G8-landene, og 10-12 representanter fra afrikanske land. Planen skal være ferdig til neste års G8-møte i Canada.

Nytt partnerskap. MAP, som gjerne blir kalt en Marshall-plan for Afrika, er en sammenslåing av en plan utformet av Mbeki, samt presidentene

Sør-Afrikas president Thabo Mbeki (til høyre) fikk salgshjelp fra Nigerias leder Olusegun Obasanjo ved lanseringen av millenniumsplanen i Genova.

FOTO: SCANPIX/EPA/AP

For mer informasjon, prøv mapstrategy.com

Olusegun Obasanjo i Nigeria og Abdelaziz Bouteflika i Algerie, og den såkalte Omega-planen som Senegals president Abdoulaye Wade la frem tidligere i år. Under det afrikanske toppmøtet i juli ble planene slått sammen til én.

I korthet går MAP ut på at afrikanske ledere forplikter seg til å skape fred, demokrati, godt styresett og stabilitet. Til gjengjeld håper man på større generøsitet fra de rike landene, både når det gjelder bistand, gjeldslette og investeringer. I siste halvdel av 90-tallet sank netto ODA-bistand til Afrika med en tredel - fra 18,4 milliarder USD i 1995 til 12 milliarder i 1999. Av verdens totale utenlandske direkteinvesteringer går usle 1,9 prosent til Afrika.

”
Det er lenge siden jeg har lest så mye svada.

Arne Tostensen, forsker ved Chr. Michelsens Institutt.

Sju pst. vekst per år. Planen tar sikte på å skape en økonomisk vekst på rundt sju prosent i året. Den skal også sikre at styringen av utviklingen i fremtiden ligger i afrikanske hender - ikke givernes. Initiativtakerne har gjentatte ganger understreket at planen fordrer et nytt partnerskap, der mottakerne ikke bare skal sitte i førersetet, men også skal bestemme hvilke veier som skal tas. Et viktig punkt i planen er nemlig å frigjøre seg fra

bistandsavhengigheten, slik at Afrika selv greier å løse sine egne problemer.

Gamle tanker. Millenniumsplanen har allerede fått politisk støtte fra flere land, deriblant Japan, Canada og EU, og er blitt godt mottatt av ledere innen det internasjonale givermiljøet. Blant andre har Verdensbankens president Jim Wolfensohn, IMF-sjef Horst Köhler og DAC-leder Jean-Claude Fauré hilst «en distinkt afrikansk visjon» velkommen.

Men planen er også blitt gjenstand for sviende kritikk.

- Strippet for all pomp og PR er planen ikke annet enn en moderne utgave av en gammeldags tiggerbolle. Den viser en blind tro på at det nytter å appellere til giverlandenes gode moral. Men det er naivt å tro at de skjærende økonomiske ulikhetene i verden er en historisk «tilfeldighet», raser en kommentator til den sørafrikanske avisa Mail & Guardian.

Store ord, fett flekk. Også norske Afrika-forskere stiller seg kritiske til MAP.

- Det er lenge siden jeg har lest så mye svada. Planen inneholder store ord og fett flekk, men lite nytt,

G8-fond mot aids

Opprettelsen av et globalt helsefond på 1,2 milliarder dollar (ca. 11,5 milliarder kroner) er det mest konkrete som kom ut av årets G8-møte i Genova i juli. Fondet skal bidra i kampen mot sykdommene hiv/aids, tuberkulose og malaria i fattige land. G8 har ambisjoner om at fondet, som skal være operativt ved utgangen av året, vil øke til rundt 80 milliarder kro-

ner innen år 2005.

Kritikere er imidlertid dypt skuffet over bidraget.

-Løftene til fondet er skandaløst lave, mener organisasjonen Global AIDS Alliance. FN har tidligere påpekt at det trengs mellom 80 og 90 milliarder kroner i året til aidsbekjempelsen om epidemien skal stanses, men generalsekretær Kofi An-

sier Arne Tostensen ved Chr. Michelsens Institutt.

Han mener planen først og fremst er en resirkulering av gamle tanker fra 50-, 60- og 70-tallet, nå ikledd ny språkdrakt om en «afrikansk renessanse».

- Argumentene er riktignok noe modernisert. For eksempel har man trukket inn it-teknologi, og de afrikanske lederne erklærer seg nå som tilhengere av økonomisk liberalisering. Men samtidig er det utenkelig at G8-landene ville støtte noe annet.

Samtidig erkjenner Tostensen, i likhet med de ansvarlige for MAP-planen, at noe nå må gjøres for å komme ut av afro-pessimismen.

- Man kan gjerne se planen som et forsøk på å skape en visjon, og det er positivt at Afrikas ledere tar saken i egne hender. Men når man kommer til spørsmålet om finansiering er man igjen ute med tiggerbolle. Det svake punktet er mangelen på virkemidler. Planen lister opp en rekke målsettinger, men gapet mellom ambisjonene og virkemidlene er enormt, fremholder han.

Fornøyd. Til tross for at G8-landene ikke ga noen løfter om mer bistand til Afrika, er man på afrikansk side fornøyd med utfallet.

- For første gang i historien har G8 fokusert på fattigdomsbekjempelse. Vedtaket om å nedsette en aksjonsgruppe for Afrika er også helt eksepsjonelt, understreker underdirektør Abdul Minty i Sør-Afrikas Utenriksdepartement.

Han avviser samtidig kritikken om at planen er gamle tanker i ny drakt.

- Men dere fikk ingen løfter om mer bistand?

- Det var heller ikke ventet. Detaljene rundt hvordan planen skal iverksettes skal være ferdig utarbeidet til neste år, sier Minty.

- Et vendepunkt, sier Annan

FNs generalsekretær Kofi Annan avviser at MAP-planen bare er en ny måte å skaffe mer bistand til Afrika på.

- Planen forutsetter et reelt partnerskap mellom afrikanske ledere og Vesten. Dette er definitivt ingen tiggerbolle, sier han til Bistandsaktuelt.

- Jeg tror planen vil bli et virkelig vendepunkt. Planen fikk bred tilslutning ved OAU-møtet i Lusaka og senere ved G8-møtet i Genova, og det er et trykk for å bidra til gjennomføring og handling. Jeg tror man vil se resultater dersom dette trykket består, sier Annan.

nan kaller G8-fondet for en «god begynnelse».

Annan gjør heller ingen hemmelighet av at en delikat diplomatisk krangel har oppstått i kjølvannet av fondet. En rekke land kjemper nå om å få administrere fondet, og flere har lagt et hardt press på Annan.

DETTE ER MAP

De viktigste målsettingene for Millennium African Recovery Programme (MAP) er:

■ Å skape fred, sikkerhet og godt styresett, delvis gjennom å utvide og styrke demokratiske styreform.

■ Å sørge for bedre markedsadgang, især for landbruksprodukter.

(Ifølge den britiske organisasjonen Oxfam taper Afrika rundt 25 milliarder kroner i året på grunn av vestlige lands handelshindringer. Samtidig subsidierer OECD-landene sitt eget landbruk med nesten det dobbelte - ni milliarder dollar - hver dag, har Oxfam regnet ut.)

■ Å forbedre og mangfoldiggjøre produksjon/eksport av varer for å styrke økonomisk aktivitet, og utnytte Afrikas mangfold av naturressurser.

■ Å øke investeringene innen grunnleggende infrastruktur og kommunikasjonsteknologi (IKT), for å bygge bro over det «digitale gapet» som i dag hersker mellom Afrika og resten av verden.

■ Å utvikle finansierings- og investeringsmekanismer for å mobilisere ressurser både innenfra og utenfra

■ Å investere i Afrikas menneskelige ressurser gjennom å satse mer på helse og utdanning.

Bankmann myrdet i Maputo

Forsøkte å inndrive den tidligere statsbankens utestående

Bare få måneder etter drapet på journalisten og korrupsjonsjegeren Carlos Cardoso ryster en ny drapssak Mosambik. De fleste mener drapet på den nyoppnevnte styreformannen i Banco Austral, Antonio Siba-Siba Macuacua, må være utført av organiserte kriminelle med sterke økonomiske interesser i landets skakkjorte banksystem.

• BIBIANA DAHLE PIENE

Lørdag 11. august satt Antonio Siba-Siba Macuacua på sitt kontor i 15. etasje i Banco Austral-bygningen midt i Mosambiks hovedstad Maputo. Noen timer senere ble den 34 år gamle styreformannen, som var oppnevnt av nasjonalbanken bare fire måneder før, funnet i en blodpøl i bunnen av trappesjakten.

Mosambikisk politi antydet først at det kunne være snakk om selvmord. Finansminister Louisa Diogo skal imidlertid øyeblikkelig ha kalt inn sørafrikansk politi til å lede etterforskningen. Etter tekniske undersøkelser på stedet har de sørafrikanske etterforskerne konkludert med at ukjente gjerningsmenn angrep Siba-Siba på hans kontor, slepte ham ut til trappeavsatsen og kastet ham utfor rekkverket.

Så langt er ingen arrestert i saken.

I rekken av bankskandaler. Antonio Siba-Siba Macuacua var kjent som en dyktig økonom og en fryktløs person, og det var også derfor han ble utpekt som mannen som skulle rydde opp i Banco Austral. Mange har sammenlignet ham med journalisten Carlos Cardoso, som ble myrdet 22. november i fjor.

- Siba-Siba fokuserte på åpenhet og ansvarlighet. Men nettopp det gjorde ham farlig, mener redaktøren i Mosambiks statlige nyhetsbyrå AIM, Paul Fauvet.

Situasjonen i Banco Austral har lenge stått i skyggen av korrupsjonskandalene og de enorme underskuddene i den større banken Banco Commercial de Mocambique (BCM). (BCM-skandalen var noe Cardoso var svært opptatt av å komme til bunns i, journ.anm.).

Malaysisk oppkjøp. Men tidligere i år ble det klart at også Banco Austral hadde alvorlige økonomiske proble-

mer. Banken, den tidligere statseide Folkets Utviklingsbank, ble første gang privatisert i 1997. Et malaysisk bankkonsortium kjøpte 60 prosent av aksjene i partnerskap med et mosambikisk selskap, mens staten beholdt resten.

I april trakk de private investorene seg ut, og det ble opprettet et interimstyre, ledet av Siba-Siba. Han fikk i oppdrag å skaffe oversikt over bankens reelle finansielle situasjon, og starte en ny privatiseringsprosess.

Store underskudd. Den 8. juni holdt Siba-Siba en pressekonferanse, der han la tallene på bordet. Bankens situasjon var verre enn fryktet: Underskuddet i 2000 var på over 65 millioner dollar (ca. 585 millioner kroner), noe som i hovedsak skyldtes at hele 34 prosent av låneporteføljen var misligholdte lån.

Noen dager senere, den 19. juni, gikk Siba-Siba til det uvanlige skrittet å offentliggjøre en liste over i alt 1273 dårlige låntagere. Samtidig startet Banco Austral en kampanje for å drive inn gjelden.

Ifølge AIM er det svært få politikere på listen, bortsett fra noen få medlemmer av parlamentet.

- Vi tror ikke listen var fullstendig. De store låntakerne så vi ikke noe til, sier ministerråd Jan Arne

Siba-Siba hadde bekjentgjort at han den 13. august ville offentliggjøre en ny rapport om Banco Austral.

Munkeby ved den norske ambassaden i Maputo.

- Men heller ikke i Norge ville en bank gjøre sine større bankforbindelser kjent, legger han til.

Hemmelig rapport. Siba-Siba hadde også bekjentgjort at han den 13. august ville offentliggjøre en ny rapport om Banco Austral. Så langt kom han altså aldri. Hva rapporten inneholder, og hvor den er nå, er det ingen som vet, forteller Paul Fauvet.

- Ingenting er frigitt. Vi vet ikke hvem som har kopier av rapporten, opplyser han.

Ifølge Fauvet er det spesielt to tenkelige motiver bak drapet.

- Det ene motivet kan være å skape frykt. Noen kan ønske å hindre at banken blir reprivatisert, men i stedet blir avvirket. Dette må i så fall henge sammen med bankens forsøk på å drive inn gammel gjeld, mener han.

Dersom dette er motivet, har gjerningsmennene lyktes delvis: Siba-Sibas død har satt en - om enn midlertidig - stopper for reprivatiseringsprosessen. En sørafrikansk bankgruppe, Absa-gruppen, gikk av med seieren i anbudsrunderen, men stiller seg etter drapet mer tvilende til å overta.

- Vi har ennå ikke tatt endelig stilling til om vi kommer til å kjøpe

Banco Austral. Men vi tror ikke at denne uheldige hendelsen vil få betydning for våre kommersielle interesser i prosjektet, skriver Absa-gruppen i en pressemelding.

Mosambiks statsminister Pascoal Mocumbi har selv måttet rykke ut offentlig og gi garantier for at prosessen vil komme på skinner igjen.

Oppdaget misligheter? Et annet motiv kan ligge i at Siba-Siba hadde oppdaget misligheter hos den forrige administrasjonen i banken.

- Jeg vil tro at dette er svært sannsynlig. Men politiet har ennå ikke avhørt dem, sier Fauvet, og legger ikke skjul på kritikken.

- Folk er svært misfornøyde med hvordan politiet håndterer også denne saken. For eksempel ble ikke bygningen stengt av da Siba-Siba ble funnet, drapsmennene kunne spaserer rett ut. At sørafrikansk politi ble tilkalt vitner jo også om en grunnleggende mistillit til politiet fra myndighetenes side.

- Det blir spekulert på om drapet kan ha sammenheng med mordet på Cardoso?

- Jeg vet ikke om det er noen direkte sammenheng, men det ville ikke overraske meg. Cardoso var jo svært interessert i hele banksystemet, sier AIM-redaktøren.

Myndighetene i fattige Mosambik må bruke flere hundre millioner kroner fra et allerede skrapet statsbudsjett på å dekke enorme underskudd i banksektoren. Styreformannen i Banco Austral ble myrdet etter at han avslørte nye underskudd.

FOTO: TORBJÖRN SELANDER

- Vi er bekymret, sier norsk ambassaderåd

- Vi ble nokså bekymret da vi fikk meldingen om Antonio Siba-Sibas død, sier ministerråd Jan Arne Munkeby ved Norges ambassade i Maputo. Han ønsker ikke å spekulere i hva motivet til drapet kan være.

- Det finnes mange teorier. Men det viktigste for oss givere er at myndighetene tilsynelatende tar etterforskningen svært alvorlig og har opptrådt rimelig profesjonelt, i motsetning til hva de gjorde i Cardoso-saken.

- Myndighetene følger også opp reprivatiseringen av Banco Austral. De har sagt tydelig fra at de ikke akter å forholde seg til trusler. I sum er

dette godt nok til at vi har valgt å ikke gjøre noe konkret i saken, sier Munkeby.

Ifølge Munkeby var ikke Siba-Siba en spesielt fremtredende korrupsjonsjeger.

- Han var i alle fall ikke i nærheten av Cardoso. På den annen side kan vi ikke se bort fra at det kan være en sammenheng mellom de to drapene. Det ser ut til at det finnes folk innenfor organisert kriminalitet i dette landet som er villig til å betale for mord. Det bekymrer oss - og det bekymrer myndighetene.

- Er dere fornøyde med myndighetenes innsats for å bekjempe korrupsjon

”

Myndighetene uttrykker sin bekymring, men spørsmålet er jo hva de faktisk gjør.

Jan Arne Munkeby, ministerråd.

og organisert kriminalitet?

- Svaret er både ja og nei. Myndighetene uttrykker sin bekymring, men spørsmålet er jo hva de faktisk gjør. Samtidig er de såpass åpne at de nok vil ta imot en utstrakt hånd om hjelp og samarbeid. Men det er de selv som må ta grepet her.

- Hva hvis det ikke skjer?

- Dette må vi ha et langsiktig perspektiv på. Myndighetene har nylig lansert en omfattende reform av offentlig sektor, blant annet for å ta knekken på korrupsjon. Dette skal vi støtte. Men det må noe mer til enn det, sier Munkeby, og sikter blant annet til den manglende tilli-

ten til politiet og rettsvesenet. Samtidig har parlamentet avvist et forslag om å opprette en egen enhet for korrupsjonsarbeid.

- Myndighetene i Mosambik har måttet gå inn og dekke opp deler av de enorme bankunderskuddene. Til sjuende og sist er det jo deres - givernes - penger som blir brukt til dette. Hvordan oppleves det?

- Dette liker vi dårlig, det må jeg innrømme. Men i en total vurdering tror jeg det er verdt prisen å få et skikkelig finanssystem på plass.

Intern politisk maktkamp i Etiopia

Parlamentets leder hoppet av til USA

MEKELE/ADDIS ABEBA (b-a): De siste månedene har det også vært store stridigheter innad i de ledende politiske kretser i Etiopia.

ETIOPIA

• I ETIOPIA: ODD IGLEBÆK

Det har stormet i regjeringspartiet Ethiopian Peoples' Revolutionary Democratic Front (EPRDF) siden krigen med Eritrea ble avsluttet. I begge statene pågår det omfattende politisk oppvask. Det holdes møter på møter, og det er utskiftninger og avhopp. De endelige resultatene er uklare. Først og fremst er det usikkerhet og mangel på uavhengig informasjon som preger prosessene.

Konfliktene i Etiopia har to arenaer. Den ene er i hovedstaden og er tilknyttet sentralkomiteen i det styrende, landsomfattende partiet Ethiopian Peoples' Revolutionary Democratic Front (EPRDF), som ledes av statsminister Meles Zenawi.

Støtte. Det andre senteret er sentralkomiteen til Tigrian People's Liberation Front (TPLF) med sete i Mekelle, hovedstad i den nordlige Tigray-provinsen. TPLF var opprinnelig et kom-

munistparti av albansk type, som sammen med Eritrean People's Liberation Front (EPLF) sloss mot det Sovjet-inspirerte og brutale Derg-regimet.

Partistridighetene. Særlig fire saker har kommet til overflaten om stridighetene innad i TPLF/EPRDF. Den ene var drapet på Kifle Gebre Medhin, sjefen for landets sikkerhetstjeneste tidlig i juni. Han ble skutt av en medoffiser under et møte i officersklubben i Addis Abeba. Hva som lå bak er uklart, men et titalls offiserer har senere flyktet til Kenya.

Den andre saken knytter seg til Etiopias president, Negesso Gidada. Han er nå sparket ut av sentralkomiteen i EPRDF. Også her er det mye spekulasjoner, særlig ut fra at presidentenes stilling mest er en symbolsk posisjon. Men Negesso er oromo, mens statsminister Meles Zenawi er tigriner.

Oromoer er Etiopias største befolkningsgruppe. De utgjør offisielt 54 prosent av landets befolkning, men har aldri hatt en virkelig maktposisjon. Det er mest amharene, offisielt 24 prosent av landets befolkning, som gjennom århundrer har dominert embetsverk, kirke og

maktapparat. Amharisk er også fortsatt det viktigste administrasjonsspråket i landet.

Også den tredje saken knytter seg i alle fall delvis til oromo-spørsmålet. Den dreier seg om Almaz Meko, president for det føderale kammeret i det etiopiske parlamentet. Den 11. august søkte hun asyl i USA, og sa at heretter ville hun støtte OLF. Ifølge BBC anklager hun regjeringen for å undertrykke oromone, noe statsministerens kontor avviser.

TPLF-splittelse. Hos moderpartiet (TPLF) i Mekelle har statsminister Meles virkelig måtte slåss for sin posisjon. Under hele våren og sommeren har diskusjonene rast i TPLFs sentralkomite. Det har vært den største interne uenighet siden TPLF ble opprettet i 1967.

Hittil er 12 av sentralkomiteens 30 medlemmer blitt sparket ut. Flere av dem er under etterforskning eller tiltale for korrupsjon. Under en middag i Mekelle treffer jeg noen av de nye som er kommet inn i sentralkomiteen, men de har verken lyst til å snakke om sine forgjenger og deres meritter eller om diskusjonene rundt sentralkomite-

ETIOPIA

■ Da Derg-regimet regimet falt i 1991 opprettet EPLF etter hvert den nye eritreiske staten. TPLF, som i beste fall bare representerte tigrinerne, det vi si fem prosent av Etiopias befolkning, tok over makten i Addis Abeba.

■ Etter hvert ble det innført blandingsøkonomi og opprettet parlamentariske institusjoner. EPRDF ble dermed TPLFs landsomfattende organisasjon eller parti.

■ Ved det første parlamentsvalget i 1995 fikk EPRDF samtlige 540 plasser. Ved det neste, i mai 2000, måtte de motvillig gi fra seg 12 til opposisjonen.

Den 11. august søkte parlamentspresident Almaz Meko asyl i USA.

en. Helst vil de snakke om bistand fra de nordiske land, alternativt om naboen i nord, altså Eritrea. Hva kommer ut av det hele? Det vet ingen, men mye tyder på at TPLFs sentralkomite delvis blir spilt utover sidelinjen, og at mer makt samles hos statsminister Meles Zenawi og hans nærmeste.

Troppeforflytninger mot intern uro?

MEKELE/ADDIS ABEBA (b-a): Etiopiske soldater flyttes fra Eritrea-grensen og utover landet for å hindre intern uro og opprør.

• I ETIOPIA: ODD IGLEBÆK

Snart ni måneder etter fredsavtalen mellom Etiopia og Eritrea ble undertegnet, er forholdet mellom de to landene langt fra normalisert. Det er nærmest ingen offisiell kontakt, grensene er fortsatt stengt og bare FN kan fly direkte mellom Asmara og Addis Abeba.

Synlige soldater. 4300 FN-soldater er utplassert i et 25 kilometer bredt belte på den eritreiske siden av grensa, og begge sider trekker trossene bakover. Militære er klart synlige. Mens vi kjører i sikksakk opp og ned fjellsidene i Tigray, møter vi stadig busser og lastebiler overfylt med soldater. Tilsvarende transporter gjelder også for andre deler av landet, om enn i noe mindre omfang.

Den gamle stridsfronten var mot Eritrea. Nå reiser soldatene først og fremst i motsatt retning. Noen forflyttes helt ned til grensa mot Somalia, og delvis inn i Somalia. Formålet er blant annet å holde Oromo Liberation Front (OLF), i sjakk.

Hær til innenriks. Men kanskje de fleste av soldatene blir plassert utenfor provinshovedsteder og andre nøkkelområder? Mens vi kjører langs hovedveiene i landet ser vi gang på gang nyopprettede militærleirer. Kjentfolk som vi reiser sammen med, forteller at de ikke var her for tre-fire måneder siden.

Teoriene om hvorfor soldatene spres utover landet er ulike. Noen snakker om at det er for dyrt å ha så mange i nord. Andre legger vekt på at slik rotasjon er bra, for å redusere faren for splittelse i den 400 000 mann store hæren.

En tredje gruppe legger mest vekt på at spredningen er et sikkerhetstiltak. De militære skal være i beredskap om noen lager uro eller opprør. Det er denne forklaringen som virker mest sannsynlig.

Drapene i Addis. For 18. april i år eksploderte det i Addis Abeba. Studentene i hovedstaden hadde lenge protestert mot at politiet ble brukt som vakter på universitetet. De mente sivile kunne gjøre slikt arbeid. I tillegg var studentene misfornøyde med altfor hardt studiepress. Demonstrasjonene fant sted i gatene.

Men det fantes flere misfornøyde i hovedstaden, blant andre 600 000 arbeidsløse eller dagarbeidere. Med politiet travelt opptatt med studentene, knuste de butikkvinduer og forsynte de seg av godene.

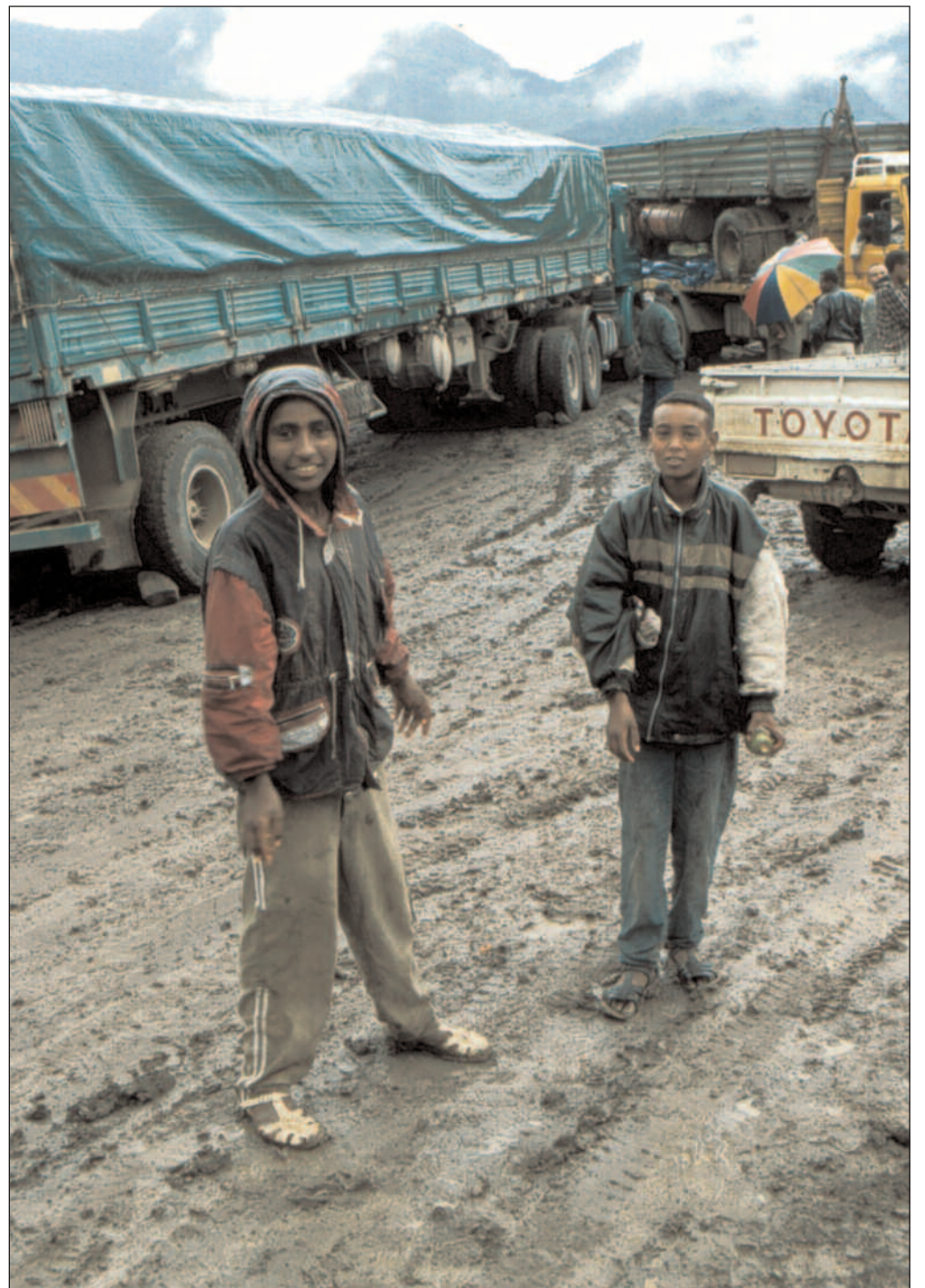
Til slutt ble militæret satt inn. De skapte ro, men minst 41 døde som følge av skuddene som ble løst. Ikke siden det forhatte Derg-regimet (1974-1991) hadde Addis Abeba opplevd tilsvarende blodbad.

Arrestert. Som følge av opptøyene i hovedstaden ble også flere av landets få menneskerettsaktivister og opposisjonspolitikere arrestert. Den mest kjente av dem er professor Wolde Mariam, grunnlegger av Ethiopian Human Rights Council.

De arresterte ble anklaget for å ha organisert urolighetene. Men få tror at dette er sannsynlig. Noen av dem ble etter en måned satt fri mot kausjon. Protester fra det diplomatiske miljøet bidro også til deres løslatelse.

I Tigray opplever vi at trafikken stopper opp. En militær og en sivil lastebil kommer ikke forbi hverandre.

FOTO: ODD IGLEBÆK

2,1 mrd. katastrofe-ofre på ti år

3 av 4 katastroferammede er asiater, viser ny rapport

Omlag en tredel av jordas befolkning – tilsammen 2,1 milliarder mennesker – har vært berørt av naturkatastrofer i det siste tiåret. Blant disse er det de fattigste menneskene i de fattigste landene som er klart mest utsatt, framgår det av World Disasters Report som utgis av Det internasjonale Røde Kors/Røde halvmåne.

• GUNNAR ZACHRISEN

KATASTROFER

– Det blir stadig flere naturkatastrofer, og det er katastrofer knyttet til vær, vind og klima som øker mest. Siden 1996 har det vært en dramatisk økning i denne kategorien katastrofer, forteller utenlandssjef i Norges Røde Kors Magne Barth.

Han påpeker samtidig det triste faktum at fattigdom øker sårbarheten overfor katastrofer. 98 prosent av katastrofedødsfallene forekom i land med lav eller middels utviklingsnivå.

Asia – verst rammet. Det folkerike Asia står for det klart største antallet av mennesker som er rammet av naturkatastrofer – tilsammen omlag 1,9 milliarder mennesker (omlag 90 prosent av ofrene). Bare i Kina fikk omlag 112 millioner mennesker føle naturkatastrofenes herjinger, mens 43 millioner indere og ni millioner bangladeshere også ble rammet.

Omlag 600.000 asiater, 78.000 sør-, mellom- og nordamerikanere, 38.000 afrikanere og 35.000 europeere er i løpet av perioden drept som følge av naturkatastrofer. Klimarelaterte katastrofer dreper klart flest mennesker i verden, og antallet er samtidig økende – muligens som følge av økende global oppvarming.

Den lille øystaten Solomon Islands i Stillehavet, Malawi i Afrika og Kambodsja i Asia er de tre landene i verden som har vært verst rammet av naturkatastrofer i perioden 1991-2000 – målt i andel av befolkningen som er rammet.

Flomvannet herjer. Flom var den

Det er de fattigste – mennesker uten forsikring og penger i banken – som alltid rammes hardest ved naturkatastrofer. Jordskjelvet som rystet Gujarat i India i januar var intet unntak.

FOTO: GUNNAR ZACHRISEN

klart verste naturkatastrofen i forhold til å skape ødeleggelser for et stort antall mennesker, og sto alene for 1,4 milliarder katastroferammede – i all hovedsak i Asia. Av disse var omlag 450 millioner mennesker berørt av flomkatastrofer i Kina i mai 1991 og august 1998.

Målt i antall drepte er likevel sult den verste naturkatastrofen. Sult som følge av tørke og vindstørmer sto for henholdsvis 280.000 og 205.000 dødsofre det siste tiåret. Deretter følger flom som sto for 98.000 drepte og jordskjelv som krevde 59.000 dødsofre. Snø- eller jordskred, ekstreme temperaturer og skog- eller steppebranner og vulkanutbrudd sto for et mindre antall drepte.

”

Tiårets mest dødbringende enkeltkatastrofe var syklonen som herjet Bangladesh i 1991 og forårsaket 139.000 drepte.

Den mest dødbringende enkeltkatastrofen i perioden var syklonen som herjet Bangladesh i 1991 og forårsaket 139.000 drepte. World Disasters Report forteller også om hvordan hundretusener av fattige bangladeshere likevel fortsetter å bosette seg i de mest flom-utsatte områdene tett på elvene – av mangel på andre alternativer.

Mest penger, dyrest skader. Et markant trekk ved katastroferapporten er at det er fattige mennesker i land med et lavt utviklingsnivå som er mest sårbare for naturens luner. Bare 2 prosent av de som var rammet av naturkatastrofer bodde i land som FN definerer som land med høyt utviklingsnivå (på UNDPs

human development index).

Derimot er det den sistnevnte gruppen av land som i økonomiske termer rapporterer om de største skadene. Målt i dollar var 57 prosent av skadene i land med høyt utviklingsnivå, bare 4 prosent i land med lavt utviklingsnivå.

Kritisk blick på nødhjelp

Det er på høy tid med nye perspektiver på internasjonal bistandsinnsats, framgår det av Røde Kors' og Røde Halvmånes World Disasters Report 2001.

Rapporten tar til orde for en sterkere vekt på forebygging og investeringer i styrking av lokalsamfunnenes beredskap mot katastrofer. Manglende forståelse for den økonomiske og sosiale virkeligheten som katastrofeofre står overfor fører til hjelpetiltak som ikke beskytter folk mot framtidige katastrofer.

– Bistanden må benyttes til å rehabilitere lokal økonomi og lokalsamfunn. For å klare det må givne forstå sammenhengen mellom akutt bistand, gjenoppbygging og utvikling, og samtidig involvere lokalbefolkningen i avgjørelsen om hvilken hjelp de trenger. Derfor må måten bistandsprogrammene finansieres på endres, sier Astrid Nøklebye Heiberg, president i Det internasjonale forbundet av Røde Kors og Røde Halvmåne-foreninger.

Bistandsgiverne retter i første rekke hjelpeinnsatsen mot gjenoppbygging av skadet infrastruktur, men ikke mot folks evne til livsopphold. Årets rapport viser at 53 prosent av bistandsprosjektene fokuserte på gjenoppbygging av infrastruktur, mens bare 10 prosent ble brukt på økonomisk gjenreisning. Dette har igjen konsekvenser for oppbyggingen av det sosiale nettverket i et katastroferammet samfunn. Etter 10 år og 4 milliarder dollar i bistandsmidler etter konflikten i 1991 dør ennå hvert tredje barn i Somalia før det fyller fem år.

Rapporten gransker også den utstrakte lekkasjen av bistandsmidler fra katastroferammede land som også svekker mulighetene for rask og god gjenoppbygging etter katastrofer. Eksempelvis ble 60 prosent av bistandsmidlene i «Flood Action Plan» i Bangladesh ført ut av landet mellom 1990-1995 – som betaling til utenlandske konsulenter og rådgivere.

60 prosent av midlene i «Flood Action Plan» i Bangladesh ble ført ut av landet – som betaling til utenlandske konsulenter og rådgivere.

Mer fokus på forebygging

Røde Kors og Røde Halvmåne-foreninger over hele verden investerer nå mer i programmer som gjør lokalsamfunn bedre i stand til å møte framtidige katastrofer, sier generalsekretær i Norges Røde Kors, Sven Mollekleiv.

Ifølge Mollekleiv har dette perspektivet på bistand gitt konkrete resultater i katastrofeberedskap og risikoreduksjon. I delstaten Orissa i India ble det bygget 23 tilfluktsrom mot sykloner. Kombinert med lokalt basert opplæring reddet dette over 40 000 liv bare i én katastrofe alene (1999). I en region i Vietnam hvor husene årlig ødelegges av flom, har et Røde Kors-program erstattet ødelagte hjem med sterkere og mer motstandskraftige husvære. Lokalsamfunnet bisto i utformingen og byggingen av disse husene, og i den påfølgende flomsesongen ble kun ett av 2450 hus ødelagt.

WORLD DISASTERS REPORT

Antall mennesker rammet av katastrofer (i perioden 1991-2000):

Asia:	1.888.000
Afrika:	131.000
Amerika:	48.000
Europa:	23.000
Oceania:	18.000

Høyt utv.nivå: 46.000 (2 %)

Middels utv.nivå: 1.845.000 (88 %)

Lavt utv.nivå: 217.000 (10 %)

Sum: 2.108.000

Antall drepte i katastrofer (i perioden 1991-2000):

Asia:	598.000
Amerika:	78.000
Afrika:	38.000
Europa:	34.000
Oceania:	4.000

Høyt utv.nivå: 26.000 (3 %)

Middels utv.nivå: 261.000 (35 %)

Lavt utv.nivå: 465.000 (62 %)

Sum: 753.000

Sterk skepsis til FN's «ja til g

UNDP: Genteknologi har enormt potensial – til å gi mer og bedre mat i fat

Gjennom bioteknologi kan man utvikle produkter som er motstandsdyktige mot virus, takler tørke bedre og som gir mer næring, mener UNDP. Det er en konklusjon som er altfor enkel og ukritisk, mener andre. I den landbruksinteresserte delen av det norske bistandsmiljøet er man skeptisk til både økonomiske og miljømessige sider ved genmodifiserte produkter.

• CAMILLA SOLHEIM

Tilhengerne av genmodifisert mat fikk en viktig forbundsfelle i UNDP, FN's utviklingsprogram, da sistnevnte i sommer erklærte at mange utviklingsland kan høste store fordeler fra genmodifiserte organismer (GMO). I sin årlige «Human Development Report» framholder UNDP at bioteknologi har et enormt potensial i forhold til å forbedre matvaresikkerheten i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Et eksempel er utviklingen i Japan av nye risvarianter.

– **Særskilt nyttige.** – Disse variantene gir 50 prosent større avkastning, modner 30 til 50 dager tidligere, er vesentlig rikere på protein, viser større motstandsdyktighet

UNDPs leder Mark Malloch Brown.

mot sykdom, tørke og insekter og kan til og med utkonkurrere ugress. De vil bli særskilt nyttige fordi de kan produsere uten kunstgjødsel og plantevernmidler, som mange fattige bønder likevel ikke har råd til, sier UNDPs leder Mark Malloch Brown.

UNDP mener at bioteknologi

kan være med på å redusere feilernæring, som fortsatt rammer mer enn 800 millioner mennesker verden over.

Feil fordeling. Forskningsleder Ruth Haug ved Noragric mener UNDP ikke har bevis for dette.

– Jeg er overrasket over at UNDP gjør seg til talsmann for genmodifiserte produkter. Disse kan være med på å øke produksjonen, men det er ofte ikke det som er problemet. En økt produksjon kommer ikke nødvendigvis de fattige til gode. Sult og matmangel kommer primært av en feil fordeling, sier Ruth Haug som mener rapporten «Making new technologies work for human development» er preget av overdreven teknologioptimisme.

Ruth Haug, forskningsleder i Noragric.

Mest nei. – Samtidig tar rapporten veldig mange forbehold om hva som trengs for å minimalisere risikoen ved genmodifiserte produkter og hvor mye som må til for at teknologien virker for de fattige, sier Haug som selv sier «mest nei, men litt ja» til genmodifiserte planter. – Det er så mye annen teknologi som er tilgjengelig, som ikke er så kontroversiell. Jeg synes det er unødvendig for UNDP å gå ut på en slik måte, men de vil kanskje provosere til debatt. Samtidig er det jo slik at genmodifiserte planter kan få en betydning, det vet vi ikke i dag, sier Haug.

Hun understreker at det i dag finnes alternativer, blant annet ved å bruke kompost, bedre vanningsssystemer og forbedrede dyrkingsmetoder.

Politikk. – Det er veldig mange risikomomenter knyttet til genmodifiserte planter, og etter min mening er de største knyttet til politiske og

økonomiske interesser. Vi er nødt til å sikre at dette er kunnskap og kompetanse som er et offentlig tilgjengelig gode, og ikke noe som noen få rike private selskaper har patent på, sier Haug.

UNDP understreker da også at problemene med bioteknologi og matvaresikkerhet ofte skyldes dårlig politikk, utilstrekkelig regulering og mangel på innsyn. – Fra dette perspektivet er de fleste utviklingsland dårlig stilt fordi de mangler den politikken og de institusjonene som trengs for å styre risikoen på en bedre måte, heter det i rapporten.

Ruth Haug ved Noragric etterlyser også sterkere offentlig satsing, forskning og utvikling. – Vi må bidra til å bygge opp kompetanse, institusjoner og lovgivning hos landene i Sør, slik at de har tilgang på kunnskap for å håndtere dette selv, sier Haug.

Profitten styrer. Samvirkeorganisasjonenes bistandsorganisasjon Det kgl. Selskap for Norges Vel (SNV) frykter at fattige land og bønder blir skjøvet til side ved den nye teknologien. – Her er det kommersielle krefter som rår, profitten styrer mer enn tanken på human velferd. Vi er mest bekymret for at private selskaper sikrer seg patenter og kontroll over nye plantearter og matvarer, slik at bonden ikke har mulighet til å dyrke sitt eget såkorn, sier seniorrådgiver Torger Dahl i Selskapet for Norges Vel.

Feil vei. Utviklingsfondet er sterkt kritisk til at UNDP nå tar til orde for satsing på genteknologi i verdens landbruk.

– UNDP er inne på en gal og feil vei. De er nå en del av en storstilt bevegelse som ønsker genmodifiserte planter velkommen. Rapporten er på ingen måte nyansert, og motstanderne blir karakterisert som sidrumpe og gammeldagse, sier informasjonssjef Aksel Nærstad i Utviklingsfondet. Han mener at

UNDP nevner problemene knyttet til slike produkter i bisetninger, for i ettertid å kunne si «det sa vi jo». – Vi ønsker at føre-var-prinsippet må ligge til grunn, og at man ikke skal ta i

Kan bioteknologi gi Afrikas barn ernæring og bedre helse?

Kan bioteknologi gi større avlinger for Etiopias bønder?

FOTO: ODD IGLEBÆK

BIOTEKNOLOGI OG GENTEKNOLOGI

■ Bioteknologi beskriver hvordan vi bruker planteceller, dyreceller og mikroorganismer til å lage produkter som er nyttige og nødvendige for oss.

■ Moderne bioteknologi benytter seg av organismer og prosesser basert på at arvestoffet er endret ved hjelp av genteknologi.

■ Genteknologi gjør det mulig å isolere, studere og endre arvestoffet, DNA. Ved hjelp av genteknologiske metoder er det mulig å overføre genetisk informasjon mellom organismer, også mellom organismer som ikke naturlig utveksler genmateriale.

■ Genmodifiserte organismer kan være mikroorganismer, planter og dyr hvor den genetiske koden er endret ved bruk av gen- eller celleteknologi. Gen- og celleteknikk kan forandre organismens egenskaper direkte, eller gjøre den i stand til å produsere spesifikke stoffer.

(Kilde: Bioteknologinemnda, Norges Forskningsråd og Norges Lovver)

genmat»

tige land

bruk genmodifiserte planter før man er 100 prosent sikker på at det ikke har noen negative konsekvenser, sier Nærstad.

Han frykter at verdenssamfun-

FOTO: ODD IGLEBÆK

net er i ferd med å miste kontrollen på dette området, fordi det er så sterke private økonomiske interesser innblandet.

– Jeg sier ikke at man for all framtid skal holde seg vekk fra genmodifiserte varianter, men så lenge man ikke kjenner konsekvensene skal man gjøre det. Selvsagt skal dette forskes på, og det bør skje i mye større grad i offentlig regi. Det er et viktig forskningsfelt, for vi vet ikke hvilke bivirkninger eller ringvirkninger genmodifiserte produkter kan ha, sier Nærstad.

Han viser til at en stor del av denne forskningen i dag drives av private selskaper som kun er ute etter kortsiktig fortjeneste.

Ikke hørt. Hovedforfatteren bak rapporten, UNDP-direktør Sakiko Fukuda-Parr mener at utviklingslandenes behov og bekymringer stort sett blir oversett i den vestlige verdens debatt om bioteknologi.

– Stemmene til menneskene i fattige land, som har nærmest alt å vinne eller tape på denne nye teknologien, har ennå ikke blitt hørt, sier Fukuda-Parr. Utviklingsfondet er uenig.

– UNDP gir her et falskt bilde av virkeligheten. Via Campesina er den eneste verdensomspennende organisasjonen for småbønder, og en av deres fremste saker er å slåss mot genmodifisert mat. Dette er ikke et spørsmål hvor nord står mot sør, det finnes både mennesker i sør og nord som ønsker genmodifisert mat, men også dem som ikke ønsker det, sier Nærstad.

Som Ruth Haug er han slettes ikke sikker på at genmodifisert mat vil komme utviklingslandenes sultne og fattige til gode.

– Tre fjerdedeler av alle sultne bor i land som har matoverskudd. Det finnes nok mat, den må bare fordeles bedre, sier Nærstad.

Mer allergi. Professor Tor-Henning Iversen ved biologisk institutt ved NTNU leder det tverrfaglige forskningsprosjektet «Bærekraftig landbruk ved hjelp av økologisk dyrkede genmodifiserte planter?» der forskerne også skal ta opp etiske og samfunnsmessige vurderinger av genmodifiserte organismer. Iversen er opptatt av at dette er et felt man må forske mer på for å kunne si noe sikkert.

– Dette er et felt hvor det både finnes «ja», «tja» og «nei». De negative konsekvensene er at man frykter en spredning av pollen som dermed kan skape en forstyrrelse i økosystemet. I tillegg frykter man at når mennesket spiser genmodifisert mat, så kan man overføre ukjente gener inn i kroppen. Det kan blant annet føre til økt allergi, sier Iversen.

Han forteller at man i dag vet lite om konsekvensene og resultatene av bruk av genmodifisert mat. – Samtidig kan genmodifiserte planter redusere blant annet bruken av sprøytemidler i planter og at man får avlinger uavhengig av været, sier Iversen. Han tror ikke at genmodifiserte frø nødvendigvis kommer fattige bønder til gode.

– I dag er disse dyrere enn andre frø og ny teknologi fordrer kanskje større investeringer som mange ikke har mulighet til, sier Iversen.

”

Jeg er overrasket over at UNDP gjør seg til talsmann for genmodifiserte produkter. Økt produksjon kommer ikke nødvendigvis de fattige til gode. Sult og matmangel kommer av feil fordeling

Ruth Haug, forskningsleder ved Nora-gric

Kan bioteknologi føre til at færre landarbeidere blir syke av sprøytemidler?

FOTO: ODD IGLEBÆK

Bie er kritisk til skeptikere som er mette i magen

Det offentlige må satse på bioteknologi-forskning som kommer de fattige til gode, mener direktør Stein W. Bie ved det internasjonale landbruksforskningsinstituttet, ISNAR, i Nederland.

I en kommentar til UNDP-rapporten sier Bie at det er viktig å bruke ressurser på den største trusselen mot de 750 millioner mennesker som i dag lever uten matvaresikkerhet, altså sult.

Bie mener fattige bønder i sør neppe vil få tilgang til genmodifiserte organismer, fordi de mangler kjøpekraft. Kommersielle private selskaper driver heller ikke med forskning på plantesorter som er relevante for fattige bønder i sør. Ved offentlig støttet forskning kan man derimot sikre seg at resultatene forblir offentlig tilgjengelig for alle.

Ukjente risiko. – For meg er spørsmålet om vi skal oppmuntre offentlige forskningsinstitusjoner til å betydelig øke sitt arbeid med bioteknologi for de fattige. Jeg mener at rapporten burde ha lagt mer vekt på den rollen som den offentlige landbrukssektoren spiller, skriver Bie

som mener at man da kan få svar på om bioteknologi er verktøyet til å mette verdens sultne uten for store risikoer i forhold til helse og miljø. – Svaret i dag er at vi ikke vet, fordi svært få institusjoner driver forskning på relevant bioteknologi, skriver Bie og mener det er lite poeng i å argumentere mot eller for bioteknologi før man har bevis. Det har ingen av partene i dag.

Kritisk til skepsis. – Poenget er at vi ikke vet. Mitt syn er at vi bør finne ut av det, understreker Bie og etterlyser mer forskning. Han er kritisk til Vestens skepsis mot genmodifiserte produkter, fordi denne del av verden er mett i magen og har allerede et ødelagt miljø. Bie mener også det er et paradoks at man plutselig er blitt så opptatt av bioteknologi innenfor utviklingshjelpen. – De internasjonale ledende organisasjonene med Verdensbanken i spissen og de største bilaterale giverlandene, inkludert Norge, har systematisk redusert deres støtte til forskning på matproduksjon i utviklingsland, på ti år er den halvert, sier Bie.

”

Det er lite poeng i å argumentere mot eller for bioteknologi før man har bevis.

Stein W. Bie, direktør ved det internasjonale landbruksforskningsinstituttet, ISNAR, i Haag.

NY TEKNOLOGI TIL FATTIGE

Her er noen utdrag fra UNDP-rapporten «Making new technologies work for human development»:

■ Bioteknologisk forskning kan utvikle vaksiner og behandlinger for hiv/aids og andre sykdommer som er hyppig forekommende i enkelte utviklingsland. I dag er mer enn 300 biologiske legemidler på markedet, eller under vurdering for godkjenning, og mange lover godt.

■ Bioteknologien gir håp om vekster som gir større avlinger, er motstandsdyktige mot skadedyr og tørke, og har overlegne ernæringsmessige egenskaper. I Kina gir genmodifisert ris 15 prosent høyere avlinger uten at det kreves noen økning av andre innsatsfaktorer.

■ Vestlige forbrukere som ikke opplever problemene med matmangel eller mangelfull ernæring eller arbeider på markene, er mer tilbøyelig til å fokusere på matvaresikkerhet og mulig tap av biologisk mangfold. Jordbruks-samfunn i utviklingsland er derimot mer tilbøyelige til å fokusere på potensielt større avlinger og høyere næringsverdi og på mindre behov for sprøyting med plantevernmidler. Bruk av plantevernmidler kan skade jordsmonnet og gjøre bøndene syke.

■ Det er behov for langt større offentlig satsing, forskning og utvikling fordi den private forskningen ikke prioriterer de som har lav kjøpekraft i utviklingslandene.

Rent vann til Katmandu

Grønt lys for Nepals største drikkevannsprosjekt noensinne

KATMANDU (b-a): Befolkningen i Katmandu-dalen gleder seg over at finansieringen av et stortiltet drikkevannsprosjekt endelig er i orden. 17. august undertegnet NORAD sin del av avtalen om Melamchi-prosjektet, som vil gi rent vann til både hovedstaden og en rekke landsbyer.

• NAVIN SINGH KHADKA

NEPAL Rent vann er ingen selvfølge i Nepals hovedstad Katmandu og landsbyene i dalen. I en årrekke har man jobbet for å få realisert Melamchi-prosjektet - en 28 km lang tunnel som skal frakte vann fra Melamchi-elven til Katmandu. Men det vil koste: til sammen over fire milliarder kroner.

Det har vært tautrekking og forhandlinger om prosjektet, og da Verdensbanken trakk seg i mars, var det mange som trodde at hele prosjektet skulle gå på grunn.

Stort NORAD-bidrag. Men i løpet av de siste månedene har de fleste givne likevel godkjent sine bidrag til prosjektet. Den 17. august skrev NORAD, som en av de siste bidragsyterne, under en avtale som støtter prosjektet med 223 millioner kroner.

- Undertegningen av avtalen mellom NORAD og de nepalske myndighetene er et stort skritt mot en realisering av prosjektet. Vi håper at arbeidet med tunnelen vil starte neste høst, sier Åse Seim, chargé d'affaires ved den norske ambassaden i Katmandu.

Verdensbanken skeptisk. Den største bidragsyteren, Asian Development Bank (ADB), har godkjent et lån til 120 millioner amerikanske dollar til prosjektet. Den multilaterale organisasjonen er koordinator blant finansieringspartnerne til Melamchi Water Supply Project (MWSP), selskapet som skal gjennomføre og drive prosjektet.

Japan Bank of International Cooperation har på sin side godkjent et lån på 50 millioner amerikanske dollar, mens det svenske SIDA har godkjent et beløp i lån og støtte tilsvarende den norske gavebistanden. OPEC og Nordic Development Fund er også blant bidragsyterne.

Verdensbankens håndtering av prosjektet har bidratt til å forsinke prosjektet. Banken støttet det opprinnelig, men reserverte seg etter hvert mot flere sider ved det ambisiøse prosjektet.

Melamchi Water Supply Project fryktet at andre støttespillere skulle følge verdensbankens eksempel. Og i slutten av mars bestemte Verdensbanken seg for å stå utenfor MWSP,

Nepalske landsbyboere tar seg et bad i en elv rett utenfor Katmandu. Forurenset vann har i en årrekke vært et alvorlig problem for folk i området.

FOTO: SCANPIX/REUTERS

men ønsket å støtte ett av prosjektets komponenter: rehabilitering av det ødelagte vannledningsnett i Katmandu.

- Verdensbanken stiller opp for rehabiliteringsprosjektet, uavhengig av Melamchi, uttalte Jan Janson fra Verdensbankens hovedkvarter.

NORAD ønsket vannkraft også. I fjor måtte MWSP også takle en annen delikat donor-sak. Asian Development Bank og NORAD var uenige om hvorvidt det var riktig å inkludere vannkraft i prosjektet. NORAD argumenterte for en kombiløsning med både utbygging av vannkraft og drikkevannsprosjekt, mens ADB var imot. Tautrekkingen endte med en ADB-undersøkelse som konkluderte med at vannkraft ville skape miljøforstyrrelser, hovedsakelig i Langtang National Park. De mente også at kraftverket ville gi økte utgifter. Myndighetene valgte å lytte til ADB, mens NORAD tok de nye elementer i saken til etterretning og fortsatt ville støtte prosjektets tunnelkomponent.

Givernes betingelser Selv om mange avtaler er på plass, betyr det ikke at givne øyeblikkelig vil åpne lommebøkene og at feltarbeidet kan begynne. Før det kan skje, må nepalske myndigheter møte finansieringspartenes betingelser.

En av betingelsene er privatiseringen av det statlige vannverket NWSC. Selskapet er upopulært, fordi det er lite effektivt. Under tørkeperiodene har selskapet ikke engang vært i stand til å skaffe halvparten av de 180 millioner literne med vann per dag som kreves til de rundt en million innbyggerne i Kat-

mandu.

- Privat ledelse ved NWSC er en av hovedbetingelsene. Vi ønsker å forsikre oss om at Melamchi Water ikke går i vasken, sier Richard Vokes, stedlig representant ved ADBs Katmandu-kontor. Ved MWSP loves det at en privat ledelse vil ta over rundt september neste år.

I tillegg ønsker givne at parlamentet vedtar to lover. Den ene skal regulere dannelsen og funksjonen til et NWSC-styre under privat ledelse. Den andre er en lov om drikkevann.

Hva må folk betale? Prisen for Melamchi-vann er allerede byens samtaleemne. Og med planer om en privat ledelse ved NWSC, er mange bekymret. Folk spør seg: - Hva om vannet blir så dyrt at vi ikke har råd til det? Det er ikke grunnløse bekymringer, ettersom dagens vannpris er bortimot symbolsk. Mange får faktisk vannet helt gratis.

Det kommer av at mange av huserne i den eneste storbyen i Nepal ikke er registrert ved Katmandu Metropolitan Corporation. Så langt er det bare registrert 100.000 kraner i forsyningsnettverket i millionbyen. De som ikke er registrert, betaler heller ikke.

På den annen side er NWSCs ledningsnett så dårlig, at det er mange som betaler vannregningen selv om det ikke siver en eneste dråpe vann fra kranene deres.

MWSP-tilhengerne mener Melamchi-prosjektet kan løse alle disse problemene. Men det koster. De gjetter at prisen for vannet vil bli minst tre-fire ganger dagens prisnivå.

Navin Singh Khadka er journalist i avisen The Rising Nepal og stasjonert i Katmandu.

NORAD og NHO vil utveksle klokskap

NORAD og NHO vil 14. september gå sammen om en konferanse om «partnerskap» mellom næringsliv og frivillige organisasjoner.

Bakgrunn for konferansen er at det synes å være et behov for gjensidig kunnskapsutveksling og samarbeid mellom partene. De frivillige organisasjonene har begynt å arbeide på nye områder som sysselsetting, utbygging av infrastruktur og styrking av entreprenørvirksomhet. Dette krever at de frivillige organisasjonene må ha kompetanse på nye områder. De bør derfor henvende seg til næringslivet og dra nytte av den kompetansen de allerede har, framgår det av en pressemelding fra NHO.

På den annen side opererer norsk næringsliv i stadig større grad i utviklingsland, og de frivillige organisasjonene har lang erfaring fra disse landene. Næringslivet bør derfor benytte seg av de kunnskapene de sitter inne med, heter det videre.

NORAD-kroner til skogsatsing i Uganda

Både Uganda og Norge har store landområder dekket av skog, men i Uganda minker andelen skogkledde områder raskt. Dette er litt av bakgrunn for at Norge har inngått et samarbeid med Uganda, om å revidere skoglovene og omorganisere skogsektoren i landet.

NORAD har vedtatt å støtte prosjektet med en programstøtte på 32 millioner kroner over to år.

The National Forestry Authority i Uganda skal samarbeide med norske Statsskog om utarbeidelse av både en ny skoglov og en plan for forvaltning av landets skoger. Målet er å bedre den økonomiske og miljømessig utnyttelsen av skogressursene i Uganda, og bidra til større involvering av den private skogsektoren.

Norske observatører til Mexico

En gruppe på 12 personer skal, i regi av Latin-Amerika-gruppen (LAG), reise til delstaten Chiapas i Mexico. Fra 20. august og fram til jul i år skal gruppen jobbe som observatører i det konfliktfylte området. De skal være tilstede i ulike indianerlandsbyer, og blant annet følge 350 internflyktninger hjem til sine landsbyer.

Hensikten er å hindre at flyktningene skal bli overfalt av paramilitære grupper. Bakgrunnen for turen er et ønske om å få en bedre forståelse av situasjonen i området. De håper å være en stabiliserende faktor mot overgrep og trakassering fra militæret og paramilitære grupper.

FAKTA:

■ Ulike studier viser at vannet i området i og rundt hovedstaden Katmandu bidrar til å spre sykdommer som diarré, tarminfeksjoner og kolera. Problemet er særlig stort i regntida når kloakkene tetter seg og avføring blander seg med drikkevann.

■ Et rørsystem i elendig forfatning er hovedårsak til at vannet i Katmandu er av dårlig kvalitet, og myndighetene oppfordrer befolkningen til å koke vannet før bruk.

■ Et prosjekt for å forbedre rørsystemene, finansiert av Verdensbanken, vil trolig bli gjennomført og skal avsluttes før utbyggingen av Melamchi er ferdig.

Vil ha ny Afghanistan-politikk

UD-statssekretær mener FN har taklet konflikten på en dårlig måte

Statssekretær Raymond Johansen sier til Bistandsaktuelt at det er behov for en betydelig nytenkning i vestlig politikk overfor Afghanistan. Samtidig bekrefter han at Utenriksdepartementet har svart positivt på en henvendelse fra Taliban via den norske ambassaden i Islamabad om et besøk i Norge.

• GUNNAR ZACHRISEN

Mens norsk fredsdiplomati har tunge tider i land som Sri Lanka og Colombia, kan det altså se ut som om Afghanistan kan bli et nytt satsingsområde. Opptrappingen i norsk interesse for landet faller sammen med forberedelsene til at Norge fra og med 1. januar neste år vil overta formannskapet i Afghanistan Support Group, et koordineringsorgan for bistanden fra en rekke giverland.

Formannskapet vil innebære at Norge får en hovedrolle i koordineringen av det humanitære hjelpearbeidet i Afghanistan, sier Norges ambassadør i Islamabad Tore Toreng.

Gruppen består av 16 giverland som møtes regelmessig i den pakistanske hovedstaden. FN-systemet og et stort antall frivillige organisasjoner omfattes også av koordineringen.

Det internasjonale samfunn består årlig med over 2 milliarder kroner til den nødsteidte afghanske befolkningen, som rammes både av borgerkrig og tørke.

Fire talibaner. Bistandsaktuelt nr. 5/2001 bragte nyheten om at Taliban hadde bedt om å få sende en delegasjon på fire personer til Norge og en rekke andre land med sikte på samtaler. Delegasjonen skulle representere helsemyndigheter, utenriksdepartementet, myndighetsorganer som arbeider med repatriering og afghanske Røde Halvmåne, men

Talibans konsul Abdul Rehman Ottaq (i midten) bekjentgjorde 16. august i år at Taliban vil granske alle hjelpeorganisasjoner, inkludert FN, for å se om de bedriver kristen evangelisering i landet. FOTO: SCANPIX/AP

skulle være fra et lavere nivå enn regjeringens nivå slik at det ikke bryter med FNs skjerpede utreise-sanksjoner mot landet.

– Vi er i utgangspunktet åpne for å møte alle. At vi er villige til å ha samtaler betyr likevel ikke at vi støtter Taliban politikk, sier Johansen.

Ikke fulgt opp. Etter det Bistandsaktuelt forstår er det her snakk om en generell henvendelse, og det norske svaret på henvendelsen er foreløpig ikke blitt fulgt opp fra Taliban side. Det foreligger følgelig heller ikke noe forslag til når et eventuelt besøk vil finne sted. Og det foreligger heller ingen planer fra norsk side om å anerkjenne Taliban som Afghanistans lovlige regjering.

Men Ap-regjeringen er kritisk til om det internasjonale samfunns politikk overfor Afghanistan fram til nå har vært den mest hensiktsmessige i forhold til å skape fred og dialog

”

Verdenssamfunnets håndtering av konflikten kan knapt sies å få stående karakterer.

Raymond Johansen, statssekretær i Utenriksdepartementet

i regionen. Johansen stiller blant annet spørsmål ved om for mye av sanksjonene har vært rettet mot Taliban.

FN skjerpet nylig sine sanksjoner gjennom å vedta en ensidig våpenembargo mot Taliban og å vedta utreiseforbud for Kabul-regimets statsråder.

Stryk-karakter. – Det er på tide å rope et alvorlig varsku. Verdenssamfunnets håndtering av konflikten kan knapt sies å få stående karakter, og har ikke bidratt til dialog. Det er for enkelt og lite konstruktivt å legge all skyld for alt det negative som har skjedd i regionen på Taliban, sier han.

Statssekretæren viser også til at det er eksempler på at Taliban har gjennomført positive tiltak. For eksempel har regimet i Kabul fulgt FNs oppfordring til å stanse dyrkingen av opiumsvalmuer.

Afghanistan Support Group, som i øyeblikket ledes av Tyskland, uttalte nylig at samarbeidsproblemene med Taliban er så alvorlige at all utenlandsk nødhjelp til det krigs- og tørkerammede landet kan bli stoppet. Forholdet mellom Taliban og gruppens lederskap har heller ikke blitt bedre av at 24 medlemmer av en kristen bistandsorganisasjon, hvorav åtte utlendinger, er arrestert mistenkt for evangelisering.

Taliban har dessuten varslet at man vil gjennomgå virksomheten til samtlige utenlandske frivillige organisasjoner for å sjekke om også andre driver med ikke-islamisk religiøs påvirkning. Kristen evangelisering er strengt forbudt ifølge Taliban islamske lovgivning. De norske bistandsorganisasjonene som er aktive i landet er Afghanistankomiteen, Kirkens Nødhjelp og Norges Røde Kors.

Fryktløst i KN. – Vi frykter ikke problemer. Kirkens Nødhjelp har jobbet i Afghanistan i 20 år, og myndighetene i Kabul vet godt hvordan vi jobber. Vi har vist at vi driver med nødhjelp og bare det. Selv om nye fjes i Taliban moral-politi kan finne på ting, tror jeg folk på annet hold i regjeringen vil forsvare oss, sier landansvarlig for Afghanistan i Kirkens Nødhjelp Øyvind Nordlie.

Kirkens Nødhjelp er også skeptisk til virkningene av de nåværende FN-sanksjonene mot Afghanistan.

Virker siviliserende. – Vår holdning er at bistandsarbeid og internasjonal dialog demmer opp for konflikter, virker siviliserende for samfunnet og tjener til å ansvarliggjøre myndigheter, sier Nordlie.

Organisasjonen har så langt i år fått 7,5 millioner kroner i støtte fra Utenriksdepartementet til nødhjelp i forbindelse med tørkekatastrofen i landet, samt 13,5 millioner i tilskudd til langsiktig bistand fra NORAD.

Pilotprosjekt for rettighetsarbeid i Bangladesh

Den norske ambassaden i Dhaka har som første norske ambassade utarbeidet en egen plan for framtidig støtte til menneskerettigheter og demokrati.

• GUNNAR ZACHRISEN

Planen identifiserer fem satsingsområder: lov og rett («rule of law»), salg av kvinner og barn til nabolandene, kjønnsdiskriminering, landrettigheter og barnarbeid.

– Ambassaden kartlegger for tida de viktigste «endringsagentene» innenfor disse områdene og hvordan de viktigste bistandsgiverne forholder seg til disse. Tanken er å bygge nettverk for å sikre bedre koordinering og effektiv utnyttelse av ressurser, sier ambassaderåd Erik Berg.

NGO-landet. Ambassaderåden karakteriserer Bangladesh som «NGO-landet framfor noe». Hver dag mottar ambassaden mellom fem og ti søknader fra ulike private organisasjoner og institusjoner.

– I en slik sammenheng har pro-

blemet vært å velge ut de organisasjoner som er optimale endringsagenter og som gjennomfører tiltak som har en utviklingsmessig merverdi, for eksempel gjennom å være nyskapende. Ambassaden har ønsket å komme bort fra den sedvanlige «cocktail-party»-identifikasjon av samarbeidspartnere, sier Berg.

– Cocktail-party-identifikasjon?

– Jeg tenker da på det faktum at ambassadeansatte nærmest automatisk blir en del av et sosialt nettverk. Det er uheldig hvis dette blir basis for en utvelgelse av partnere. I vårt tilfelle har vi lagt til grunn en lengre prosess med aktiv deltakelse fra andre bistandsgivere og representanter for det sivile samfunn i Bangladesh. Grunnlaget for prosessen har vært en egen studie av situasjonen for menneskerettigheter og demokrati i landet og en evaluering av Norges bistand til frivillige og statlige aktører de senere årene, sier Berg.

Britisk interesse. I studien av landets menneskerettighetssituasjon har ambassaden særlig sett på for-

”

Ambassaden har ønsket å komme bort fra den sedvanlige «cocktail-party»-identifikasjonen av samarbeidspartnere.

Erik Berg, ambassaderåd i Dhaka.

holdet mellom innbyggernes konstitusjonelle og legale rettigheter og den faktiske situasjon. Ambassaderåden forteller at andre giverrepresentanter i landet, både bilaterale og multilaterale, har uttrykt interesse for ambassadens arbeid.

– Vi har særlig utviklet et konstruktivt samarbeid med britiske DFID, sier Berg.

Moderat suksess? I en nylig offentliggjort forskningsrapport fra det anerkjente Centre for Policy Dialogue i Dhaka betegnes Bangladesh som «a moderately successful democracy».

– Etter mitt syn kjennetegnes Bangladesh av en situasjon der de legale og konstitusjonelle forutsetningene for demokrati og menneskerettigheter er på plass. Samtidig er landet inne i en brytningstid sosialt, økonomisk, politisk og kulturelt, sier Berg.

Han mener at «den gamle tid» preget av føydalisme, patron-klientforhold, religiøs fundamentalisme, mafia, osv. utfordres i økende grad av «den moderne rasjonalitet», dvs.

demokrati, kapitalisme, sosial frigjøring, m.m.

– Økonomisk globalisering og krav fra multilaterale finansinstitusjoner og transnasjonale selskaper har bidratt til at kravene og presset om endring blir større enn de relativt konservative makthaverne klarer å imøtekomme. Det er «frigjøringsgenerasjonen» som fortsatt sitter ved roret i Bangladesh, og deres politiske tenkning er fortsatt forankret i planøkonomi, ettpartistat og autoritært styre, sier Berg.

ORDFORKLARINGER:

DFID – det britiske utviklingsdirektoratet.

NGO – ikke-statlig organisasjon (non-governmental organisation), ofte kalt frivillig organisasjon.

Endringsagenter – aktører i det sivile samfunn som arbeider for og kan bidra til samfunns- og holdningsendring

Norfund investerer i Sri Lanka

Norfund – Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland – har investert i vannkraftutbygging på Sri Lanka sammen med Trondheim Energi- verk AS (TEV). Gjennom investeringen vil Norfund bidra til både sosial og økonomisk utvikling i landet.

Norfund og TEV har hver investert om lag 1,1 million norske kroner i egenkapital i selskapet Nividhu Ltd, som har planer om å stå for utbygging av en rekke små vannkraftverk for produksjon av elektrisitet i landet. Mens første utbyggingssprosjekt er et relativt lite småkraftverk til en total kostnad på 18 mill. kroner, kan de totale investeringene i kommende utbygginger kunne beløpe seg til NOK 100-150 millioner.

TEV og Norfund vil få 15% hver av aksjene i selskapet, mens det lokale selskapet Lanka Transformers (LT) blir største eier med 45% eierandel.

Norfund-satsing i Kenya

Norfund har gitt tilsagn på å investere 3 millioner kroner i Jiffy Kenya. Selskapet skal produsere briketter for hagebruksindustrien. Morselskapet Jiffy International eies av Johan G. Olsen AS som hadde en omsetning på rundt 2 milliarder kroner i 2000. Investeringen i Jiffy Kenya vil bidra til økt sysselsetting lokalt og til økt handel over landegrensene. Råstoffet, kokosstøv, vil bli importert fra Sri Lanka.

Jiffy Kenya lager forskjellige størrelser av komprimerte kokosstøvbriketter «Jiffy Belt» for planteformering. Hensikten med etableringen i Kenya er å oppnå nærmere kontakt med et kraftig økende antall eksportorienterte småplanteproducenter.

Vil produsere aidsmedisin

RIO DE JANEIRO (IPS): Brasil bryter patentrettighetene til det sveitsiske farmasøytiske selskapet Roche og forbereder egen produksjon av nelfinavir, en medisin som brukes i kampen mot aids. Ifølge helseminister José Serra er dette er nødvendig fordi Roche ikke ville redusere prisen på aids-medisinen tilstrekkelig. Roche tilbød en reduksjon på 30 prosent. Nelfinavir deles ut gratis til rundt 100.000 brasilianske aids-pasienter, og egenproduksjonen vil bety en innsparing på over 300 millioner kroner. Tiltaket har redusert dødeligheten for aids-syke med over 50 prosent. Brasil er imidlertid fortsatt åpen for nye forhandlinger med legemiddelprodusenten.

Protester mot jordreform

KATMANDU (IPS). I Nepal vokser motstanden mot forslaget om nye jordreformer, som statsminister Sher Bahadur Deuba nylig la fram. Forslaget går ut på å senke maksimumsgrensen for landeieendommer fra dagens 400 mål til 160 mål i Terai, landets største jordbruksområde, og 30 mål i fjellområder. I hovedstaden Katmandu ligger den foreslåtte grensen på 15 mål. Samtidig er alle tomtetransaksjoner frosset inntil den nye loven kommer på plass. Kritikere hevder imidlertid at man ikke har tenkt gjennom de sosiale, økonomiske eller politiske sidene ved reformen, og at reformen kan føre til et enda mer fragmentert jordbruk og lavere produksjon. Forslaget om jordreformer er blitt utløst av det maoistiske opprøret. Opprørerne har lenge revet radikale jordreformer, og har rekruttert fattige bønder gjennom løfter om radikale løsninger på landets problemer.

Økonomisk vekst ikke nok

En fersk undersøkelse fra Inter-American Development Bank (IDB) motsier tidligere teorier om at økonomisk vekst øker levestandarden for de fattige.

Tvert imot viser det seg at fattigdom og sosial ulikhet har økt dramatisk i en rekke land i Mellom- og Sør-Amerika, til

tross for en til dels kraftig vekst det siste tiåret. I rapporten «Is Growth Enough?» hevder IDB at en av årsakene er liberaliseringen av finansmarkedene, og mener at fattigdomsreduksjon bare vil skje dersom utviklingsstrategiene har en sosial profil.

Tross økonomisk vekst har fattigdom og sosial ulikhet økt dramatisk i en rekke land i Mellom- og Sør-Amerika.

FOTO: SCANPIX/AP

Forsterket uro rundt Zimbabwe

Sør-Afrika frykter at krisen i Zimbabwe kan få konsekvenser for landets økonomi. Selv om den sørafrikanske regjeringen nylig har innrømmet at deres stille diplomati overfor nabolandet ikke har fungert, vegrer den seg fortsatt for å kritisere Zimbabwes president Robert Muga-

be. Flere av nabolandene frykter nå en massiv flyktningestrøm fra Zimbabwe, skriver Klassekampen. I august bestemte Danmark seg for å stanse bistanden til Zimbabwe. Få dager senere kuttet Norge ytterligere i sin stat til stat-bistand til landet. Også USA og EU forbereder sanksjoner. EU har gitt Mugabe en frist på én måned til å kunne vise til forbedringer i situasjonen i landet.

Midlertidig beskyttelse i Norge:
Ordningen må bli bedre side 1

Flyktninger ofres på storpolitikens alter side 6

FLYKTINGERÅDET
 www.nrc.no

Publikasjon fra Flyktningerådet:

Flyktning 2001 – går bak nyhetene

Den årlige publikasjonen *Flyktning* gir en oversikt over den globale flyktningssituasjonen, med bakgrunn, tall og tendenser. Heftet tar også opp utvalgte flyktningpolitiske tema. I år fokuserer vi på:

Flyktninger ofres på storpolitikens alter

Det er ikke nødvendigvis de humanitære behovene som bestemmer hvilke flyktninger som får mest medieoppmerksomhet og internasjonal humanitær hjelp. Vi spør; hva er årsakene til skjevfordelingen?

Midlertidig kollektiv beskyttelse i Norge:

Ordningen må bli bedre

Flyktningerådet stiller seg kritisk til norske myndigheters håndtering av den midlertidige kollektive beskyttelsen for kosovoalbanerne i Norge, og lanserer forslag til en bedre løsning.

Flyktning 2001 kan bestilles gratis fra Flyktningerådet.

Kontakt Thea Marie Jåsund på:

telefon 23 10 98 21

fax. 23 10 98 01 eller

e-mail: theamarie.jaasund@nrc.no

Flyktning 2001 ligger i sin helhet på våre nettsider: www.nrc.no

Flyktningerådet – gode og varige løsninger for mennesker på flukt

Afrikansk misjon i Europa

AV LIZZIE NYIRENDA, MALAWI

KRISTENLIV

Afrikanske land sender nå kristne misjonærer til Europa. Det var sannelig på tide. Et eller annet galt har skjedd med menighetslivet i den rike del av verden. Kirken framstår som gammelmodig, kjedelig og blodfattig. I Afrika derimot blomstrer kristendommen som aldri før, og vi deler gjerne av vårt overskudd.

Selv bor jeg i en stor afrikansk by som har tatt navnet sitt fra en bitte liten landsby i utkanten av Glasgow i Skottland. Mens Blantyre i Malawi har vokst seg stor og livlig, er Blantyre i Skottland en gate med en pub og et par butikker - og jeg så ingen kirke der. Kanskje disse ulikhetene også er typiske for utviklingen av kristendommen på de to kontinentene.

Det er oppdageren, legen og misjonæren David Livingstone som er bindeleddet mellom Blantyre, Malawi, der han i en periode bodde og virket som misjonær og Blantyre, Skottland, der han vokste opp, og der det nå er et stort Livingstone-museum. Historien etter Livingstone og de skotske misjonærene er synlig mange steder i mitt hjemlige Blantyre. Men det er historie nå.

Det var de hvite misjonærene som brakte kristendommen til oss. Etter hvert har misjonen blitt vel så mye utviklingshjelp som forkynnelsen. Samtidig har det vokst fram et sterkt og mangfoldig menighetsliv. De fleste malawiere har et nært og klart forhold til sin Gud, mens min erfaring fra Europa viser det motsatte.

Jeg er selv en ivrig og glad kristen. Hver søndag går jeg i den enkle kirken i Baptistmenigheten jeg tilhører. Jeg tar på meg fine klær og møter fram tidlig på morgenen. Mange har kommet før meg og den unge, hvite presten virker alltid opp-

Artikkelforfatteren på besøk hos legen og misjonæren David Livingstone og en afrikansk vantro i det skotske Blantyre.

FOTO: PRIVAT

glødd og pratsom. Også lokale prester og forkynnere er folk vi ser opp til og søker råd hos. I kirken er det mye liv og masse sang. Selv synger jeg i et kor og har en liten duo sammen med en venninne. Når gudstjenesten er over samles vi utenfor kirken og snakker sammen.

For meg et dette er verdifullt fellesskap og en styrking av en tro som for meg er grunnleggende i livet mitt. Det skjer selvsagt triste ting med oss alle, og kirken er et sted vi kan dele sorger og bekymringer. Men alt som har med kirke og menighet å gjøre domineres av gleden. Gleden over å synge, gleden over å få støtte og bekreftelse i vår tro, gleden over å være sammen.

Da jeg nylig bodde noen måneder i Europa tok jeg straks kontakt med en menighet i nabolaget og jeg meldte meg på en

bibelgruppe for å bli bedre kjent med de som allerede var aktive i menigheten.

Jeg merket uke for uke at entusiasmen min forsvant. Jeg forsov meg stadig oftere til gudstjenestene på søndag. Bibelgruppen gikk mer eller mindre i oppløsning, og de gudstjenestene jeg deltok på var langtrukne og livløse. Gamle hvithårede prester tasset rundt i kirkebygget, og på benkene satt det også mange gamle mennesker. Sangen ble vanligvis ivaretatt av en lokalt kor. Etter gudstjenesten takket presten for fram møtet og folk skyndte seg til bilene sine. Jeg sto litt igjen og ventet før jeg tok bussen hjem.

På meg virker det som hele kristendomsutøvelsen i den rike delen av verden trenger både vitaminer og blodoverføring. Dessuten er det mange europeere som er

”

Det er med et bifallende nikk jeg leser at en prest fra Zambia nå er sendt som misjonær til bydeler i østlige London.

sett fra sør

I spalten **Sett fra Sør** vil du møte korrespondenter fra afrikanske land.

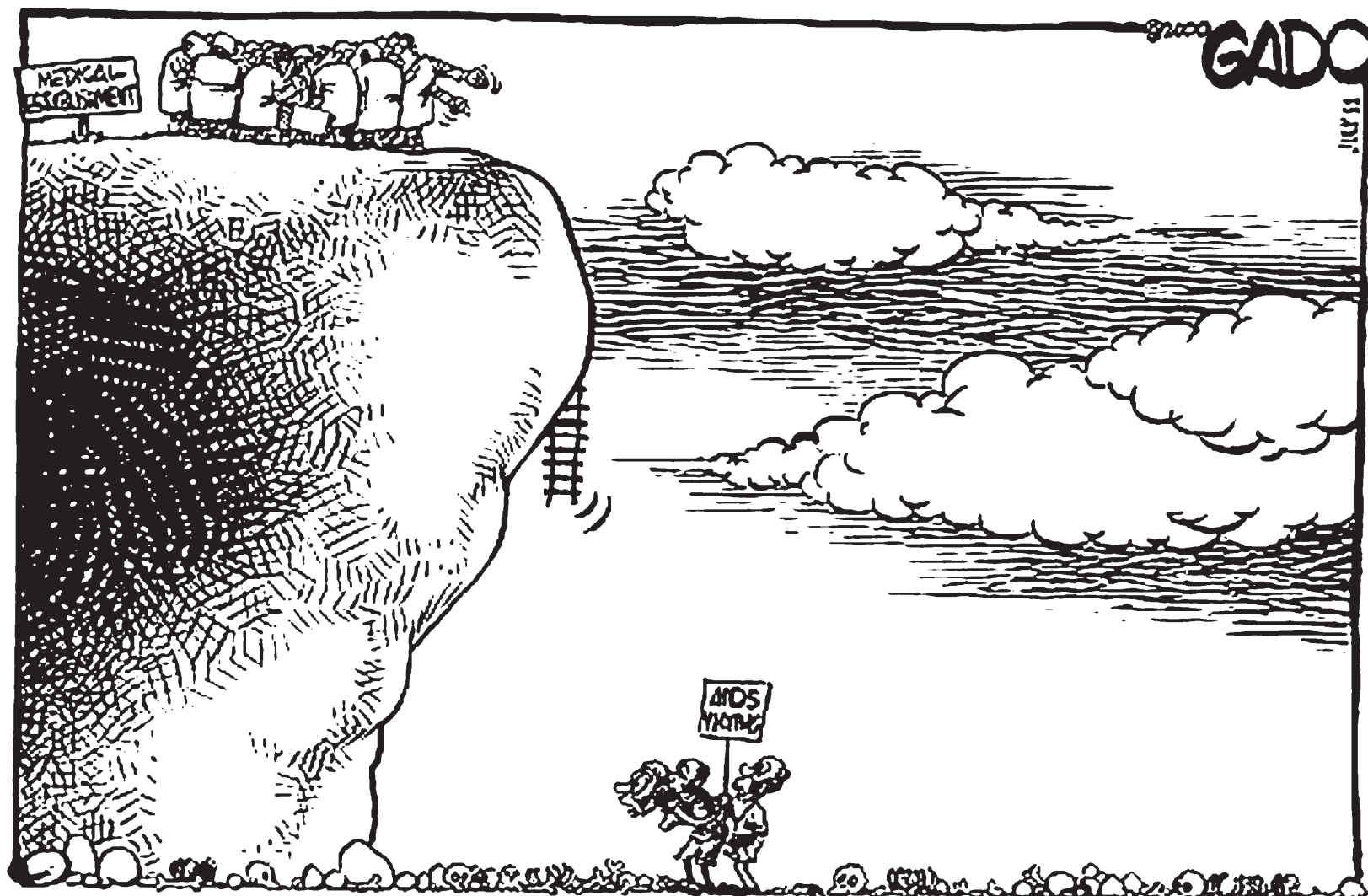
Lizzie Nyirenda er frilansjournalist i Blantyre, Malawi. Hun er med i det internasjonale journalistnettverket til Sørvis Presse & Informasjon AS.

likegyldige og direkte avvisende til kristendommen. Jeg vil faktisk påstå at de fleste unge europeere mangler kunnskap om kristendom, mange har faktisk problemer med å forklare hvorfor vi feirer påske og til og med jul.

Det er derfor med et bifallende nikk jeg leser at en prest fra Zambia nå er sendt som misjonær til bydeler i østlige London. Også i mange andre menigheter er det hospiterende prester fra afrikanske land.

Ok, dere ga oss kristendommen, men vi har utviklet den mens dere har latt den synke inn i likegyldighet og mangel på fornyelse. Nå kan vi hjelpe dere til å friske opp kristenlivet. Jeg vet ikke om vi skal ta betalt for det, men noe bør vi vel ta for våre tjenester. Det er vel for mye å forlange at dere skal oppkalle byene deres etter våre misjonærer eller at det skal reises statuer og museer over våre nybråttmenn og -kvinner. Vi afrikanere er nå ikke så nøye på monumenter og minnesmerker. Men vi synes det er synd at dere har mistet troen - og gleden ved å tro.

Gados verden

Tanzanianeren Godfrey Mwambwa, bedre kjent som «Gado», er en av Afrikas mest profilerte karikaturtegnere. Han tegner blant annet for den uavhengige kenyanske avisen Daily Nation.

FOTO: SCANPIX

Kjemper for etisk opptreden

I kjølvannet av drapene på Carlos Cardoso og Antonio Siba-Siba Macuacua har en rekke fremstående personer og institusjoner gått sammen for å kjempe mot korrupsjon og uetisk opptreden i det offentlige. Organisasjonen bærer navnet «Etica Mocambique», og ble formelt lansert den 23. august i år.

– Vi ønsker å slå ring om sosial velferd og landets økonomiske utvikling, sa en av initiativtakerne, advokat og tidligere visepresident i Mosambiks nasjonalforsamling, Abdul Carimo.

Under lanseringen ble det avholdt ett minutt stillhet til minne om Cardoso og Siba-Siba. De to ble

holdt frem som fremstående eksempler på mennesker med mot og vilje til å gå i spissen for kampen mot korrupsjon.

Blant organisasjonens medlemmer er tidligere utdanningsminister Graca Machel (Nelson Mandelas kone, red. anm.) og lederne for landets to største menneskerettighetsorganisasjoner.

Organisasjonen har også laget en rapport om korrupsjonssituasjonen i Mosambik. Den konkluderer med at det blant mosambikanere hersker en generell følelse av at myndighetene unnlater å hankses med korrupsjonen.

Mosambiks tidligere presidentfrue, Nelson Mandelas nåværende hustru, Graca Machel er blant deltakerne.

Teknologi skiller fattige og rike land, fastslår FN-rapport

Tilgang på teknologi varierer enormt mellom rike og fattige land. I Norge i 2000 hadde mer enn halve befolkningen tilgang på internett – i motsetning til Uganda hvor kun 0,1 prosent av befolkningen – 25.000 mennesker – hadde mulighet til å klikke seg inn på verdensveven (world wide web). I Norge har hver nordmann i gjennomsnitt 1,3 telefo-

ner, mens 99,5 prosent av befolkningen i Burundi, Bangladesh og Rwanda ikke har telefon. Den ferske UNDP-rapporten «Making new technologies work for human development» ser på hvordan ny teknologi vil påvirke utviklingsland og fattige mennesker. Men som UNDP-rapporten selv fastslår, så lever to milliarder mennesker fortsatt uten tilgang

til elektrisitet.

UNDP fastslår at «det er politikk, og ikke veldedighet, som til slutt vil bestemme om en ny teknologi blir et verktøy for menneskelig utvikling også globalt sett». UNDP har i år for første gang laget en Indeks for teknologisk utvikling (TAI) hvor ulike lands prestasjoner på teknologifronten måles. 72 land rangeres etter de-

res evne til å produsere og bruke ny teknologi. Slik ser det ut for Norges prioriterte samarbeidsland: Sri Lanka er det eneste landet som karakteriseres som «dynamic adaptors»; under «marginalized» finner vi Nicaragua, Nepal, Tanzania og Mosambik; og nederst under «others» er Bangladesh, Eritrea, Etiopia, Malawi, Uganda og Zambia.

Palestinsk økonomi i stadig dypere krise

Palestinsk økonomi har aldri tidligere vært i en så dyp og grunnleggende krise, og det vil ta år å bygge den opp igjen, framgår det av en rapport fra FNs spesialkoordinator for Midtøsten.

Det vil også være behov for betydelige tilførsler av ressurser, også om det skulle bli en rask slutt på regionens nåværende politiske krise.

Ifølge den halvårlege rapporten er kombinasjonen av bevegelsesrestriksjoner og grensestenginger, som er vedtatt av israelske myndigheter, de viktigste faktorene bak den negative utviklingen det siste kvartalet.

De israelske tiltakene har ført til at brutto nasjonalproduktet sank med 7,6 prosent i 2000, istedenfor en vekst på 6 prosent som opprinne-

lig var anslått. FNs spesialkoordinator anslår at de økonomiske aktivitetene på Vestbredden og i Gaza ble redusert med hele 51 prosent i siste kvartal og bidro til et inntektstap på omlag 6 milliarder kroner.

Kombinert med vedvarende høy arbeidsledighet har dette bidratt til en nedgang i inntekt per person på 4,1 prosent. Levestandarden vil tro-

lig fortsette sin negative utvikling i 2001.

Etter den forrige krisen i 1996 tok det, ifølge FNs spesialkoordinator, tre år å gjenoppbygge landets økonomi. Det vil utvilsomt ta enda lenger tid å endre den økonomiske situasjonen landet er i nå, mener spesialkoordinatoren.

Moi advarer mot innblanding i Kenyas indre anliggender

NAIROBI (b-a): Kenyas president Daniel arap Moi etterlyser et nytt kapittel i bistandssamarbeidet mellom Norge og Kenya. Men presidenten advarer samtidig Norge og andre land om å blande seg inn i landets interne anliggender.

President Daniel arap Moi advarer internasjonale bistandspartnere mot å avlede demokratiseringsprosessen i Kenya. Han la til at noen nasjoner støtter frivillige organisasjoner i Kenya som åpenbart blander seg utilbørlig inn i Kenyas indre forhold.

President Moi kom med sine ut-

spill i en tale i State House i Nairobi etter at den norske ambassadøren Kjell Harald Dalen overleverte sine akkreditiver. Presidentens utsagn ble referert i Kenyas nasjonale radio KBC 13. juni.

President Daniel arap Moi sa videre at internasjonal støtte til noen av de 44 politiske partiene i Kenya måtte skje i full offentlighet.

Moi mente at utlendingers tilfældige og hyklerske tilnærming til afrikanske forhold har vært en av hovedårsakene til konfliktene på kontinentet. Som Kenyas leder er presidenten den beste til å bedøm-

President Daniel arap Moi advarer internasjonale bistandspartnere mot å avlede demokratiseringsprosessen i Kenya.

FOTO: SCANPIX/AP

me folks behov, sa Moi.

President Moi takket Norge for å være et av landene som hadde stått bak en politikk for å bedre folks levekår gjennom innsats i samvirkebevegelser. Selv ønsket Moi å stimulere

til at vanlige mennesker fikk mest mulig ut av den internasjonale bistanden. Moi oppfordret til slutt om å etablere et nytt kapittel i utviklingssamarbeidet mellom Kenya og Norge, ifølge KBC. (Sørvis)

Lån til Burkina Faso

Verdensbanken har innvilget lån til reduksjon av fattigdom til Burkina Faso. Lånet er på 45 millioner dollar, vel 400 millioner kroner, og skal betales tilbake i løpet av 40 år. De første ti år er avdragsfrie, og lånet er rentefritt. Lånet skal brukes til å

styrke budsjettarbeid og til økt åpenhet omkring forbruk av offentlig midler. Burkina Faso er det tredje afrikanske landet som får denne typen lån (Poverty Reduction Support Credit) fra Verdensbanken.

Sult truer Nord-Sudan

Omfattende oversvømmelser i det nordlige Sudan har fordrevet titusener av mennesker og har ødelagt store avlinger. Regnet kommer etter to år med tørke, og den blå Nilen er nå høyere enn i rekordåret 1988, da det også var store ødeleggelse. Iføl-

ge FAO, FNs organisasjon for ernæring og landbruk, er det mer enn tre millioner mennesker som trenger matvarehjelp i Sudan. Også i andre deler av Afrika vil det være behov for matvarehjelp. Særlig gjelder dette Somalia og Zimbabwe.

ANNONSE

Hvor og hvordan?
forfølges kristne i dag?

Magasinet
«Ropet fra Øst» holder deg oppdatert

Det er **gratis**, kommer **7** ganger årlig i moderne design
og kan bestilles fra

Norsk Misjon i Øst

Postboks 6663 • Rodeløkka • 0502 Oslo

www.normis.no

22 38 05 13 • mail@normis.no

Rwanda – syv år etter folkemordet

AV KIRSTEN S. NATVIG

GREAT LAKES

Rwanda bærer på minnet av en million drepte i verdens mest effektivt utførte folkemord. Det er skrevet hyllemetre med analyser av hva som skjedde og hvorfor. Interessen er imidlertid ikke like stor for hvordan Rwanda forsøker å legge den grusomme fortiden bak seg. Hvordan takler regjeringen de enorme utfordringene den står overfor i dag, syv år etter?

Rwanda er kjent for to ting i Norge; folkemordet i 1994 og krigen i Kongo. Den påståtte råstoffplyndringen og bruddene på menneskerettigheter begått av den rwandesiske hær i Kongo kan ikke under noen omstendighet unnskyldes. Rwandas tilstedeværelse i Kongo kan imidlertid kanskje begrunnes i landets ønske om å legge fortiden bak seg.

Det er i Kivu-området, akkurat der alle de lønnsomme mineralene er, at også Hutu-militsen Intrahamwe, og exFAR-soldatene befinner seg. Det var de som drev folkemordet i 1994, og har fortsatt sin virksomhet siden. Mangt et lite barn har mistet beina sine etter militsmedlemmenes nattlige tokter inn i Rwanda. Det er takket være at rwandesisk hær har vært plassert i Kivu-området at Rwanda har opplevet en slags fred etter 1998, om enn svært sårbar og skjør.

Den etniske flertallsgruppen, hutuene, som fikk makten etter frigjøringen fra Belgia i 1959, viste seg å være like undertrykkende og ekskluderende som mindre-

tallets tutsi-regimer og belgiere hadde vært. Regimet sto for systematisk rasisme og grove brudd på menneskerettigheter, med jevnlig tutsi-pogromer (folkefølgelser, red.anm). En sentralisert administrasjon, høy autoritetstro og autoritetsangst blant folk, i tillegg til ekstrem fattigdom, høyt press på jorda og mangel på utdanning, gjorde at folks muligheter til å påvirke sin egen situasjon var svært liten. Arbeidsløshet, desperasjon og frustrasjon gav god grobunn for rekruttering til militsen. Ettersom demonisering av tutsier og rasistisk motiverte drap hadde vært politisk korrekt i nesten 40 år, møtte ikke militsen noen motstand den dagen de skulle rekruttere hjelpere blant vanlige folk, og folkemordet brøt løs.

Rwandesiske fengsler sitter i dag rundt 130.000 fanger som er anklaget for deltakelse i folkemordet. Man regner med at 20 prosent av de som sitter inne er uskyldige, og at et like stort antall skyldige befinner seg ute i frihet. Hittil har 5000 saker blitt behandlet i det tradisjonelle rettsvesenet. Med denne hastigheten, vil de fleste fangene dø i fengslene uten dom. Og Rwanda vil aldri få vite hvem og hvor mange som faktisk ble drept, og hvem og hvor mange som faktisk deltok.

For å løse denne utfordringen har en helt ny type domstol blitt etablert: Gacaca (uttales «gachacha»). Gacaca betyr «de som sitter sammen og snakker», og er navnet på Rwandas tradisjonelle konfliktløsningsmekanisme. Gjennom Gacaca er det

bakgrunn

”

Dette var et riktig bra valg! Det var ingen som slo oss, denne gangen.

Paul (60) etter å ha avgitt stemme under kommunevalget i Rwanda

skapt 11000 lokale «domstoler». Mennesker som nyter folks respekt skal velges som jury. For å gjøre det lettere for folk å komme med innspill, gis det halv straff til de som erkjenner skyld. Alle folkemordklagede, bortsatt fra planleggerne, skal dømmes av Gacaca. De fengslede skal fraktes tilbake til sine hjemsteder, der hele lokalmiljøet skal få lov å uttrykke seg om den anklagedes medvirkning. Gjorde han det? Gjorde han noe annet? Gjorde han det ikke? Var det noen andre som gjorde det? Skyldig eller uskyldig?

Gacaca blir en psykisk påkjenning for alle. En beinhard og tøff prosess. Etter syv år skal alt rippes opp i igjen. I blodig detalj. Folk er nervøse. Og det skal ikke legges skjul på at systemet misbrukes. Å true med å melde hverandre under Gacaca har blitt det nye pressmiddel i visse miljøer. Ikke desto mindre er Gacaca en nødvendig prosess. Uten en søken etter sannhet, kan det ikke bli rettferdighet, og uten rettferdighet kan ikke Rwanda legge fortiden bak seg. Gacaca er en kreativ løsning på et ufattelig rettslig problem. Og et viktig skritt i retning av å etablere en fremtid for Rwanda basert på rettsikkerhet for folk flest.

Folkemord kan oppstå når folk er så fattige, maktesløse og frustrerte at de føler de ikke har noe å tape. Når all makt er samlet på noen få hender, og det ikke finnes noe maktkorrektiv. Når makten skaper opposisjon mellom folkegrupper for å få oppmerksomheten bort fra sitt eget maktmisbruk.

Som et ledd i prosessen å føre noe makt tilbake til folket, ble det i mars i år arrangert frie, hemmelige kommunevalg. Med tre lister å velge fra i hver valgkrets; en for ungdom, en for kvinner, og en for ordførerandidater, ble kvinners og ungdoms deltakelse sikret i alle kommunestyrene. Valget var partifritt. Personene på listen representerte bare seg selv. Grunnet motsetningene som finnes i samfunnet, var det lagt inn mulighet for både å stemme positivt og negativt på kandidatene. Mang en selvoppnevnt politiker ble således nedstemt av folkeflertallet, noe som i seg selv skriver historie i diktaturenes Rwanda.

Det var nok noen grunnleggende demokratiske feilskjær i selve gjennomføringen av valget. Ikke desto mindre var dette en viktig begivenhet for rwandeserne selv. For første gang i deres liv ble deres demokratiske rettigheter respektert. Seksti år gamle Paul var i perlehumør etter å ha stått i kø foran valgurnene i syv timer i øs pøs regnvær: «Dette var et riktig bra valg! Det var ingen som slo oss, denne gangen».

Et annet ledd i å bringe beslutningsprosesser litt nærmere folket, er en omfattende desentraliseringsprosess som har blitt iverksatt. På tre år skal hele Rwandas administrative apparat endres. Vanlige folk vil sakte men sikkert kunne begynne å delta og påvirke. Og kanskje reduseres den generelle følelsen av sosial eksklusjon, som var en viktig faktor i rekrutteringen til folkemordet.

Alle land lager fattigdomsreduksjonstrategier for øyeblikket. Av den åpenbare grunn at Verdensbanken ber alle som ønsker gjeldslette om å gjøre det. Og hvem

ønsker ikke gjeldslette? Så det at Rwanda har laget et slikt PRSP dokument fortjener i seg selv ingen oppmerksomhet.

Det som imidlertid fortjener oppmerksomhet, er metoden Rwanda har valgt for å ferdigstille dette dokumentet. Rwandas befolkning – de fattige selv – skal slutføre dokumentet. Et helt år er blitt satt av for å intervju fattige over hele landet. Ingen krok av landet skal være ubert, ifølge finansdepartementet. Folket selv skal definere hva fattigdom er. Hvordan det oppleves. Hva som er verst. Hva de ønsker endret. Og hvordan. Og hva de er villige til å stille opp med selv for å forandre situasjonen. Vel vitende om at behovene er uendelig mye større enn potensiell tilgang på kapital, har regjeringen i Rwanda bestemt seg for å gjøre sin PRSP til en pakt mellom seg og folket: Folket skal stille opp for for å bidra med det de kan, regjeringen skal gjøre det de kan for å skaffe finansiering.

Rundt halvparten av verdens befolkning er kvinner. I Rwanda er langt over halvparten kvinner. Utvikling uten kvinner, blir således mindre enn femti prosent utvikling. Regjeringen har endelig innsett nødvendigheten av likestilte rettigheter for kvinner og menn, og i november i fjor ble en ny familieforskrift vedtatt. Som gir kvinner eieendomsrett, for første gang i landets historie. Samt like rettigheter til arv, til å ta opp lån, til å kjøpe, forvalte og eie eiendom. At kvinner først oppnår eieendomsrett i år 2000, er betegnende på den altomgripende kvinneundertrykkelsen som finnes i Rwanda. Som det vil ta generasjoner å få bukt med. Kvinnelistene ved valget og familieforskriften er en god begynnelse. At rettsvesenet i år 2000 definerte voldtekt som en kriminell handling, tyder også på at ting sakte begynner å gå den rette veien.

Egentlig er jeg fristet til å si at det ikke er håp for Rwanda. Et livredd, splittet, innesluttet folk, på en overbefolket jord. Uten kultur eller tradisjon for samarbeid. Uten solidaritet utenfor aller nærmeste familie. Med en AIDS-epidemi som kan ta motet fra de fleste. Og med all verdens elendighet som kan samles på et brett.

Men så er det såne ting som skjer, og mennesker jeg møter, som PRSP, som valget, som Gacaca, som lokale menneskerettighetsorganisasjoner som oppstår, som ressurstærke kvinner i enkeforeningene, som likevel gir rom for et ørlite håp. Tenk at en million mennesker ble hakket i filler for bare syv år siden, og i dag lever folk side om side. Uten å ta hevn. Og regjeringen, som er familiedlemmer av de drepte, sier: det finnes ikke etniske grupper i Rwanda, vi er alle rwandesere. Semantikk. Javel. Men viktig semantikk. Og et sted skal man begynne. I Rwanda begynner de med å tilgi. Med å gripe fatt i og forandre de underliggende faktorene som førte til at alt gikk så galt. Med å snu arket og se fremover. Det synes jeg fortjener verdens oppmerksomhet.

Kirsten S. Natvig arbeider for Norsk Folkehjelp i Rwanda som gir støtte til rettsvesenet, helsevesenet og HIV/AIDS arbeid, samt etablering av et grasrotbasert sivil samfunn.

Regjeringen i Rwanda har bestemt seg for å gjøre sin plan for fattigdomsbekjempelse (PRSP) til en pakt mellom seg og folket, skriver artikkelforfatteren.

FOTO:SCANPIX/AP

USA, Norge og fred i Sudan

AV ENDRE STIANSEN

SUDAN

Ingen pågående konflikt er mer brutal enn borgerkrigen i Sudan. Siden 1983 har flere enn to millioner mistet livet som en direkte eller indirekte følge av kamphandlinger, og flere enn fire millioner har blitt flyktninger i eget land. I tillegg er flere hundre tusen sudanere flyktninger i naboland.

Det er allment anerkjent at en militær seier for regjeringen i Khartoum, eller opposisjonen, som blir frontet av SPLM, ikke vil føre til varig fred. En politisk løsning basert på forhandlinger er derfor det eneste realistiske alternativet.

To forhold har vært avgjørende for at forhandlinger ikke har ført frem. For det første står regjeringen i Khartoum og SPLM for to motsatte visjoner av det fremtidige Sudan. Regjeringen har bundet seg til islamisering som begynte på 1980-tallet, og SPLM ønsker et sekulært samfunn. For det andre har det internasjonale samfunnet hatt en til dels sprikende holdning til konflikten. Særlig USA har manglet en effektiv Sudan-politikk. Skiftet fra Clinton til Bush kan imidlertid vise seg å markere et skille. Utenriksminister Powell har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det er en prioritert oppgave å finne en løsning på konflikten i Sudan. Det sirkulerer allerede ett konkret forslag i Washington. Dette forslaget tillegger Norge en viktig rolle i arbeidet for å oppnå fred i Sudan.

Det amerikanske forslaget er utarbeidet av Center for Strategic and International Studies (CSIS), som er en uavhengig «tenketank» med solide bånd til det republikanske partiet. Forslaget går i korthet ut på at USAs Sudan-politikk skal ha som mål å få til en slutt på borgerkrigen. For å nå dette målet er det nødvendig at USA gir opp Clinton-administrasjonens forsøk på å isolere regimet i Khartoum. CSIS-forslaget oppfordrer USA til å arbeide sammen med andre land – Norge blir nevnt spesielt – for å etablere et «ekstra-regionalt» initiativ som kan dra i gang reelle fredsforhandlinger mellom regjeringen og SPLM. Dette initiativet skal komme i tillegg til eksisterende initiativ, som fredsinitiativet til Egypt og Libya og de regionale IGAD-forhandlingene som for tiden ledes av Kenya.

CSIS går imidlertid lenger enn bare å peke på behovet for seriøse forhandlinger mellom regjeringen i Khartoum og SPLM. I en overgangsperiode bør det politiske systemet være basert på devisen «ett Sudan, to systemer». Rent konkret innebærer dette at landet deles i to administrative enheter (Nord og Sør) som får egne juridiske systemer. Det ligger i kortene at lovgivningen i Nord vil være basert på islamske normer og verdier, mens lovgivningen i Sør vil være tuftet på sekularisme. Det er også underforstått at den sittende islamistiske regjeringen vil få makten i Nord, mens SPLM vil få det politiske ansvaret i Sør. Hvordan felles (nasjonale) anliggender skal organiseres er ikke angitt i detalj, men for at et samarbeid skal fungere må de to «regjeringene» være likeverdige partnere. Det ligger også i forslaget fra CSIS at det internasjonale samfunnet skal yte støtte til gjenoppbygging i Sør-Sudan.

Overgangsfasen vil den viktigste utfordringen for regjeringene i Nord og Sør være å utarbeide et

nytt politisk grunnlag for hele landet. Også på dette punktet er forslaget fra CSIS ganske vagt, men det antydes at en permanent løsning i det minste må være basert på like rettigheter for alle borgere, skille mellom stat og religion, og rettferdig fordeling av nasjonale ressurser. Disse prinsippene inngår også i den forhandlingsløsningen som IGAD-landene arbeider for, og i IGADs prinsippdokument (Declaration of Principles) står det faktisk at «en sekulær og demokratisk» stat skal etableres i Sudan. I likhet med IGAD-dokumentet sier CSIS-forslaget at folk i Sør-Sudan skal ha rett til å velge om de fortsatt ønsker å være en del av Sudan, eller om de etter overgangsperioden heller vil etablere sin egen stat. Det er bemerkelsesverdig at regjeringen i Khartoum – om enn etter tre års nøling – i 1997 skrev under på IGADs prinsippdokument, selv om den åpenbart ikke var villig til å prøve sekularisme i praksis. Norge har i en årrekke støttet IGAD-initiativet, og deler i dag formannskapet i den såkalte vennegruppen med Italia.

Ikke overraskende har forslaget til CSIS vakt sterke reaksjoner i Khartoum såvel som blant opposisjonspolitikere i eksil. Faktisk er det ingen av de stridende partene som har sluttet seg til forslaget. Det var ganske forutsigbart at regjeringen i Khartoum ville avvise forslaget slik det ble formulert. Til tross for at en fredsavtale fra 1997 (som ble inngått med et par marginale opprørsgrupper) helt eksplisitt sier at det etter en overgangsperiode skal være en folkeavstemning om selvstendighet, har president Umar al-Bashir og hans regjering alltid motsatt seg alle forslag som kan lede til en deling av landet.

Det er mer overraskende at SPLM ikke har sluttet seg til forslaget. «Ett land, to systemer» ligner til forveksling SPLMs eget forslag til en midlertidig løsning slik det ble formulert under forhandlingene i Nigeria, og organisasjonen har ikke råd til å miste politisk goodwill. Tre av SPLMs innsigelser mot forslaget kan nevnes her.

For det første hevdes det at en fredsavtale på grunnlag av CSIS-forslaget ikke fjerner årsakene til borgerkrigen, og Sudan vil derfor ikke få «en ny start». For det andre sier SPLM at forslaget vil legitimere et regime som er fundamentalt illegitimt og ute av stand til å forbedre seg. For det tredje hevder SPLM at «ett land, ett system», eller «to land, to systemer», er de eneste realistiske forhandlingsløsningene.

Andre grupperinger innenfor den nasjonale opposisjonen tar også avstand fra forslaget. Særlig har det for opposisjonen i Nord-Sudan vært viktig å få frem at det er grovt misvisende å fremstille borgerkrigen som en konflikt mellom den nordlige og den sørlige delen av landet, mellom muslimer og ikke-muslimer. I stedet viser de til at borgerkrigen skyldes forhold som mangel på respekt for menneskerettighetene, forfordeling av fellesgoder, samt at det bare er et mindretall av Sudans befolkning, også i Nord, som identifiserer seg med regjeringens islamiserings- og arabiseringspolitikk. Et annet viktig poeng er at hvis prinsippet om «ett land, to systemer» får gjennomslag, vil ikke dette føre til politisk stabilitet, men kan i stedet føre til en

kronikk

fragmentering i mange mindre enheter. Representanter fra marginaliserte grupper i Nord-Sudan gjør det helt klart at borgerkrigen vil fortsette, selv om både regjeringen i Khartoum og SPLM skulle slutte seg til forslaget.

Er CSIS-forslaget dødfødt? Det kan virke slik, men til tross for de åpenbare svakhetene er forslaget viktig fordi det kommer på et avgjørende tidspunkt. Den nye amerikanske administrasjonen er i disse dager i ferd med å utforme sin utenrikspolitikk, og borgerkrigen i Sudan står på dagsordenen. På grunn av sin økonomiske og politiske tyngde har USA en helt annen mulighet enn andre land til å påvirke den politiske utviklingen i Sudan. Det vil være meget uheldig om utgangspunktet for et nytt offisielt amerikansk initiativ blir basert på en rekke overforenklinger at borgerkrigen i Sudan er mellom arabere og afrikanere, mellom muslimer og kristne, mellom Nord og Sør. En ny amerikansk politikk bør også utformes slik at den både forsterker den regionale IGAD-prosessen, samt inngår i et bredere internasjonalt samarbeid.

Den internasjonale innsatsen bør derfor legge vekt på å støtte det regionale IGAD-initiativet, selv om det pr. i dag har lite å vise til. I tillegg kan det internasjonale samfunnet legge press på partene til å inngå politiske kompromisser. Dette gjelder særlig overfor regjeringen i Khartoum.

Pressmidler må selvfølgelig vurderes nøye. Erfaring viser at generelle sanksjoner ikke virker etter hensikten, men målrettede økonomiske sanksjoner kan være effektive. Sudan er for tiden i ferd med å bygge opp en egen oljeindustri, og sanksjoner rettet mot denne vil ramme hardt. Et annet pressmiddel vil være

å overføre mer ressurser til de ulike gruppene som utgjør opposisjonen, for eksempel i form av bistand til lokale sivile organisasjoner. Dette vil også signalisere at det internasjonale samfunnet mener at opposisjonen faktisk har legitime krav.

Norge kan spille en viktig rolle i formuleringen av en konstruktiv multilateral politikk. Få land har hatt et så vedvarende engasjement for Sudan som Norge, og representanter fra forskjellige norske miljøer har gode kontakter med de fleste partene i konflikten. Som medlem av Sikkerhetsrådet har Norge for tiden en glimrende mulighet til å utøve lederskap, slik at «alle gode krefter» spiller på lag.

Det er imidlertid helt klart at hverken USA, Norge eller andre land ikke kan tvinge frem en varig politisk løsning på et sudansk problem. For at forhandlinger skal være meningsfulle, må partene selv være villige til å diskutere de reelle årsakene til borgerkrigen slik som sosial og økonomisk ulikhet. Og, ikke minst, må de ta lærdom av nærmere femti år (siden selvstendigheten i 1956) med feilslått nasjonsbygging. Det nye Sudan kan ikke være basert på en ekskluderende ideologi, men må bygge på en plattform som er bred nok til å inkludere alle fasetter av landets religiøse og kulturelle mangfold. Hvis de gruppene som nå står mot hverandre, ikke klarer å bli enige om en felles visjon, er deling av landet den eneste løsningen på det nasjonale problemet.

Endre Stiansen er forsker ved Senter for utvikling og miljø (SUM), Universitetet i Oslo. For tiden arbeider han blant annet med et prosjekt om økonomisk utvikling i Sudan.

Borgerkrigen i Sudan rammer millioner av uskyldige sivile. Denne to år gamle gutten ligger bevisstløs på sykehus etter et bombeangrep.

FOTO: SCANPIX/AP

«Symptom-diplomati»

AV GHASSAN KHATIB

MIDTØSTEN

Opptrappingen av diplomatiske anstrengelser for å få en ende på konflikten mellom Israel og Palestina, har ikke vært fulgt av annet enn økt israelsk press mot palestinerne på bakken.

Dessverre har alle disse anstrengelsene – et høyprofilert egyptisk besøk til Washington, et europeisk diplomatisk initiativ under ledelse av den tyske utenriksministeren, og et initiativ fra Israels utenriksminister Shimon Peres om å gjenoppta direkte politisk kontakt med de palestinske myndigheter – overhodet ingen mulighet til å lykkes. Det er av den enkle grunn at de hverken bringer eller lover å bringe noen endring i politiske posisjoner eller framgangsmåter. I stedet konsentreres innsatsen om prosedyremessige endringer, og gjentar simpelthen deler av politiske initiativer som tidligere har mislyktes, så som initiativene til CIA-sjef George Tenet og tidligere senator George Mitchell.

Peres' initiativ har vært tilskyndet av israelsk innenrikspolitikk. Den økende andelen av israelere som ikke lenger tror at Israels statsminister Ariel Sharon vil lykkes i å skaffe dem sikkerhet, ser ut til å ha inspirert Peres til å forsøke å legge seg på en politisk linje overfor palestinerne, som en motsats til den mislykte strategien av militære og økonomiske angrep som Sharon har fulgt.

Men så lenge Peres ikke kommer opp med substansielle forandringer i Israels politiske posisjon – som å forplikte seg til å gjenoppta forhandlingene der de ble forlatt, eller å fortsette implementeringen av allerede inngåtte avtaler, eller på annen måte gi palestinerne et tegn som signaliserer at det er mulig å av-

kommentar

Avkoloniseringsprosessen vil uvegerlig fortsette så lenge okkupasjonen er der, skriver redaktøren i Palestine Report.

FOTO: SCANPIX

slutte okkupasjonen på en fredfull måte – er Israel dømt til å mislykkes.

De egyptiske og amerikanske initiativene, som tydeligvis bare inkluderer ett nytt element fra det som er forsøkt tidligere – en økonomisk bistandspakke – har heller ingen mulighet til å overleve, fordi de ikke retter seg inn mot å stanse de israelske beleiringene og drapskampanjene. Heller ikke gir de palestinerne noen utsikter til å få stanset okkupasjonen.

Disse anstrengelsene fra egyptisk og amerikansk hold er tilskyndet av egyptisk innenrikspolitikk, hvor den egyptiske regjeringen er klemmt mellom et økende press i samfunnet om å vise mer praktisk støtte og solidaritet med palestinerne – i hovedsak gjennom en mer fiendtlig holdning overfor Israel, som å stenge Israels ambassade og oppheve fredsavtalen med Israel. Samtidig presser USA på egyptiske myndigheter for at de igjen skal presse det palestinske lederskapet til en mer mo-

Initiativer som bare konsentrerer seg om «sikkerhets-symptomene» rundt konflikten, har ikke noen mulighet til å lykkes.

derat posisjon. Legger man til mangelen på støtte i befolkningen og avhengigheten av amerikansk støtte, er det lett å forstå motivene bak den egyptiske regjeringens diplomatiske anstrengelser.

Så lenge egyptiske diplomater ikke er i stand til å fortelle palestinerne hva de kan oppnå politisk etter at volden mellom de to partene er slutt, vil det være vanskelig å overbevise palestinerne om at de må tie stille mens de blir bombardert, drept og beleiret. Det er derfor initiativer som mangler en politisk dimensjon, og som bare konsentrerer seg om «sikkerhets-symptomene» rundt konflikten, ikke har noen mulighet til å lykkes.

Så lenge Sharon har makt, og så lenge amerikanerne og/eller det internasjonale samfunnet ikke er i stand til eller villig til å tvinge Israel til å bøye seg for internasjonale lover – som for eksempel forbyr Israels bosettingspolitikk og krever at Israel bøyer seg for resolusjon 242 fra FNs Sikkerhetsråd, som oppfordrer til en slutt på konflikten – vil palestinerne fortsette sin motstandskamp mot Israels ulovlige og fiendtlige militære okkupasjon, mens Israel vil fortsette sine voldelige forsøk på å befeste den samme okkupasjonen. Denne typiske avkoloniseringsprosessen vil uvegerlig fortsette så lenge okkupasjonen er der, og så lenge det ikke er noen politiske utsikter til at den tar slutt.

Ghassan Khatib er redaktør i Palestine Report, som utgis av det uavhengige Jerusalem Media and Communications Center (JMCC).

Kvinner er utvikling

AV TONE BRATTELI

LITTERATUR

GJENNOM MANGE ÅR har Torild Skard vært en profilert talskvinne for kvinner og barn, og når hun nå har skrevet en bok om vår store nabo i sør – Afrika – må det ha falt henne naturlig å gi den tittelen «Mødrenes kontinent». Både i forhold til fortid, nåtid og framtid er kvinnene kanskje den viktigste ressurs i arbeidet med å gjøre hverdagen litt lettere, holde den værste sulten fra døra eller forebygge sykdom – og Skard underbygger denne påstanden med en mengde eksempler og egne erfaringer.

Skard har delt sin bok i to: I første del skriver hun om arbeidet med kvinner og barn. Andre del er en reise i historie og samfunn.

Forfatteren har tydeligvis et viktig anliggende med sin bok: Hun vil vaske svartmalingen vekk fra vår forestilling om «det tapte kontinent» og vise at visst er det vanskelig, men ikke umulig, og få til utvikling i Afrika. Hun spenner ut et bredt lerret for å dokumentere at hun har rett.

Fra sitt utgangspunkt på Elfenbenkysten – der Skard var stasjonert som UNICEFs direktør i Vest- og Sentral-Afrika – går forfatteren bak mytene, forestillingene og kriseoppslagene i vår del av verden. Hun har møtt grasrotfolket som med uslitlelig entusiasme ser resultater av sine små og store prosjekter. De gir seg ikke øyeblikkelige utslag i de makro-

bokanmeldelse

Torild Skard:

Mødrenes kontinent
Pax, 2001

økonomiske analysene – der går alt så meget verre – men Skard er kompromissløs i sin påstand om at det nytter. Og hun velger ofte lokalnivået for å underbygge sin påstand. Det minner meg om noe jeg lærte en gang – all forandring kommer nedenfra.

SKARD har for mye innsikt og kunnskap til å overbringe oss et bilde i pastellfarger. Hun ser krigene, korruperte maktmenn, barnesoldatene, aids som tapper et kontinent for hjernekraft, seksuell trakassering, omskjæring – kort sagt alle de negative trekk som ethvert våkent menneske vet er en del av bildet. Men hun konstruerer ikke enda flere mytedannelser rundt kontinentet som kan bidra til forestillingen om at intet lyspunkt finnes. I stedet prøver hun å bringe oss inn i et nytt terreng som oppsummeres med at «Det må en grunnleggende nytenkning til i forhold til bistand. Noe av det viktigste å lære mer om, er Afrikas ressurser, menneskelig, sosialt og kulturelt slik at disse kan nyttes på en konstruktiv måte. Et skjult, men løfte-

rikt område gjelder kvinnene.....»

Det er flere fine kvinneportretter i boka.

I andre del av boka trekker Skard fram et annet «skjult, men løfterikt område» – nemlig kulturen. Hun mener dette er en forsømt dimensjon i utviklingsstrategiene. Stadig flere er blitt oppmerksomme på den dynamikken som ligger i kombinasjonen tradisjon og modernisme. Skard går gjennom store linjer i afrikansk historie og samfunn, og hun prøver å se de lange linjer gjennom afrikanske øyne. Det er spennende. Indirekte setter hun et spørsmålstegn ved «trendene» i bistanden – har vi oversett noe? Under alle omstendigheter signaliserer Skard ganske tydelig at hun mener vi har undervurdert det potensiale som ligger hos kvinnene og i kulturen.

FOR DEM SOM HAR interessert seg for afrikanske spørsmål noen år, er det selvsagt mye å nikke gjenkjennelig til i boka til Skard. Det er selve den rammen hun setter stoffet inn i, og de perspektivene hun legger inn, som gjør denne boka til noe spesielt. Kombinasjonen av kunnskap og refleksjon, evne til å se nyanser, respekten for tradisjoner og kulturer og viljen til å se det store i det små. Det er god medisin mot framtidspessimisme.

Skard har tilegnet boka til Afrikas kvinner og barn og deres venner. Dem er det mange av.

hvem? hvor?
hva i all verden?

TEGNING: GADO

1. Hvem er dette?
2. Hva betyr fellesbetegnelsen MUL-landene?
3. Hvilket land er største mottager av bistand via frivillige organisasjoner?
4. Hva skjedde i Srebrenica (Bosnia-Herzegovina) i juli 1995?
5. Hva var det tidligere navnet på Namibia?
6. NORAD og søsterorganisasjonen SIDA i Sverige inngikk en historisk samarbeidsavtale i juni 2001. Hvilket afrikansk land omhandlet avtalen?
7. Det renner en elv ved grensen mellom Zambia og Zimbabwe. Hva heter denne elven?
8. Hvilken gruppe inngikk den makedonske regjering våpenhvile med den 13. august i år?
9. Hva er Zimbabwe International Book Fair?
10. I hvilken afrikansk by skal det avholdes en internasjonal konferanse om rasisme?
11. I hvilket asiatiske land har kvinner for første gang fått en egen kvote i forbindelse med lokalvalg?
12. Hva heter direktøren i Styrelsen for internasjonelt utviklings samarbeide (SIDA)?
13. Hva heter Afrikas nest høyeste fjell, og i hvilket land ligger det?
14. Hvem er Megawati Sukarnoputri?
15. Hva er myntenheten i Bangladesh?
16. Hva er NORSTAFF?
17. Hva heter generalsekretæren i Redd Barna?
18. Hvilken er verdens største humanitære hjelpeorganisasjon?
19. Når ble NORAD etablert?
20. Hvilke afrikanske land grenser til Victoriasjøen?

Spørrespalten er laget av
Gro-Helene S. Henriksen

Svarene finner du på side 23.

Prøv en
annonse eller ilegg i

**bistands
aktuelt**

Tlf. 22 24 20 40

Kanskje er isfronten brutt i Sør-Asia

I NEW DELHI: SWATI PARVATIYAR

KASHMIR

Da statoverhodene fra India og Pakistan møttes i den nord-indiske byen Agra i forrige måned, tronet Taj Mahal, det gamle symbolet på kjærlighet, i bakgrunnen. Forventningene var store foran toppmøtet, og det var håp om et gjennombrudd i det kjølige forholdet mellom de to landene. Toppmøtet endte imidlertid uten at de to sidene kom frem til en erklæring som begge parter kunne godta.

Indias statsminister Atal Behari Vajpayee hadde invitert Pakistans president general Pervez Musharraf til toppmøtet, og det ble sett som svært viktig at de to kjernevåpenmaktene nå gjenopptok dialogen. FNs generalsekretær Kofi Annan oppfordret både Vajpayee og Musharraf om å «genuint søke» en løsning.

Møtet mellom Vajpayee og Musharraf ble utvidet med en dag, fordi det var håp om et gjennombrudd, men møtet endte uten konkrete resultater. Likevel gav begge lederne uttrykk for at møtet i Agra bare var en begynnelse. En ny runde med møter er planlagt, etter at Vajpayee takket ja til en invitasjon fra Musharraf om å komme til Pakistan.

Ikke alle er overbevist om at samtaler vil føre frem. Enkelte høyreorienterte grupper i India er sterkt imot samtaler med Pakistan så lenge Kashmir er et diskusjonstema. I Pakistan får Musharraf motbør fra politiske partier som hevder at militærdiktatoren ikke har folkets mandat til å føre dialog med nabolandet på slike toppmøter. Etter møtet i Agra hevdet Pakistans avsatte statsminister Nawaz Sharif at Musharraf var i ferd med å bli det største hinderet for en løsning på Kashmir-konflikten.

I India rådet det derimot enigheit blant de politiske partiene. Der

kommentar

Agra i India, med kjærlighetserklæringen Taj Mahal, var rammen for toppmøtet mellom Pakistan og India om Kashmir.

FOTO: SØRVIS

var man enstemmige i sitt syn på at Kashmir var en integrert del av India og at Pakistan måtte få slutt på terrorismen i Kashmir.

Kashmir har vært en kilde til strid mellom India og Pakistan i mer enn 50 år, og nok en gang var det denne konflikten som var stridens kjerne. Musharraf sa at Pakistan ønsket fred i regionen, men at dette ikke var mulig før uoverenskomsten om Jammu og Kashmir blir løst i henhold til Kashmir-folkets ønsker. «Det tapre folket i Kashmir har ofret enormt mye for sin selvretted rett og har møtt grusomheter med mot og utholdenhet,» erklærte han.

Med ett unntak har alle kriger mellom India og Pakistan dreiet seg om Kashmir. Nesten 54 år etter at subkontinentet ble delt opp, fins det ingen enkle løsninger på Kashmir-konflikten.

Det er enklere å trekke opp de historiske linjene for Kashmir-konflikten. I oktober 1947 underskrev Hari Singh, kongen

av Jammu og Kashmir, en erklæring som overgav regionen til India.

Etter at Pakistan gikk inn i Kashmir, fremla India en klage til FN. Dette førte til at FN kom med en resolusjon om Jammu og Kashmir i august 1948. Ifølge resolusjonen skulle Kashmirs fremtid avgjøres i overensstemmelse med folkets ønsker. Samtidig slo den fast at Pakistan skulle trekke tilbake troppene fra regionen.

I 1965 brøt det igjen ut krig mellom India og Pakistan. En avtale forhandlet frem med hjelp fra Sovjet, ble underskrevet av begge landene i januar 1966. Ifølge denne avtalen måtte begge partene trekke troppene tilbake til posisjonene de holdt før august 1965, og landene måtte overholde våpenhvilen som de hadde sagt seg villige til i 1965. Etter nok en krig i 1971, signerte begge landene enda en avtale, kjent som Shimla-pakten.

I 1975 underskrev Indias statsminister Indira Gandhi og Jammu og Kashmir-leder Sheikh Abdullah en avtale som gjorde Jammu og Kashmir til en integrert del av India. Dette bekreftet det indiske parlamentets rett som lovgivende makt i regionen.

Volden i Kashmir fortsatte imidlertid uhindret. Indias Vajpayee og Pakistans Sharif møttes i Lahore og underskrev en felleserklæring i februar 1999. Dette var et forsøk på å avklare alle omstridte spørsmål, også Kashmir, og redusere faren for at kjernevåpen ville bli tatt i bruk ved uhell eller uautorisert bruk.

Bare et par måneder senere brøt krigen ut på nytt, denne gangen i Kargil-området. Indias regjering hevdet at pakistanske soldater hadde trengt inn på indisk territorium og holdt general Musharraf ansvarlig. Pakistan påstod på sin side at det var frihetsforkjempere i Kashmir og jihad-grupper som stod bak, med

hjelp av enkelte grupper med leiesoldater.

India vant krigen, uten at dette førte til ro i området. I et forsøk på å få bukt med volden i Kashmir, erklærte India en unilateral våpenhvile under Ramadan i november i fjor. Våpenhvilen ble utvidet to ganger i løpet av de neste sju månedene. Likevel klarte ikke den indiske regjeringen å opprette en meningsfylt dialog med separatistledere i Kashmir. Den unilaterale våpenhvilen ble hevet i mai 2001.

India hadde tidligere sagt nei til samtaler med Pakistan så lenge nabolandet ikke fikk slutt på terrorismen og overholdt posisjonslinjer en var blitt enige om. Nå inviterte den indiske regjeringen Musharraf til samtaler i India, og i Islamabad takket man umiddelbart ja til invitasjonen. Begge statoverhodene uttrykte på forhånd håp om å komme frem til en løsning på uoverensstemmelsen.

Toppmøtet som ikke førte frem, har igjen fratatt folk i de to landene muligheten til å jobbe sammen for å oppnå velstand. FNs generalsekretær Kofi Annan spådde at de to lederne ikke kom til løse alle problemer ved første møte, men uttrykte at «det var et viktig skritt som har full støtte fra folk i regionen og over hele verden».

Kanskje er isfronten brutt nå. Men det mislykkede toppmøtet har bare ført til en ny voldsbølge i Kashmir. Geriljasoldater med utenlandsk støtte har allerede trappet opp aktivitetene. Indiske aviser rapporterer om tung bombardering fra pakistansk side i Kashmir, noe som har blitt gjengjeldt av indiske tropper. Dette lover ikke bra for Kashmirs fremtid.

Swati Parvatiyar er indisk frilansjournalist, for tiden stasjonert i New Delhi.

Kanskje er isfronten brutt nå. Men det mislykkede toppmøtet har bare ført til en ny voldsbølge i Kashmir.

Ambassaderåd (midl.) ved ambassaden i Luanda, Angola.

Det er ledig stilling som ambassaderåd ved ambassaden i Angola.

Arbeidet ved stasjonen ledes av en ambassadør som har ansvaret for å ivareta offentlige norske interesser i Angola. Ambassaderåden er ambassadørens stedfortreder og skal ha ansvaret for koordinering av den norske bistandsinnsatsen i landet. Utviklingssamarbeidet med Angola legger vekt på overgang fra nødhjelp til langsiktig bistand. Det gis støtte til institusjonsutvikling innen energisektoren og fiskeri, samt forsoningsinitiativ og MR-arbeid.

Arbeidsoppgavene vil i hovedsak falle innenfor følgende områder:

- planlegging, oppfølging og kontroll av den norske bistandsinnsatsen
- ivareta en løpende dialog med myndigheter og samarbeidspartnere på ulike nivå
- generell bistandsforvaltning

Søkere bør ha høyere utdanning og ledererfaring/administrativ erfaring fra offentlig og/eller privat virksomhet. Det er ønskelig med erfaring fra utenriktjenesten og/eller annen internasjonal virksomhet. God innsikt i bistandspolitikk, retningslinjer og prosedyrer er nødvendig. Søkere må beherske de mest brukte dataprogrammene, ha god muntlig og skriftlig fremstillingsevne på norsk og engelsk. Kjennskap til portugisisk eller annet latinsk språk er nødvendig. Intensiv opplæring vil om nødvendig bli gitt. Personlige egenskaper som tilpasningsevne, fleksibilitet og god arbeidskapasitet er en forutsetning.

Det kreves norsk statsborgerskap, godkjent helbredsattest, sikkerhetsklarering og førerkort for bil. Den som tilsettes forutsettes å gjennomgå et internt opplærings/hospiteringsprogram i NORAD og/eller Utenriksdepartementet.

Stillingen besettes for 2 år med mulighet for forlengelse. Tiltredelse snarest mulig.

Stillingen lønnes som ambassaderåd, kode 0882, lønnstrinn 48-52 etter kompetanse.

På bakgrunn av et personalpolitisk mål om at arbeidsstaben skal gjenspeile befolkningssammensetningen generelt, både når det gjelder kjønn og kulturelt mangfold, oppfordres spesielt kvinner og personer med minoritetsbakgrunn til å søke stillingene.

Nærmere opplysninger ved avdelingsdirektør Jon Lomøy (22 24 03 67) eller rådgiver Gerd K. Hestnes (22 24 23 09).

Søknad, vedlagt oppdatert CV og merket «U-01/11», sendes NORAD, Personalseksjonen, P.B. 8034 Dep., 0030 OSLO innen 6. september 2001.

Det Norske Misjonsselskap (NMS) er en selvstendig organisasjon innen Den norske kirke. NMS samarbeider med organisasjoner og kirker i fire verdensdeler om å nå lenger ut med evangeliet. Årsbudsjettet er på 170 millioner kroner, der 15 prosent dekkes av offentlig støtte og totalt 85,5 millioner kroner er gaver.

Det Norske Misjonsselskap

Landsbyutvikling på Madagaskar

Har du lyst til å prøve kompetansen din i en helt ny sammenheng? Vi søker medarbeider til teamwork i SOFABA, et integrert landsbyutviklingsprosjekt på Madagaskar. Prosjektet omfatter fagområdene helse, evangelisering, jord/husdyrbruk og undervisning/alfabetisering.

NMS skal rekruttere ny medarbeider til prosjektet. Mange yrkesprofiler kan være aktuelle, og yrkeserfaring er nødvendig, gjerne fra ledelse, administrasjon og økonomi.

Den som ansettes har lønn og status som misjonær. Tiltredelse ved årsskiftet for en periode på to til fire år.

Søknadsskjema og mer info på www.nms.no eller ved henvendelse til

Det Norske Misjonsselskap
Postboks 226, Sentrum, 4001 STAVANGER

Tlf. 51516100 eller post@nms.no

Søknadsfrist: 15/9-01

nytt om navn?

Har du skiftet jobb? Kontakt redaksjonens Nytt om navn-medarbeider på e-post: paal@sorvis.no eller på telefon 37 14 98 95.

NORAD har etablert en ny stilling som regionrådgiver for næringsutvikling i Asia. Stillingen legges til ambassaden i New Delhi og får stillingsbetegnelse ministerråd.

Tidligere underdirektør i NORADs avdeling for næringsutvikling **Dag Larsson** er ansatt i stillingen og tiltrer allerede 10. september.

Etableringen av stillingen er et ledd i arbeidet med å sette ut i livet regjeringens Strategi for næringsutvikling i Sør og er foreløpig å betrakte som et prøveprosjekt. Regionrådgiveren skal være en pådriver og rådgiver overfor de NORAD-integrerte ambassadene i Bangladesh, India, Pakistan, Sri Lanka og Vietnam.

Ingvid Sælid Gilhus er utnevnt til styreformann i stiftelsen Christian Michelsens Institutt (CMI). Gilhus er ansatt på Institutt for religionshistorie på Universitetet i Bergen. Hun er også medlem av det akademiske kollegium ved Universitetet i Bergen.

Stein Kuhnle, professor ved Universitetet i Bergen er utnevnt som styremedlem i CMI. Professor Knut Helle og Johan P. Olsen har trukket seg tilbake som henholdsvis styreformann og medlem i styret.

Teresa Sola Kjørven, er tilsatt som porteføljeanalytiker i Norfund. Hun har en Mba fra The George Washington University i Washington D.C. Hun har tidligere arbeidet som porteføljeanalytiker i Inter American Investment Corporation (IIC) og som finansanalytiker hos Abbot Laboratories i Spania. Kjørven ble ansatt i Norfund i mai.

Tarjei Tyssebotn, er ansatt som investeringsleder. (Investment Manager). Tyssebotn har en Master i International Economics and Management fra Bocconi Business School i Milano. Han har blant annet bakgrunn som forretningsanalytiker hos AT Kearney og kommer nylig fra en stilling som seniorkonsulent i Deloitte Consulting. Han startet i Norfund i juni.

Ole Magnus Bjerke er ansatt som investeringsleder (Investment Manager). Han har en Master fra BI. Bjerke har arbeidet som administrativ rådgiver i seks år. Han kommer fra en stilling som seniorkonsulent i PricewaterhouseCoopers Consulting, der hans arbeidsoppgaver var innenfor forretningsdrift og strategisk utvikling. Bjerke startet arbeidet i Norfund i juni.

Christoffer Christensen Røed er ansatt som prosjektdirektør i Norfund. Han har en Mastergrad i Business and Economics fra BI. Han har tidligere jobbet i Den norske Creditbank, og har hatt en rekke lederverv der og i det senere DnB. Han kommer fra stillingen som administrerende direktør tilknyttet shippingavdelingen. Han er i tillegg styremedlem i en rekke norske selskaper.

Stein Ove Faksvåg er ansatt som prosjektdirektør i Norfund. Han er utdannet økonom (cand.oecon.) fra BI og har i tillegg utdannelse innen finans og administrasjon fra IMD, Stanford and Darden. Faksvåg har 22 års erfaring fra forretningsvirksomhet innen Orkla konsernet, og er medlem av en rekke styre i internasjonale selskaper. Han kommer fra en stilling som administrerende direktør i Orkla, der han var ansvarlig for forretningsutvikling og omstrukturering av prosjekter, noe som også inkluderer risikofonds. Han starter sitt arbeid i Norfund i september.

Anne-Marie Nørsteliell Helland begynte i mars som spesialrådgiver på hiv/aids i Kirkens Nødhjelps avdeling for menneskerettigheter og strategisk utvikling. Hun kommer fra en stilling som utdanningsrådgiver for FNs høykommissær for Flyktninger i Genève (UNHCR)

Janne-Monica Andersen Kaarigstad er ansatt som NmU-konsulent i Det Norske Misjonsforbunds Ungdom fra 6. august. Hun skal bl.a. jobbe med NmUs internasjonale arbeid, herunder U-lederprogrammet og Fredskorpset. Janne-Monica er utdannet cand.theol fra Ansgarskolen og Menighetsfakultetet, og har bl.a. arbeidet for Det Norske Misjonsforbund i Kongo (Brazzaville).

Øystein Gudim (46) tiltrer 15. august som seksjonsleder for Internasjonal Faglig Solidaritet i LO. Han har siden 1994 arbeidet i Norsk Folkehjelp, hvor han den siste tiden var stableder ved Internasjonal avdeling. Tidligere har han vært bl.a. daglig leder i Fellesrådet for det sørlige Afrika, og han har også arbeidet i Utenriksdepartementet, ILO (i Tanzania) og FN-sambandet. Han har også hatt en rekke lokale tillitsverv i fagbevegelsen.

Diis Bøhn (44) tiltrådte LOs internasjonale avdeling 1. juni med ansvar for LOs programsamarbeid med fagbevegelsen i Sørøst-Asia og LOs kamp mot barnarbeid. Diis Bøhn er tidligere le-

(1996-1999), diverse verv i presseorganisasjonene.

Landsorganisasjonen, Handelens- og Servicenæringens Hovedorganisasjon og Coop Norge. Lausund kommer fra stillingen som programansvarlig for Sørøst-Asia ved LOs internasjonale avdeling. Han var også ansvarlig for LOs kamp mot barnarbeid.

Ole Bjørn Iley er ansatt fra 1. august i den nyopprettede stillingen som prosjektleder for langtids-utveksling i Vennskap Nord/Sør. Iley vil arbeide med rådgivning, tilrettelegging og oppfølging av lokale vennsgrupper i Norge og i Sør. Iley har tidligere arbeidet i Redd Barna som leder av Norgesprogrammet og siden som seksjonsleder og rådgiver for generalsekretæren, samt arbeidet i Kirkens Nødhjelp (i Norge og i Mali) og Olympic Aid.

Tone Bringa er ansatt som forsker ved Chr. Michelsens Institutt (CMI) i Bergen. Bringa har doktorgrad i sosialantropologi og kommer fra en stilling ved Universitetet i Oslo. Tidligere har hun jobbet for Høykommissæren for flyktninger i Bosnia. Tone Bringa jobber med spørsmål knyttet til etnisitet, konflikt, intervusjon og forsoning.

fra Norges Landbrukshøyskole. Han kom fra en konsulentvirksomhet i USA. Tidligere har han arbeidet på Svalbard, både for Sysselmannen og Polarinstittuttet.

Lynn Rosentrater ble ansatt som klimarådgiver for WWFs prosjekt for

der av Norsk Journalistlag, journalist i NTB og NRK/Dagsnytt, tidligere styremedlem i International Federation of Journalists (IFJ), medlem av Ytringsfrihetskommisjonen

Leif Lausund (36) startet 1. juli som daglig leder av organisasjonen Initiativ for Etisk Handel (IEH). Organisasjonen ble stiftet i november 2000 av Kirkens Nødhjelp,

klimaendringer i Arktis den 13. august. Hun kommer fra en stilling som forsker ved University of New Hampshire. Hun har studert ved University of Oregon, hvor hun fikk sin mastergrad i

Terje Heggernes gikk i august ut i ett års permisjon fra stillingen som generalsekretær i FORUT. I løpet av dette året vil han som spesialrådgiver bistå FORUT på Sri Lanka i å utvikle et strategidokument og en handlingsplan for perioden 2003-2006. Han har sittet i Foruts ledelse i en tyveårsperiode. FORUTs informasjonsleder, **Ellen Bjølseth**, vil fungere som generalsekretær i permisjonstiden.

Astrid Helle Ajamay er utnevnt til underdirektør i avdeling for menneskerettigheter, humanitær bistand og demokrati, seksjon for HUM i Utenriksdepartementet. Hun tiltrer den 1. september.

Tore Gjøs, avdelingsdirektør i NORADs avdeling for Øst/Sentral-Afrika, tiltrer som ambassadør i Kampala, Uganda fra oktober i år.

Kristin Holter har tiltrådt som første-konsulent i avdeling for menneskerettigheter, humanitær bistand og demokrati, seksjon for MR/ demokrati i UD. Tiltredelsen skjedde i mai.

Rikke Horn-Hanssen tiltrådte som attaché ved ambassaden i Addis Abeba, Etiopia fra 1. april i år.

Hilde Lund er utnevnt til 1. ambassadesekretær ved ambassaden i Lilongwe, Malawi for en periode på to år fra 17. april i år.

Håvard Hoksnes, tidligere stedlig representant for Norsk Folkehjelp i Angola, er utnevnt til annen ambassadesekretær ved ambassaden i Maputo for en periode på to år fra mai i år.

Cato W. Knudsen er utnevnt til første ambassadesekretær ved ambassaden i Maputo, Mosambik for en periode på to år fra mai 2001.

Leopoldo Romano er utnevnt til attaché ved ambassaden i Maputo, Mosambik for en periode på to år fra mai i år.

geografi for sin studie av mikroklimaer i HJ Andrews Experimental Forest.

Trine R. Mathisen, rådgiver miljø og utvikling i WWF Norge, går ut i fødselspermisjon 15. august. **Svein Erik Hårklau** vil vikariere i hennes stilling. Han kommer fra NORPLAN AS.

Terje Heggernes gikk i august ut i ett års permisjon fra stillingen som generalsekretær i FORUT. I løpet av dette året vil han som spesialrådgiver bistå FORUT på Sri Lanka i å utvikle et strategidokument og en handlingsplan for perioden 2003-2006. Han har sittet i Foruts ledelse i en tyveårsperiode. FORUTs informasjonsleder, **Ellen Bjølseth**, vil fungere som generalsekretær i permisjonstiden.

Astrid Helle Ajamay er utnevnt til underdirektør i avdeling for menneskerettigheter, humanitær bistand og demokrati, seksjon for HUM i Utenriksdepartementet. Hun tiltrer den 1. september.

Tore Gjøs, avdelingsdirektør i NORADs avdeling for Øst/Sentral-Afrika, tiltrer som ambassadør i Kampala, Uganda fra oktober i år.

Kristin Holter har tiltrådt som første-konsulent i avdeling for menneskerettigheter, humanitær bistand og demokrati, seksjon for MR/ demokrati i UD. Tiltredelsen skjedde i mai.

Rikke Horn-Hanssen tiltrådte som attaché ved ambassaden i Addis Abeba, Etiopia fra 1. april i år.

Hilde Lund er utnevnt til 1. ambassadesekretær ved ambassaden i Lilongwe, Malawi for en periode på to år fra 17. april i år.

Håvard Hoksnes, tidligere stedlig representant for Norsk Folkehjelp i Angola, er utnevnt til annen ambassadesekretær ved ambassaden i Maputo for en periode på to år fra mai i år.

Cato W. Knudsen er utnevnt til første ambassadesekretær ved ambassaden i Maputo, Mosambik for en periode på to år fra mai 2001.

Leopoldo Romano er utnevnt til attaché ved ambassaden i Maputo, Mosambik for en periode på to år fra mai i år.

Svar hvem? hvor? hva i all verden?

1. FNs generalsekretær Kofi Annan.
2. Verdens minst utviklede land.
3. Nicaragua.
4. Byen ble invadert av bosniske serbere, og tusener av bosniske muslimer ble massakrert.
5. Sørvest-Afrika .
6. Malawi.
7. Zambezi.
8. De albanske opprørerne.
9. Afrikas viktigste bokmesse, som blir avholdt hvert år i Zimbabwe.
10. Durban.
11. Pakistan.
12. Bo Göransson.
13. Mount Kenya (5.199m), Kenya.
14. Hun er den første kvinnelige president i Indonesia, og ble innsatt 23. juli 2001.
15. Taka.
16. Verdens første beredskapsstyrke for FN-systemet, stiftet av Flyktningerådet i 1991.
17. Gro Brækken.
18. Det Internasjonale Røde Kors.
19. Desember 1968.
20. Uganda, Tanzania, Kenya.

Alt riktig: Les spørsmålene før svarene – ikke omvendt!
15-19: Verden trenger deg.
10-14: Du kan se framtiden lyst i møte.
5-9: Ikke så verst.
1-4: Din interesse for globale spørsmål er kanskje av ny dato?
0: Utenriksdepartementets aspirantkurs er kanskje ikke det du burde søke på i år?

Neste **bistandsaktuelt** utkommer ca. 25. september

FOTO: INGER A. HELDAL

FOTO: PER KR. LUNDEN

FOTO: INGER A. HELDAL

Litt mer enn krig og katastrofer...

Er du opptatt av 3. verdensspørsmål? Er du interessert i å lese om den økonomiske og politiske utvikling, om de mange små skritt for å unngå sultkatastrofer og krig, om vanlige mennesker som gjenvinner troen på fremtiden? Vil du gjerne følge med i de bistandspolitiske og bistandsfaglige debattene? Nå har du muligheten.

... **JA**, jeg vil ha et gratis-abonnement på Bistandsaktuelt.

Navn:.....

Adresse:

Postnr./sted:.....

SENDES TIL: **bistandsaktuelt**,

NORAD, boks 8034 Dep., 0030 Oslo.

Du kan også tegne abonnement direkte på www.bistandsaktuelt.com

Ny pc ga mindre pes

Nå vil bøndene i Moti Pipli kople seg opp til internett

AHMEDABAD (b-a): Lange køer preget tidligere dagliglivet for innbyggerne i landsbyen Moti Pipli i den indiske delstaten Gujarat. Nå har innkjøpet av en pc og noen enkle måleinstrumenter gjort hverdagen deres enklere.

• I INDIA:

GUNNAR ZACHRISEN

Melk er nøkkelen til velstand – eller rettere sagt: fravær av nød – for fattigbøndene i den støvete gamle landsbyen. Derfor møter de hver dag fram med sine krukker, fat og bøtter – fylt med varierende mengder av frisk kumelk. Det har de gjort siden kooperativet ble etablert for syv år siden som et ledd i Gujarats ekspanderende meieri-samvirke – på disse kanter også kjent som «den hvite revolusjonen». Noen kommer med ti liter og seks liter, andre har en «skvett» på et par liter.

– Ei ku gir vanligvis seks liter, men nå i tørketida er graset for tørt – og vi får bare to liter per ku, forteller lederen av kooperativet Rudi Penn.

Tar få sekunder. Mens de tidligere måtte stå og vente i timesvis i den drepende heten med sine krukker, blir de nå kjøpt ekspedert av trende medarbeidere med moderne utstyr. I løpet av få sekunder er hver og en av kooperativets medlemmer ekspedert.

Pc-innkjøpet er et ledd i introduksjonen av et nytt automatisert innsamlingssystem for melk fra meierisamvirket i Gujarat. Om lag 3000 landsbyer er så langt knyttet opp til systemet.

Et universitetsinstitutt i nærmeste storby har laget et spesialtilpasset program som kan tas i bruk av alle de mange melkekooperativene i delstaten, men foreløpig er det bare de mest «framsynte» kooperativene som har tatt den nye tekno-

Det er fortsatt kø foran meieri-kooperativet i morgentimene, men nå vet at alle de blir raskt og effektivt ekspedert.

FOTO: GUNNAR ZACHRISEN

En av landsbyens unge kvinner får opplæring i bruken av pc'en.

FOTO: GUNNAR ZACHRISEN

”
Pc-en er innkjøpt for meieri-prosjektets eget overskudd.

Rudi Penn, melkebonde og leder av kvinnekooperativets meieriprojekt

logien i bruk. Ett av dem er kooperativet i Moti Pipli, drevet av landsbyens kvinner i samarbeid med kvinnenes fagforening SEWA. Kvinnekooperativets meieriprojekt har hatt pc de siste to årene.

Får kvittering. – Fordelen med denne teknologien er at vi umiddelbart får fastslått både volum og kvalitet i form av fettinnhold. De 107 medlemmene av kooperativet sparer mye tid hver dag, dessuten får de nå en maskinskrevet kvittering som gir alle nødvendige data, inkludert hvor mange rupi de har tjent den dagen, forklarer leder av kooperativet Rudi Penn.

Hun forklarer at man under det gamle systemet bare fikk oppgitt et tall – som det var lett å glemme, og

når betalingen kom, opptil ti dager etter, var det mange som ikke stolte på at beløpet var riktig. Det førte til unødig misnøye i landsbyen.

En annen fordel er dessuten at kooperativet fører nøyaktig statistikk – over volum og kvalitet – for hver eneste husholdning. Dette lagres på pcen, blant annet for å kunne følge med og forebygge sykdommer hos kveget. Sykdom og død hos kveget er ellers en økonomisk tragedie for enhver fattig bondefamilie som det rammer. Mens ei ku normalt gir en inntekt på 1500 rupi per måned, koster det omlag 15.000 - 20.000 rupi å kjøpe ei ny.

Brukte overskuddet. Penn forteller at den støvete landsbyens nye stolthet, pc-en, er innkjøpt uten eksterne

bidrag – på grunnlag av meieriprojektets eget overskudd i løpet av de syv årene det har eksistert.

– Pc-en har også program for alfabetisering. Siden melkeinnsamlingen bare foregår i løpet av noen timer om morgenen er det rom for å låne pc-en til dette formålet. De fleste av kvinnene i landsbyen kan jo ikke lese og skrive, sier representanten for kvinnenes fagforening SEWA.

Og det stopper ikke der for de driftige kvinnelige lederskikkelsen i landsbyen. I løpet av noe tid tar man også sikte på å kople pcen opp til internett for å kunne kommunisere med andre kooperativer i distriktet. Diskusjonsgrupper rundt dyr og helse er blant planene. Å følge med på markedsprisene på ulike landbruksprodukter er en annen.

Må gå sammen. Landsbyen Moti Pipli har med sin ene computer og sine internettplaner kommet lengre enn de fleste landsbyer i introduksjonen av moderne pc-teknologi i «it-nasjonen India». Av 1000 lokale samvirkeorganisasjoner i Kheda melke-område i det relativt rike Gujarat har for eksempel bare 160 et automatisert pc-basert innsamlings-system for melk.

– Computeren er dyr. Så når det gjelder mindre samvirkeorganisasjoner må to og tre landsbyer gå sammen for å dele på ett system, sier en talsmann for samvirkebevegelsen til Down to Earth Magazine. Et annet problem er manglende og ustabil strømforsyning til landsbyene.

FAKTA:

■ 80 millioner kvinner i India eier eller har ansvar for en eller to kuer. Men 90 prosent av melken fra indiske landsbyer blir ikke pasteurisert, og kan derfor ikke videreselges.

■ Det nasjonale indiske meierisamvirket Amul har de siste årene revolusjonert meierisystemet i en del delstater med sine forbedrede distribusjons- og innsamlingssystemer. Amul når ut til 10 prosent av Indias landsbyer – til sammen 700.000 landsbyer.

■ Fagforeningen Self Employed Womens Association (SEWA) arbeider for å styrke kvinnenes stilling i delstaten Gujarat. SEWA mottar støtte av FN-organisasjonen UNDP til flere av sine utviklingsprosjekter.